

5.2.46

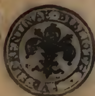
IACOBI GOTHOFREDI IC.

DIATRIBA DE IVRE PRÆCEDENTIÆ

REPETITÆ PRÆLECTIONIS,

Duplo quàm antea auctior.

GENEVÆ,

Apud Petrum Chouët.

M. DC. LXIV.

Magnificis, Nobilißimis, Amplißimisq́; Viris Dominis,

CONSVLIBVS, QVÆSTORIBVS ET TRIBVNIS, TOTIQVE SENATVI INCLYTÆ REIPVBLICÆ BERNENSIS.

ESAIAS COLLADO.

S*ISTIT se vobis, PROCERES AMPLISSIMI, multisque nominibus colendi, non inglorius de IVRE PRÆCEDENTIÆ libellus,* IACOBI GOTHOFREDI *Iurisconsulti celeberrimi, & Reipublicæ nostræ quondam Senatoris & Consulis dignißimi gloriosum nomen præ se ferens,*

¶ ij

& squalore deposito, quem ex damnoso Reipublicæ literariæ parentis obitu contraxerat, in altum surgens, atque ea honorum insignia, quibus etiam supra tot gentes præfulgetis, bonâ alite pertractans, Excellentiarum vestrarum tutelæ se totum committit. Fateor equidem præclarum illum parentem, non proletarium scriptorem, sed Doctorem omnigenâ doctrina conspicuum, & toto orbe celebrem, hîc non mediocriter desiderari, qui suum illud opus mundo certè nitido adornaret, & variegata inexhaustæ eruditionis supellectile radiantem partum augusto Consessui vestro offerret. Verùm fato functus est ille, & quæ nemini Parca parcit silentium ipsi indixit. In hoc luctuoso statu collegæ & amico iam ab aliquot annis non sine summo doloris sensu nobis erepto, vicariam operam impendo: & quæ olim dum in viuis erat super tam ardua & magni momenti materia sub Academicæ Disputationis nomine prælibauerat, & promulgauerat, nouis postea notis & obseruationibus sparsim aucta, ipso communicante à me collecta, & in mundum digesta suoq; ordini reddita, quantum publicæ curæ, quâ Senatoriæ, quâ Consulares tulerunt, vtcunque refero. Quæ etsi in magnum volumen non excreuerint, non ideò minus

nus

nùs doctorum palato sapient, iisque quibus iuris publici abstrusa cognitio cordi est, vt spero, accepta erunt. Delectabit eos scilicet, argumenti dignitas, dum hìc non vulgaria & in iure trita, sed sublimia & excelsa discutiuntur, nempe de honore nec non honoris prærogatiuâ, & iure præcedentiæ, pro quibus non tantùm inter priuatos in dignitatibus & officiis publicis constitutos: sed & inter Reges, Principes, Proceres & Respublicas acribus studiis huc vsque certatur. Ad lectionem alliciet celebre autoris nomen, iamq; toties probata in explicandis, illustrandis & soluendis difficillimis Iuris nostri locis & quæstionibus acuta solertia. Dulcedine sua capiet noua & non hactenus tentata in vniuersa hac pragmatia ad certam iuris formam reuocanda methodus. Cùm enim antea varij variarum ætatum & gentium Iurisconsulti percelebres in priuatis huius generis controuersiis modò huic, modò illi honoris & præcedentiæ prærogatiuam adserere scriptis suis conati sint, hincque tot Dissertationes, Tractatus, Diatribæ, Responsa & Consilia in publicum prodierint, nemo verò vniuersæ huius materiæ examen accuratè susceperit, quod tamen rei præstantia summopere postulare videbatur, hoc ipsum Gothofredus noster, vt erat

felicißimi ingenij & solidißimi iudicij, studio nunquam satis laudando ac Herculeo labore aggressus est, & accitis vndiquaque omnibus, quæ ex publici Iuris penu, ex theoricâ & practicâ Iurisprudentiâ, ex historicis omnium gentium celeberrimis, nec non ex politicis primæ notæ autoribus, tandemque ex penitißimis & reconditißimis archiuis, exquiri poterant, rem vniuersam in pauca contraxit, & ad certa principia & regulas reduxit, ex quibus singularum ferè huius generis quæstionum decisio faciliùs peti poßit. Quo in opere si verba spectentur grata breuitas, si sensus prolixa & multiplex eruditio obuersatur. Fœtum verò hunc posthumum nunc secundis meis curis emendatum & publici iuris factum Excellentiis vestris eo libentius, nuncupo quòd splendidum argumentum vobis planè dignum & consonum exhibeat. Quæ enim Respublica in hac atra rerum mortalium sursum ac deorsum volutatione tam gloriosis monumentis emineat? Quæ gens hoc sæculo catastrophen partim patiente, partim expectante, tot paciferis laureis, quibus nec Regius defuit plausus, efflorescat? Quæ denique natio tam securo regimine exultet, quam non insita vobis gloria exæquet vel vincat? Nec palpum obtrudo

nec

nec oleum ore fero, ſed honeſti reuerentiam induo. Res ipſæ loquuntur. Et nemo eſt, tam iniquus dignitatum & fœlicitatum veſtrarum æſtimator, qui non nobiſcum de illarum pretio conſpiret: Quas verè fuſiore ſermone proſequerer, niſi me formido caperet, ne vobis Reipublicæ clauo indeſinenter aſsidentibus moleſtiam faceſſerem: maximè cùm non ſim neſcius magnitudinem veſtram, vt vt in æternos commentarios redigi digniſsimam, aſcititias laudes, ad quas tam impotenti animi æſtu cæteri ferè mortales graſſantur, heroico ſpiritu aſpernari: Verumenimuerò ſilentio premenda non eſt incomparabilis illa prudentia, quâ duce, tanquam Ariadnes filo, intricata quæque & difficultatibus referta negotia feliciter explicatis, & ſubditis vobis populis ſic proſpicitis, vt dum nullum non orbis angulum triſtis Enyo conturbat, ipſi tranquilli mediis in vndis degant. Nec abſolutiſsimus ille virtutum aliarum quâ Chriſtianarum quâ politicarum concentus vel latioribus ditionum veſtrarum latifundiis circumſcribendus eſt. Singula quippe indubiè tanta ſunt, & omnium ora gentium ſic merentia, vt eis enarrandis vnus quilibet impar ſit Quapropter ne in tam illuſtri argumento ingenij mei tenuitatem prodam, aut

cum prægrandi libelli titulo , vel cum exquisito ſplendore veſtro, quo acies oculorum noſtrorum perſtringitur, malè ſtylum committam, de tabula manum ſubduco, & tacito ſipario velans quæ nec datur adumbrare, felicioribus ingeniis tractanda relinquo. Vos interim, Illuſtriſſimi Proceres, ſubmiſſè rogo vt munuſculum hoc Magnitudini veſtræ dicatum, & ſinceram, quam ſacrariis veſtris infero, deuotæ erga vos obſeruantiæ cultuſq; teſſeram, benigno vultu intueri, & æquo animo accipere, meq; fauore & beneuolentia veſtra, quod non in vltima felicitatis parte reponam, proſequi velitis. Deus Ter Optimus Maximus Rempublicam Statumq; veſtrum tueatur, & halcyonia Gentis veſtræ cum omnibus typis & gentilitiis ſtemmatis inter Pagos Helueticos admodum conſpicuis, ad ſeros vſque nepotes prorogare non dedignetur. Dabam Geneuæ Calendis Martij Anno reparatæ ſalutis M. DC. LXIV.

ELEN-

ELENCHVS
PARTIVM ET CAPITVM HVIVS LIBRI.

Protheoria ſcopum autoris,& ſummam huius Diatribæ continens.

¶¶

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

I.

DE Præcedentia, Antelatione, Præeminentiâ, προεδρία, Cuinam videlicet ea inter Reges, Principes, Respublicas, Proceres, Privatos, in dignitatibus & officiis publicis, siue secularibus, siue Ecclesiasticis constitutos, antiquior locus, prior sedes debeatur, ad singulares facti species scripserunt subinde, consiliaque ediderunt celeberrimi Scriptores & iurisconsulti: Sanxerunt, deciderunt quamplurima Principes, Curiæ supremæ, Rotæ, Synodi. Exinde, huius & superioris ævi exemplis, sua scripta replerunt Historici, Politici. ¶ De præcedentia seu prærogativa inter Principes nominatim commentatus est Scriptorum nonnemo. Sed & de præcedentia in genere, vnus & alter. Atenim qui per-

petuo ordine ad certa principia, ſeu concluſiones artemq́ue hanc materiam omnem revocaret, potiùs quàm per ſpecies ſingulares, vel nudam exemplorum congeriem iret, pauci hactenus reperti ſunt. Nobis quoque hanc in partem aliquid experiri nunc libet, ab eorum etiam ſententia diverſis, qui Pragmatiam iſtam à privatis ſtudiis alienam cenſent. Nam vt cæteroquin exemplorum inductione artes aliæ compactæ ſunt, quidni & nobis hanc eadem ratione ſaltem afficere licebit, quam perficient alij?

Hos Auctores interim ſis mihi nota: Melchiorem Alciatum, *de præcedentia*. Torquati Taſſi *Dialogum dignit.* Alphonſum Garſiam *de ſeſsionibus*. (de quo v. Valdeſium *de dignit. Regum Hiſpaniæ: proëmij n.29.*) Tilletum *du rang des grands de France.* Tiraquellum, *de iure primog. & de Nobilitate.* Chaſſanæum, *in Catalogo Gloriæ mundi.* Chriſtophorum Beſoldum, *de præcedentiis.* Speronem Speroni, *Diſcorſi della precedenza de' Principi.* Goldaſti *ſeniorem ſiue de Majoratu lib.3.* Martini Laudenſis *tractatum de dignitat.* Oncieu, *de la precedence de la Nobleſſe ſur les Syndics du Tiers Eſtat.* Dominicum Arumæum, *de ſeſsionis prærogatiua.* Knichen *de Saxonico non provoc. Iure.* Buxtorfium *ad auream Bullam.* Rodolphinum de Sabloncetta, *de poteſtate Ducum Italiæ.* Calefatum *de equeſtri dignitate.* Maſtrillum *de Magiſtrat. cap.4. lib.5. p.2.* Nouar. *in prag.3. de officio ſacri Regij conſil.* Nouarum ad *leg.1. Cod. de Conſulib.* Bodini librum primum *de Republica.* Bernhardi Zieritzij *tractatum de præce-*

præcedentia. Seu commentat. *de Principum inter ipsos dignit. prærogativa.* Riccium in *praxi, tit. praxis præcedentiarum.* Boërium *de auctoritate magni Consilij.* Chenu *tit.32. des prerogatives, preeminences, rang & seance per capita 37. &c.* Loiseau *des offices lib.1. cap.7. à nu.22. &c.* Tractatum *de la preseance des Professeurs sur les Presidiaux de Tholouse.* ¶ Item de la *preseance des Chanoines Reguliers de l'Ordre S. Augustin, principalement de saincte Geneviefve de Paris, sur les Religieux de S. Benoist, &c.* Matthieu Mareschal *des droits honorifiques des Seigneurs en l'Eglise.* De Præcedentiis varias quæstiones cumulant Bobadill. *lib.3. Polit. cap.7. nu.11. lit. H, & n.27. & 37.* Acceud. *in l.25. de Recep. à num.1.* Gama. *decis.1.* Decian. *consil.20. vol.1.* Ceualos *commun. quæst.606. à num.30.* Amatus *consil.60.* Salgado *de regali prot.1. 2. parte, cap.9.* Franchis *decis.138.144. & 62.* vbi Amendola idem *in addit. ad decis.365.* A Ponte *de potestate proregit. tit.3.§.8.* Mastrill. de *magistr. lib.5. cap.4.* Menoch. *consil. 126. tit. 2.* Barbos. *in remiss. concl. sess.25. cap.13.* Hermosilla *in addit. ad Gregor. Vopez tom.1. in prolog. Glossæ circa addit.2.* vbi infinitos refert. D. Castillo *de tertiis cap.41. à num.27.* Petrus Belluga *in speculo Principum, rubr. de forma & ord. sedendi.* Bernardus de la Roche Flauin, *lib.7. integro des Parlemens de France, du rang & seance ès Parlemens:* & lib.12. integro *du rang & ordre observé par les Parlemens de France allant & marchant en corps hors du Palais en robes rouges en sa magnificence, ou en robes noires:* & lib.9. cap.2. *du rang & ordre anciennement observé à demander les opinions.* ¶ Nobilissima disceptatio super dignitate & magnitudine regnorum Gallici & Britannici habita ab vtriusque Oratoribus & Legatis in Concilio Constantiensi. ¶ De præcedentia inter Regem Galliæ & Hispaniæ, pro Rege Galliæ expresſè (nam obiter alij multi egêre Chopinus, Chassanæus, Boërius, Carolus Grasalius, Corse-

tus, Selua, Marzarius, Vincent Cigault) Vignierus libello, cui titulus *Raisons & causes de Preseance entre la France & l'Espagne par N. Vigner contre Augustin Cranato Romain.* Lettres d'vn François, sur certain discours fait n'a gueres pour la preseance du Roy d'Espagne. Cardinalis Vitellij discursus *de praecedentia agitata Romae inter Legatos R.R.Galliarum & Hispaniarum.* Memoires concernans la preseance des Rois de France sur les Rois d'Espagne *par T.Godefroy.* Pro Hispano Cranatus Vasquius, Valdesius. ¶Consilium Quettae primum *pro praecedentia R. Romanorum supra R. Galliae.* ¶Scrittura data fuori da Mantouani in materia da *parità con Sauoia, & la risposta fatale da vn Piemontese, A.D.* 1622. *in quarto.* Ep. Lauretani votum in causa Florentin. praelationis seu praecedentiae inter Archidiaconum, Canonicos & Vicarium eiusdem Eccles. Florentinae: quod ad verbum decisioni suae 111. inseruit *à num.*23. Gratianus in *disceptat.forens.fib.* Ioannis Iacobi Menllij tractatus *de praecedentia vicarij.* Et Theodosij Rubei votum *in causa praecedentiae inter Parochum & Canonicos apud Gratianum discept.forens. c.*298. Iacob.Port.allegationes in *causa praecedentiae inter Abbates S.Augustini, & Abbates S.Benedicti.* Consilia Paduana & Bononiensia *super controuersia Benedictinorum & Basilianorum.* ¶ Vota Aulica, super illustrissima Ducum *Saxoniae* controuersia de iure Praecedentiae Vackeri, Hegenmulleri, Goldasti. Concilij Constantiensis, Basiliensis, Tridentini Acta. ¶ Consilia variorum Iurisconsultorum, in his Marzarij *consil.*26. *& vlt.* Vamesij *respons.de Iure Pontif.tom.*1.*consil.*10. Petri Henriquez *consil.*71. Elberti Leonini *consil.*1. Panciroli *consil.*6.157.162. Deciani *respons.vol.*1.*resp.*21. & *vol.*3. *resp.* 7.& 19. & 4.*vol.resp.*5c. & *vol.*5. *resp.*58 84. Plaidoyé pour M^r le Duc d'Aumale contre M^r le Duc de Neuers pour la preference. Au recueil des plaidoyés de l'an

l'an 1618. à *p.313. ad 389.* Menochij *consil.51.53.257.126.* 902. Hotomanni *consil.37.105.* Nattæ *vol.3. consil.637.* 638. nomine totius Senatus Montisferrati. Portij *consil.164.165.166.167.* Scoti *consil.20.lib.3.* Cephal.*consil.* 615. Larathæ *consil.2.* ¶ Expectare etiam nos iusserat Nicolaus Alemannius libros *de Ecclesiastica prælatione* quos pollicebatur in *differt.histor.de Lateranensib. parietinis*: vide & Salgado de Somoza de *protectione Regia parte 2. cap.9.* Memorat & Seldeni *lib.1.de maris domini cap.18.* instrumentum vetus de procerum Britanniæ Aremoricę inter se loci prærogatiua, anno 1087. sub Alano Duce confectum. Vnde & nonnulla excerpit.

II.

Arduam [a] verò hanc Pragmatiam facit 1 ipsa primùm mortalium *ambitio*, [b] quæ regularum obicibus contineri se vix vnquam patitur, quin vi sua obvia quæque perfringat, novas semper vias pertentando, quà se quoque possit tollere humo, nemine lubenter vacuum seu vltimum locum occupante. 2. Facit ipsa *Temporum* & *Reipub.* [c] ratio, quæ subinde varia, sibique sæpe diffidens & instabilis, modo huic, modo illi præcedentiam adjudicat. 3. Facit *locorum* [d] diuersitas: alibi quippe aliter & notæ & tituli præcedentiæ regulantur, & suus cuique loco mos est. 4. Facit *Principum* inter suos ἀδεξία, [e] quæ mo-

dò huc modò illuc inclinat. 5. Facit *instabilis dignitatum* substantia, quæ peculij instar subinde crescit, & decrescit. 6. Facit Magistratuum & Iudicum *Sophisma*, [f] qui modò huc, modò illuc sese applicare fingunt, vt ita medij suam interim autoritatem tueantur. Quare *Prudentiæ* [g] magis politicæ hoc totum negotium videatur, neque tam in jure consistere, quàm in moribus. [h]

a v. Loiseau *des Offices lib.1. cap.7.*

b v. Loiseau *des Seigneuries cap.11. num.42.43.44.* Sic vt ambitio iam more sancta sit, & à legibus libera, vt Plautus loquitur.

c v. Gellium *lib.2. cap.15.* & Langlæum 7. *Semest.7.* & Seniorem Goldasti *lib.1. cap.24. n.5.*

d v. Chassanæum & Milles *de Nobilitate.*

e v. Langlæum 7. *Semest.7.* Exemplum tradit Chanutius in Professoribus Tholosanis *cap.177.* Penes Principes ius est & norma sedendi: de quo *infr. p.1. c.2. th.* 6. vbi de re iudicata, *lit.d.* Codinus Curopolata *de officiis aulæ Constantinopol. lib.2. cap.2. num.5.* ἔξεστι δὲ καὶ τοῖς βασιλεῦσι χειροτομεῖν καὶ πράγματα καὶ ὀνόματα ἀκωλύτως, καὶ ἀναβιβάζειν καὶ ὑποβιβάζειν ὡς βούλοιντο.

f v. Dionem Chrysostomum, *ad Nicomedienses pag.478.* 479. & quæ dicam *inf. p.3. th.1.*

g v. Onciaci libellum *de la precedence de la Noblesse pag.92.*

h v. Pontanum *sur la coustume de Blois*, & Loiseau *des Offices lib.1. cap.7. num.36.* & lib. *des Seigneuries cap.11. n.29.* 40.42. Sic vt titulum præcedentiæ suæ fundare haud adeo procliue sit, cùm merę inquiunt facultatis magis [illegible] quam juris constituti.

III.

Necessaria tamen, nedum vtilis aut gravis, [a] si quæ alia Iuris publici Diatriba, isthæc est, quamque nonnullis saltem principiis [b] informari judicioque aliquo teneri, ac non etiam mapalia [c] fieri (id est, ambitioni aut gratiæ vel impotentiæ cujusquam subjici) publicè [d] expedit, tum alibi tum etiam in Ecclesia: ac proinde publicè quoque expedit præstò esse qui hæc rectè norint. Primò *Iustitiæ* [e] & æquitatis ipsius ratione, quia & hac parte æquum est, hinc suum cuique jus reddi, & locum debitum in Republ. & Societate humana servari, non etiam præripi [f], inde (vt loquitur canon Nicenus 18.) quemque ἰδίοις μέτροις ἐμμένεσθαι. Secundò *Honestatis* [g] seu εὐσχημοσίας; quandoquidem sæpe solemnia pomparum & conventuum misceri eam ob rem [h], & scandala exinde oriri videmus. Tertiò, *Vnionis* [i] & *pacis publicæ* contemplatu, cùm ad arma sæpe vimque apertam, nedum secretas & internecinas inimicitias, rem hanc procedere, & *Iura* (quod dicitur) *è vagina deriuari* sciamus: imò neque exempla [k] desint subditorum, qui ideò ad hostes defecerint. Quar-

tò, *Vtilitatis* [l] *publicæ*, quia ſæpe ſalutem publicam, civilem, militarem & circa id deliberationes deſtitui & eludi hoc obtentu, rerum experientia [m] teſtatur.

a Vt mirer præceps judicium Gaſparis Bracacciæ, *nel Ambaſciatore lib.3.pag.*309. qui materiam hanc vocare auſus, *di poco guſto à chi la legge, & di ricino à chi la ſcrive*. Et Hart. Mauri *de coron. Caroli V.* qui hunc laborem de rebus frivolis vocat. Contra rectè Put. *deciſ.* 449. *in fin. lib.*2. & *deciſ.*6. *lib.*3. & Cardin. Seraphin. *deciſ.*22. *num.*2. & *deciſ.*81. *num.*1. Gonzal. *ad Regul.*8. *in proëm. part.*4 *num.*30. materiam præcedentiæ magni præjudicij eſſe ait. Denique cauſa hæc gravis eſt, vbi de honorificentia tractatur, *arg. l. Iulian. ∞. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt.* Baldus *in l.*1. ∞. *de probation.* Chaſſan. *part.*1. *conſil.*2. Gerardus *ſing.*82. Vbald. *ſing.*77. Et vitæ adæquatur, *arg. l. iuſta*, 72. *de manum. vind.* & omni lucro præferenda, Baldus *conſil.*382. *nu.*2. *vol.*5.

b Oppidò enim ſuave eſt, videre Scriptores, prout libido his auſpicium facit, modò hoc principium vrgentes, eoq; nitentes; modò vbi ad alia ventum eſt, eadem illa negantes; cuiuſmodi eſt potentia, antiquitas meritorum, pluralitas dignitatum & id genus alia. Vnde etiam ſæpe evenit, vt qui bonam cauſam tenet & tuetur, falſis nonnullis rationibus & principiis tueatur. Quinimò videas & diverſa principia paſſim inter ſe confundi.

c v. Langlæum 7. *Semeſtr.*7. *pag.*312.

d Ad hanc rem vide quæ ſcribit Nolden *cap.*7. *de cauſa finali Nobilit.*

Huc pertinet Canon Nicænus 18. vbi vetantur Diaconi ante presbyteros ad Euchariſtiam accedere, & in medio presbyterorum ſedere. Vide Ammianum *lib.* 27. *p.*366.

e Hanc

e Hanc in rem elegans est Theodosij Magni constitutio, *l.1. C.Theod. vt dignitatum ordo servetur.*

f Vnde præcedentiæ ratione dicitur inferri præiudicium Iacobus Puteus *lib.3. decis.6. n.5.*

g v. Chanutium *tit.32.in pr.*

h ὑπὲρ τῆς πρωτομαχίας, vt loquitur Dio Chrysostomus in *Orat.ad Nicomedienses pag.*479. Memorat quoque Qu. Curtius *lib.* 1. Alexandrum M. in ludis Græcorum totum occupatum fuisse in decidendis circa primas sedes quæstionibus.

i v. *Can.vlt.d.distinct.*89. Ordo concordiam parit, alit, atque fovet. v. & Menoch. *consil.*51. *num.*2. Chassanæum *in Catalogo gloriæ mundi parte* 1. *consid.*77. Exemplum cruenti huiusmodi certaminis inter Abbatem Fuldensem, & Episcopum Hildesheimensem ann. 1603. in conventu Goslariensi memorat prolixè Lambertus Schaffnaburgensis: quem vide.

k Exemplum in Carolo Borbonio, qui ob demandatam primæ aciei curam Alenconio, quam sibi deberi dicebat, ad Imperatorem Carolum V. defecit Iovius *lib.22. Histor.*

l v. Chanutium *in ingressu præfationis:* Arumæum in *tit.6. aureæ bullæ p.*196.197.

m Quod de comitiis Germaniæ Zamoischius dicebat.

IV.

Vindicari sanè jus præcedentiæ, & extra iudicium, inculpatæ [a] tutelæ moderamine; & iudicio quandoque etiam actione injuriarum [b], vel interdicto seu remedio possessorio [c] iure potest: Non obstante [d] humilitate Christiana, ad sententiam videlicet definitivam

promerendam (nam à poſſeſſorio ſummario appellari [e] non poteſt.) Etſi non negem, vtiliter ſæpe id ſperni [f]. ¶ Imò, cogi etiam nonnullos ex officio, putà Legatos & Magiſtratus [g], vnà cum dignitate ſua Maieſtatem publicam hac parte vindicare ſeu retinere, affirmamus. ¶ Sicut & de iure tenetur ſuperior [h] partes ſuas interponere, in cauſis præcedentiarum, vt vnuſquiſque iure ſuo vtatur [i].

a v. Chaſſan. *Catalog. glor. mund. par.* 1. *conſil.* 2. *num.* 7. Petrum Geraldi in *ſuis ſingular.* 33. ¶ Imò & bello: quod & Caſparus Colinius Regi Carolo IX. perſuadere conatus, ob denegatam illius Legatis Principis loci Maximiliano prærogativam, vt ſcribit Thuanus *lib.* 35. *&* 49. ¶ Tandem & armata manu, ſi quis in huiuſmodi quaſi poſſeſſione exiſtens de facto turbetur: v. quę notantur *part.* 3. *th.* 2. Bald. in *l. obſervare*, §. *antequam*, *in fin. ff. de off. Proconſ. & leg.* (in fine vbi & alios allegat) Panciról. *conſil.* 6. *nu.* 2. Marzarium *conſil.* 26. *num.* 5. Fab. de Anna *conſil.* 42. *num.* 10. Menoch. *conſil.* 257. *nu.* 55. *lib* 3. & *conſil.* 902. *num.* 77. *lib.* 10. v. Nolden plenè *cap.* 13. *num.* 19. v. infr. *Euremat.* 2. Sic vt Ioannes Garſia *de expenſis & meliorat. cap.* 8. & Rebuff. *in l. vnic. C de ſent. quæ pro eo quod int. num.* 354. *gloſſ.* 1. Gratianus *lib.* 1. *diſcept. forenſium*, *cap.* 110. *num.* 20. Riccius *deciſ. Eccleſ.* 384. definiant, eum qui eâ occaſione turbantem occidit, pœna ordinaria haud plecti poſſe.

b arg. *dict. l.* 1. *Cod. Theodoſ. vt dignit. ord.* Guilielm. Bened. in *cap. Raynutius, in verb. duas habens filias*, *nu.* 21. *de teſtam.* Palador. 3. *part. diff.* 66. *v.* 2. *num.* 8. Secundum ſolemnem doctrinam Io. Fabri §. *aliam verò*, *Inſtit. de bonor. poſſeſſ.*

v. &

v. & Baldum *ad leg.observare*, §.*antequam,nu.3.ff.de offic. Proconſ.* Iaſon *in l.ſi non ſortem*, §. *libertas*, *de condict. indeb.* Chaſſan. *Catal.glor.mundi, par.1.conſil.2.nu.7.* vid.& Opciacum *de la preced. de la Nobl.pag.67.* v.plenè Gratianum *d.cap.110. à num.22.* & Riccium *deciſ.Neapol. tit. 1. deciſ.68.* Nolden,*de ſtatu Nobilit.cap.13.num.117.* Latè Corduben.in *l.ſi quis à liberis, in princ. num.30.31.32. ff.de liber.agnoſc.* Gerard.*ſing.33.* Gratianus *cap.110. diſceptat. forenſ.num.14.& 298.num.11.* ¶ Neque obſtat *l.13.§.*.*.de injur.* vbi dicitur,non dari actionem injuriarum adverſus eum,qui non patitur alicui honorem decerni.Quia id verum eſt in honore decernendo nunc primùm alicui: nam ſi cùm in curiâ ageretur de honorando per ſtatuam forte,viro de Repub.bene merito,quis ſententia ſua intercedat, non competit adverſus eum actio injuriarum. Aliud verò quando quis prohibet honorem præſtari ei,qui eſt in poſſeſſione illius. Et ita rectè diſtinguit Cordub. *d.loco.* & Purpuratus in *l. 1. num. 93. ff.de iuriſdict.* Riccius, *tomo 1. deciſ.Neapol.68. à num.17. ad fin.* Etſi ſunt qui malint, per viam proteſtationis quémque ſibi hâc parte conſulere, *arg.l.vt perfectus, C. de annali except.* vel etiam Iudicis officium implorando Io.Faber in §.*aliam, Inſtit.de bon.poſſeſſ.* Iaſon in *l.ſi non ſort.§.libertas, ff.de condict.indeb.* v.& Gaillium *lib.1.obſ. 21.num.12.* per viam ſupplicationis & libelli Iudici oblati Bacquet *des droits de Iuſtice, cap.20. num.15.* Gratianus *d.cap.110.num.22.* tandem & interdicto vti poſſidetis: de quo *mox:*

c Vti poſſideris, vel vnde vi *cap.licet cauſam,19. & ibid.* Baldus *num.6.* & Felin. *cap.1. de probat.* Vulgatum eſt in iure quod in controverſiis præcedentiarum lite pendente manuteneri debeat qui tempore litis motæ reperitur poſſidere, vt pluries decidit Rota Romana. Coccinus *deciſ.47.* Anna *allegat.13.* vbi quod in præcedentiis vltimus ſtatus attenditur, plenè Regens Va-

lens *consil.*18. *tom.*1. & latius Riccius *decis.* 132. *par.*1. & post hos Nouarius *decis.* 123. Faber in §. *retinendæ*, *Instit. de interdictis.* Chassan. *in consuet. Burgund. tit.*3.§.4. *in princ. num.*14. *& tit.*6.§.4. *in princ. num.*1. Panorm. *cap. nobis, extr. de iure patron.* Rebuffus *in repet. l. vnic. Cod. de sent. quæ pro eo quod interest. Gloss.*1.*nu.*164. *& seq.* Petrus Gerardus de petra sancta, *sing.*33. *incip. nobiles.* Purpur. *consil.*540.*nu.*19. Gratianus *decis.*298.*nu.*11. Riccius *tom.* 1. *decis. Neapolit.* 68. *num.*19. & latè Dionysius Pontanus in *consuet. Blesens. art.*5. *in gloss. Nobilium.* Choppinus *lib.* 3. *de domanio, tit.*19. *num.* 15. Pour droits honorifiques on peut former complainte. v. Bacquet *des Iustices, cap.*20. *per totum.* & *nominat. num.*7.8.9. v. & Brodæum ad Louetium *lit. E. num.*9. Et hæc si de sede & loco agatur in Ecclesiâ, quam patroni & fundatores iure vindicant. *Aliive*, ideò Franc. Marc. *decis.*275. quem sequitur Menoch. *de recuper. possess. remed.*15. *quæst.*7.*nu.*45. definiunt, pro sedibus & area quam quis habet in Ecclesia competere remedium recuperandæ possess. ¶Secus in aliis honorariis quæ procedunt à bonis moribus tantùm, puta si quis velit prius offerre, aut pacem habere in Ecclesia : in his enim non datur interdictum. Io. Faber in §. *aliam verò Instit. de bonor. possess.* Chassan. & alij auctores *prædictis locis*. In quam rem Arrestum laudat Brodæus *d. loco*. Decisum sanè in Rota Calaguritana præeminentiæ, 26. Iunij 1590. dari mandatum de manutenendo in possessione sedendi in altiori seu digniori loco in Ecclesiâ, & ante alios offerendi primitias, & recipiendi pacem refert Gratianus *decis. forens. cap.*210.*num.*40.

d Neque obstantibus his quæ nonnulli exscribunt ex Cominæo, Pancirolo, & Riccio (quare præposteræ plusquam ambitionis est, vbi humilitatis obtentu de humiliori loco contenditur in pomparum solennibus, quod Salmanticæ in exequiis Margarethæ Hispaniæ Regi-

Reginæ inter Capucinos & Iesuitas evenisse memorat Salgado *de Regia protectione*, *part.2. cap.9. num.42.* vbi tandem pervicit Capucinorum intentio, qui digni iudicati infimiore & humiliore loco, humilitatis majoris ratione.

e Ruginel. *de appellat.*§.2.*cap.3.nu.*698. *vers.vigesimus septimus:* & *nu.*699. Scaccia *de appell.quæst.*17. *limit.*6. *memb.* 2. *num.*37.38. Gratianus *decis.Marchiæ* 232. qui in id allegat constitutionem Gregorij XIII.

f Duo exempla elegantia memorantur, Prius Atheniensium: inter quos & Arcades Lacedæmonios vide Casaub. *in Polyb. p.*26. cùm contentio incidisset, vtra gens priore loco pugnaret ad Plateas contra Persas, Athenienses in illo communi patriæ periculo cedere maluêre: *Vbicunque*, inquiebant, *collocati fuerimus, fortes nos præbebimus.* Alterum Ducis Vlrici Wirtembergici, qui disputatione in conventu Principum motâ in has prorupisse voces dicitur, *Vel post fornacem me collocate*, *dummodo id, cuius gratia conuenimus, efficiamus*: Dauth. *de testam.fol.*7. Burck, *in Regentenspigel fol.*109.

g Arg. *l.*1. *in princ. ff. de postul.* & *l.observandum* 19. *de off. Præsidis*: non etiam *d.l.observare*, §.*antequam*. Huc pertinebat etiam olim magistratus imminuti, & majestatis non vindicatæ actio; de qua Diodorus Siculus *lib.*

h Refert Plutarchus, Arsacen Legatum suum occidisse, quod Syllæ cesserat; de quo & similibus videndi, qui de *Legatis* scripserunt.

i *cap.fin.* vbi Abbas *de transact.* Menoch. *consil.*23.*nu.*107. *& seq.vol.*1. Alciatus *consil.*26.*num.*4. Ripa *consil.*27. Riccius *tomo* 1.*decis.Neapol.*68.*num.*3.

V.

Romana [a] certè *Jurisprudentia* ob eas quas dixi causas, & in hanc quoque partem sæpe

diligenter cavit; *Ne dignitatum* videlicet *ordo turbaretur :* Iuſque adeò civile huic civilitati proſpexit: neque minùs Chriſtianorum Principum conſtitutiones, vt & Pontificij [b] iuris decreta. Quo etiam argumento liquet, hanc diſquiſitionem à ſtudio [c] juris haud alienam: Quinimo dicere auſim, neque plura; neque certiora hanc ad rem principia aliunde peti poſſe.

a Hinc ſcilicet tituli in vtroque Codice, Theodoſ. & Iuſtin. *vt dignitatum ordo ſervetur.* Hinc titulus Digeſtorum *de albo ſcribendo :* Hinc lex Papia *de ordine rogandarum ſententiarum*, de qua vide quoque Langlæum. Hinc Valentiniani ſenioris conſtitutio prolixa & expreſſa hac de re A.D.372. cuius mentio quoque fit *l. 2. Cod.Theod. vt dignitatum ordo :* imò cuius quinque ἀποσπασμάτια ſeu particulę ſuperſunt eodem Codice Theodoſiano: *puta l.1. de Præfect. Prætor. l.1. de Quæſtorib. l.vnic.de Magiſtr.ſcrin. l.1. de Comitibus rei mil. l.4. de honorar. codicillis.* Hinc Novella Valentiniani III. *de honoratis & quis in gradu præferatur.* Eodem pertinent quamplurimę aliæ leges, purà *lex 1. ff.de Senatorib. lex 1.2.Cod.de off. Præf.Prætor. lex quiſquis,in fin. cum gloſſ. Cod.de poſtulando. Lex Conſulta. C.de teſtam. Lex 1. C.de Conſulib. Lex 1.C.de Præpoſ.ſacri cubiculi. Lex 1.C.de Comitib.& Archiatris. Lex 13.C.de proxim.Sacror.ſcrin. Lex 10. C.de profeſſor. Lex 15.C.de iure immunit.* Imò totus penè liber ſextus Cod. Theod. in hoc argumento occupatus eſt. Vide & Theodoſianam conſtitutionem apud Symmachum de veteri ſententiarum dicendarum forma. Eodem pertinet & Novella *Iuſtin.72.cap.2.* La-

tina

tina quæ apud Iulianum *est* 56. *cap.*2. Et fuit hæc quondam Senatorij officij pars, scire, quo ordine sententiæ essent perrogandæ, v. Gellium *lib.*4.*cap.*10.

b Canonistæ quoque videndi *in cap.clerici,ext de iudiciis.* Sed & Ius Canonicum, *can.solitæ,de maior.& obed. can.vt debitum, de appellat. c.ex ore, de priuil.* ordinum gradus & dignitatum obseruandos constituit.

c Quicquid contra scribat Speronius *p.* 8. Sanè ideò Iurisconsulti proprium munus est *de Præcedentia* respondere.

VI.

Naturalis porrò ordo [a] seu præcedentia, quæ scilicet in ordine naturæ ex reverentia & verecundia quadam nonnullis personis debetur, veluti parentibus[b], aut ætati[c] maiori, vel etiam virtutum meritis[d]: Item ea, quæ per se satis manifesta est: quæ videlicet in ordine civili majoritati, id est, eminentioribus in confesso dignitatibus, ordinibus & professionibus debetur, huiusce Diatribæ nostræ argumentum non erit: Nam vt prius illud ab hoc præcedentiæ iure regulariter alienum est; ita istud infinitæ est operæ, & historicæ collectionis magis. Civilem igitur tantùm, eamque controversam & dubitabilem, sive inter collegas seu pares consortio honoris & potestatis, (vt loquitur Cyprianus) id est pares aut dignitate aut professione, sive inter diversos, prosequi nunc animus est.

a Meminit Quintilianus *lib.9.cap.4.pag.541.*

b v.*infr.th.14. cap.3. de extrinsecis.* Huc pertinet exemplum Coriolani qui ad occursum matris τὰ τῆς ἀρχῆς παράσημα secures & fasces deponi iussit, teste Dionysio *lib.8. pag.516. & 523.* mox & sellam humi locari, *ibidem.*

c v.*d.th.14.*

d v.*d.th.14.*

v. quæ dicam mox *parte* 1. *thesi* 10. *lit.b. & th* 14. *&* 21.

VII.

Superioritatis seu *Dominationis* interim jus ab hoc præcedentiæ seu προεδρίας jure sedulò distinguendum venit, quod ordinem tantùm, eumque civilem, in Republ. tutandum spectat. Quæ duo alioquin de more humani ingenij, de facili, temporis processu, commutantur, sic vt princeps locus in dominatum præceps sæpe migret.

Vide titulum *extr. de maioritate & obedientia.* Argumentum quoque aliquod ex Proculo Iurisconsulto *l.*7. §.1. *ff.de captivis.* v. & quæ Menochius scribit 1. *de arbitr.*100. *num.*19.20. Exemplum in Nobilibus, qui per pagos. v. Loiseau *des Seigneuries, cap.*11. *num.*46.47.48. Et in Episcopo Rom. de quo post alios accuratissimè Chamierus *tomo* 2. *Panstratiæ lib.*11. *cap.*15. *à nu.*22. *ad* 28.

VIII.

Neque Orbem Christianum in hac Diatriba egrediemur: neque cœlum temerario au-

ſu conſcendemus, ad perveſtigandam videlicet Hierarchiam cœleſtem; Non Eccleſiaſticos ordines[a] ſingulos permeabimus: Non inanes Rerum inter ſe prærogativas comparabimus. Non in vmbraticas quæſtiones excurremus, vtrum Doctor Iuris Civilis[b] præferendus ſit Doctori Iuris Canonici: an Iuriſconſultus, Medico: Miles Nobili, Doctor[c] Militi: In quibus omnibus Chaſſanæus prolixè verſatur. Non denique quæſtioni ſubjiciemus, vtrum Papa[d] Imperatori vel Regibus præferatur; Epiſcopus Principi.

a Omnium Scriptorum calamo celebratæ veteres controverſiæ de præcedentia inter Epiſcopum Romanum & Conſtantinopolitanum. Item inter Archiepiſcopum Moguntinum & Colonienſem: de qua Albertus Argent *fol.* 116. *tom.*2. Vrſtiſius, Cuſpinianus in *Henrico VII. fol.*363. neque ſemel, ſed iterum: de quo Aventinus *lib.*7. *Annal.Boior.fol.*588. vid.& Dubravium *lib* 22. *Hiſtor.Bohem.pag.*212. Item inter Epiſcopum Colonienſem & Abbatem Fuldenſem tempore Henrici III. Abbate obtendente eam rationem, quòd perpetuus Imperatricis Cancellarius eſſet, vbi inter eos poſt verba deventum eſt ad verbera, totaque Eccleſia cruore repleta. Nauclerus *vol.*2.*generat.*36.*fol.*764. Spangenberg in *Chron.Mansfeld.cap.*223. Item tempore Friderici: de quo Crantzius *lib.*6.*Sax.cap.*46. M.Cruſius *lib.*11. *pag.*2.*cap.*14. Wolphius *lect. memorab. cent.*16. *fol.*973. Munſter.*lib.*3.*coſmog cap.*79. & Nic.Serar.*rerum Mogunt lib.*8. *in Archiepiſc.*22.*pag.*743. Celebrata item contro-

uersia inter Episcopum Eichstettensem & Wormatiensem, de qua Rebdorff. *a.*1279. Celebrata item inter Lugdunensem, Bituricensem, Rothomagensem Episcopos sub Francisco primo; de qua Rupanus *des Parlemens de France lib.7. cap. du rang des Primats de France* 13.

b de hac quæstione v. Ostermanni *disput. 2. paratitl. Iuris Canonici p.*23.24.

c Extant alioquin peculiares tractatus *de præcedentia militis & Doctoris*, Christophori Lanfranchini, Signoroli de Homodeis, Augustini Suessani: vide & singularia Pauli Fusci *verbo Arma.* Iudicium Valentiniani apud Themistium *ἐν ἴσῃ προεδρείᾳ τοῖς στρατηγοῦσι οἱ φιλοσοφοῦντες.* v. Freherum *in Petrum de Andlo pag.*198.202.

d Interim omittere non possum, quod Iodocus Ludov. Decius *lib.*3. de Sigismundi Reg. Polon. tempor. narrat, de Legatis Maximiliani I. Cæs. & Iulij II. Pontificis de Sigismundum R. Cracoviam missis: *Dum Pontificis, inquit, atque Maximiliani Oratores in D. Virginis æde convenissent, Pontificis Legatus per Vitum* (Cæs. Legatum) *primo loco pulsus est. Dum postea de hac re argueretur, Romano Cæsari primum honorem deberi, sed & Pisonem non Pontificis Legatum plenâ potestate agere, sed simplicem Nuncium respondit.*

IX.

Tribus ergo capitibus hoc argumentum omne absolvemus. Primo capite *Titulos* seu *causas, & fundamenta,* quibus præcedentia innititur & probatur, speciatim expendemus. Secundò *Notas* seu *species honoris* describemus, quas alij gradus seu casus præferentiarum vocant; in quibus præcedentiæ jus con-

sistat. Postremò *Eurematica*, seu *cautelas* & modos decidendarum vel eludendarum controversiarum de præcedentia apponemus.

PARS PRIMA

De TITULIS Præcedentiæ.

CAPUT PRIMUM.

De Substantia *dignitatis*, & Statu *Reipubl. præsente spectando, in controversiis de Præcedentia.*

I.

RADICALIS *vis*, seu *Quidditas* præcedentiæ pendet potissimùm, 1 ex *Substantia dignitatis*, 2 ex notoriâ *Maioritate* dignitatis, de quo vti dixi non erit nobis hîc sermo, 3 & ex *Statu* Reipubl. præsente. 1. *Substantia*, seu species dignitatis, ipsumque politeuma spectandum est, vbi de tuenda seu retinenda pristina præcedentiâ agitur. Nempe quæsita iam olim

beneque ſemel fundata[b] & conſtituta præcedentia, quandiu ſubſtantia ipſa dignitatis ſeu eadem cauſa, idemque ius manet, perpetua & immutabilis permanet, eiuſque æterna auctoritas eſt. Neque attendenda venit in controverſiis de præcedentiâ momentanea præſentis ſeu inſequuti temporis potentiæ maioris acceſſio, alteri facta. Vti contra[c], ſi ſubſtantia dignitatis immutata fuerit, ſive quia regradatus quis, ſive quia in altiorem locum ſublimatus eſt, ius ſanè tum præcedentiæ quoq; priſtinum immutatur, & innovatur.

a Argumentum in textu *l.*123.§.1.*ff de regul.iur.Temporaria permutatio ius provinciæ non innovat.* Et in *can.legimus* 24.*diſtinct.*93. Ad hoc principium v. & Symmachum *lib* 10.*epiſt* 21. Albericum de Roſate, *ad leg.*2.*ff de albo ſcribendo:* Hotomannum *conſil.*115. Langlæum 7.*Semeſt.* 9.*pag.*467.468. Maynardum *lib.*1.*cap.*73.*pag.*37. Loiſeau *des offices, lib.*1.*cap.*7.*num.*82. Præcedentiæ ius ſemel quæſitum & conſtitutum perpetuum & immutabile eſt, quandiu videl. ſubſtantia dignitatis durat. Alioquin in momenta periclitabitur omnium Principum præcedentia, neque vnquam ſolidâ ſede ea conſiſtet: denique inſtabile ſemper præcedentiæ ius mihi facies, & fortunæ ludibrio expoſitum: Quandoquidem cum nullo ita comparatum eſt, vt non dignitatum & regnorum peculia in perpetuo fluxu ſint, creſcant decreſcantque; de quo v. Speronium *pag.*49.50.51.52.53.54 55.56. Atquin præcedentiæ jus ſubſtantiæ ipſi dignitatis cohæret: de quo plenius *infr.* vbi de *potentia* agetur,

tur, *th.* 19. sic, vt dignitas non pereat vnà cum temporis injuria, seu fato, vt loquuntur: de quo v. Carpzovium *de capitulat cap.* 13. *num.* 21. ¶ Neque movet, quod contra audio, præsentis temporis non præteriti rationem habendam, *argum. l. si cognatis* 19. *ff. de reb. dub. & l.* 1. §. *item Mummio* 12. *ff. de quæstionibus*. Neque rursum movet, quod ex Bartolo & aliis in *l. ex facto, in princ. ff de vulgari* tradunt, in eiusmodi casibus respiciendum esse præsens tempus, in quibus Valdesius *de dignitate Hispaniæ, cap* 3. *num.* 14. *& cap.* 1 *num.* 9. Neque illud *ex facto sumi jus*, Ergo facto mutato ius quoque mutari oportere, quod Besoldus voluit *de præcedentia, pag* 133. Neque illud eiusdem Valdesij *d. c. num.* 9. cùm agitur de aliqua qualitate quæ requiritur, eam adesse debere tempore quo lis agitur & pronuntiatur sententia: Neque illud eiusdem *d. num.* 14. possessionem mutari ex novo jure possidendi, quia mutata causa possidendi & titulo non eadem possessio sit, sed nova. Verè enim hæc dicuntur omnia, vbi mutatio substantiam afficit, tum enim jus provinciæ & possessionis, & factum, & præcedentiam innovari fateor; non etiam, vbi accidentalia tantùm immutantur; vt in *fp. l. in delictis* 4. § *si extraneus*, *de noxal. act. l. miles* 2. *de test. mil.* (Et ita accipienda est Bartoli doctrina ad *l. ex facto* 43. *ff. de vulgari.*) Non etiam vbi temporaria mutatio quantitatis τοῦ ποσοῦ fit: Plus minus scilicet, in eadem dignitate non est spectandum: v. Oncianum *de la preced. de la Nobl. pag.* 170. 171. Et sic ruunt varij Hispanorum hac parte conatus. Denique quamdiu dignitatis substantia retinetur, tamdiu & jus præcedentiæ quoque olim quæsitum durat.

b Inter initia aliàs sæpe præcedentia quodammodo fluctuat, sic vt in nullo firmiter consistat: quod de Electoribus plerisque ante Bullam Caroli IV. nonnulli notant. Vide Arumæum *in cap.* 4. *aureæ bullæ, th.* 14. *pag.* 13. &c.

c. Atenim mutata dignitate, iam & ipsa præcedentia innovatur: veluti si de Consule Rhetor quis factus fuerit, de Rege ludimagister: Quò etiam pertinent quæ ex Poëtis exscribunt plerique de vrbium & Provinciarum immutatione in pulverem & vmbram redactarum. ¶ Vice versa quoque si superior dignitas alicui quæsita fuerit, jam tum præcedentiæ & sessionis ius mutatur. Exemplum ponitur in Rege Bohemiæ, cui olim Principi tantùm inter seculares Electores, novissimus locus tribuebatur: vt docet Krantzius *lib.4. Saxonia, cap.28.* quod confirmatur Speculi Saxonici *lib. 3. art.57.* Hodie verò ex Regiæ dignitatis fastigio primus. Vide Auream Bullam Caroli IV. *cap.4.* vbi ratio expresse additur: de quo tamen vide quæ scribit prolixius Goldastus *commentar. de regno Bohemiæ lib.3. cap.5. num.13. pag.295.* Exemplum quoque nuperum in Archiepiscopo Parisiensi, dari possit. Imo vetus exemplum in Episcopo Byzantino, ad Patriarchatum Constantinopolitanum subvecto, submotis in inferiorem locum Alexandrino & Antiocheno *can.3. Concilij Constantinop.* Exemplum & in Præfectis Prætorio, quorum ab initio Aulicæ tantum disciplinæ Præfectorum, in immensum postea dignitas augeri meruit, *l. vnic. ff. de offic Præfect. Prætor.* Videatur & Zosimus, & tituli Codicis nonnulli; & Libellus pro Professoribus Tholosanis *pag.97.98.*

II.

Maioritas (vt loquuntur) confessata, i. major notoriè dignitas vel potior locus cùm apertus sit præcedentiæ titulus, qui scilicet ex manifesto publiceque constituto seu recepto dignitatum ordine, sive inter pares, sive inter impares nascitur; veluti cùm Imperator[a] recepto

cepto, omnibusque consueto Iure Regibus aliis præfertur, de quo (vt iam in protheoriâ monui *num.6.*) non est hæc Diatriba. Nihilominùs tres hâc occasione controversiæ seu nobiles quæstiones occurrunt. Prima, vtrum Electio *in concordia* (vti loquuntur) vel à maiore saltem parte facta & evectio sola ad maiorem dignitatem, ilicò præcedentiam adsignet, id est statim vt Rex aut Imperator quis electus est: an verò expectanda sit coronatio seu ingauguratio[b], vel etiam Papalis[c], si Deo placet, confirmatio? Nos solam electionem omnimodis sufficere asserimus: sic vt exinde tanquam ex vi radicali & potestas & privilegia cætera & præcedentia adquirantur: & contrariam sententiam, de confirmatione Papali, quasi ante eam Rex Romanorum (id est electus in Imperatorem) gladium ceu *in vaginâ reconditum* habeat, quam Pontifex demùm educat, vel etiam ferram, quæ à Papa trahatur, cum Corneo *(vol.1.consil.177.num.15.)* ridiculam affirmamus.

a v. Chassanæum *par.5 consid.* 27. Quettam *consil.1.* & Besoldum, *de præcedentia, pag.* 128.129.

b v. Cujac. *observat. Iuris, lib.17.cap.*xv.

c Textus *in can. legimus* 24. (& ibi glossa verbo *Impera-*

*torem) distinct.*93. v. Chassanæum *part.*5. *consid.*29. P. de Andlo *de Rom.Imp.lib.*2. *cap.*5. Georgij Sigismundi Seld *considerat.ad Ferdinandum pag.*35.36. Hieronymum Balbum Episc.Gurcensem *ad Carolum V. Imperatorem de coronat. pag.*15. *quæst.expressâ*, an *ex solâ electione plenum jus Imper. consequatur.* Speculum Saxon. *lib.*1. *art.*52. & ibi gloss. *Vetus Germanica :* Vide & egregiam Cancellarij Bavarici Ludovici IV. defensionem, *pag.*121.122.*& seqq.* Rodolph.de Sabloneta, *de potestate principis absoluta, cap.* 1. *num* 6. Vide & nonnulla in *tract.de Regis Rom electione Zollneri, num.*20. Vide & omnino Lupoldum de Bebenburg *de juribus Regni, cap.*5.6.7.8.9. imo & *toto opere* vide plenissimè A.Golerum *de jure Imp.Germanici, num.* 10. Azorium *tomo* 2. *Instit Moral. lib.*10. *cap.*6.§.2.*& seq.* Carpzovium doctissimè ac prolixè de hoc differentem *tract.de Capitulat.Cæsarea, cap.*22. *num.*22. *pag.*60.61.62.63. & Everhardum etiam *in loco à vi subrog.nu.*19. ¶ Nota est alioquin vetus illa disputatio inter Fridericum Imperat.& Alexandrum Papam, apud *Othonem Frising. Radevicum*, *Ligurinum*, quæ etiam multarum civitatum excidio constitit, cùm Alexander dixisset, *Imperium Imperatorem tenere in beneficium à Papa :* etsi posteà id Papa interpretatione lenire adnisus, quasi *beneficium* pro bono facto, non pro feudo intellexisset. Cardinalis Cusani quoque locus insignis *lib.*3. *de concord. Cath. cap.*4. *Electores*, inquit, *qui communi consensu omnium Alemannorum & aliorum, qui Imperio subjecti erant, tempore Henrici II. constituti sunt, RADICALEM vim habent ab ipso omnium consensu, qui sibi NATVRALI iure Imperatorem constituere poterant, non ab ipso Pontif.Rom.in cuius potestate non est dare cuicunque provinciæ per mundum Regem vel Imperatorem ipsâ non consentiente: sed concurrebat ad hoc consensus ipsius Gregorij V. tanquam unius Pontificis Romani, qui iuxta gradum suum in consentiendo in communem Imperatorem interesse habet.* ¶ Nota est rursum conten-

contentio super hac re inter Carolum V. electum Imperatorem Romanorum, & inter Franciscum Regem Franciæ ad Portum Iccij (quod nunc *Caletum* dicitur) mense Septembri A. D. 1521. quam Chassanæus pluribus exequitur. Et de eadem v. *les lettres d'vn François, pag.*10.11. & Arumæum in *cap.*5. *aureæ bullæ pag.*193. Antonium Quettam *consil.* 1. Sed & insignis est constitutio Ludovici IV. Imperat. Bavari Coloniæ promulgata, A. D. 1338. in qua lis illa (ante quadringentos annos inter Fridericum I. Imperat. & Hadrianum IV. Papam) communi Imperij procerum voto definita, & tandem sub pœna criminis læsæ Majestatis, privationis Feudi, Dignitatum & privilegiorum aliorum omnium severè mandatum fuit, *Ne quis Imperium à Papa, vel ei suppositum arbitretur.* Cujus constitutionis tenorem refert Albericus de Rosare, *ad legem bene à Zenone* 3. *C. de quadrag. ann. præscript.* quem vide, & Hieronymus Balbus *lib. de coronat. pag.* 39. 40. Nauclerus *vol* 2. *chronogr. gent.* 44. 4 Sed & cùm Clemens VI. Pontifex postularet, ne Ludovicus V. Imperat. ante coronationem titulo Imperatorio vteretur, PARISIENSIS & Bononiensis Academiæ hoc postulatum Pontificis iniquum judicaverunt, vt Aventinus scribit *lib* 7 *Annal.* Apage igitur illud Innocentij, qui curaverat Lotharium Imper. ad pedes suos prostratum pingi, adscriptis his jam notissimis versibus:

Rex venit ante fores, jurans prius vrbis honores,
Post homo fit Papæ, sumit quo dante coronam.

c Pariter confirmat id apertè Aurea Bulla Caroli IV. *tit.*2. §.*vlt.* Peracta videlicet statim Electione, Regem Romanorum tum alia Imperij negotia administrare, tum & privilegia quoque largiri posse. Sic Henricum I. aucupem: sic Carolum V. Papa invito Impp. factos scimus: quorum hic decennio demum post electionem à Papa coronatus. Sic Rudolphum I. & Maxi-

milianum I. & II. quorum hic dicebat, *quia me vestigia terrent*. Ferdinandum I. Rudolphum II. & Matthiam Imperat. hanc coronationem neglexisse, & statim legitimè expedita electione plenum jus obtinuisse notorium est: vide Paciani *lib.2. de probat. cap.35. num.32.*
7. Denique Ligurini illud est:

sacrare coronam
Pontifici jus est, vt vero nomine possit
Non dator Imperij, sed confirmator haberi.

8. Simili modo etiam ex Pontificiis nonnulli Regum coronationem nihil aliud esse quam externas ceremonias, próque legitimis Regibus habendos esse persuasum habent, planéque nihil novum electo Imperatori per talem coronationem accedere, Imperatorémque ante coronationem verum Imperatorem esse, non minùs quàm legitimum & verum matrimonium censetur, etiam si solemnia nuptiarum non sint celebrata.
9. Quia sicut matrimonium mutuo consensu perficitur *l.30. ff. de R.I.* qui consensus ex affectione maritali & sic animi destinatione æstimatur, vt docet *l.31. de donation. l.penult. de concub. l.16. de his quæ vt indign.* ita mutuo consensu eligentium & electi acceptantis debet dici perfectum. Coronationis, autem vsus magis ad ostentationem, quàm ad necessitatem vsurpatur: Marsill.Patauin. *cap 11. & 12. & 26. in defens.* vbi disertè ait, diadematis impositionem Pontificis Romani non plus auctoritatis tribuêre super Romanum Principem quàm Remensis Archiepiscopi super Regem Franciæ. Commissio quippe regni iam translata certis symbolis insignita dicitur inauguratio vel coronatio. Vnde apparet, coronationem hanc non esse causam, sed adjunctum symbolum Regni translati. Majestati namque sacræ Imperatori per Imperium electione collatæ inest tanquam materiali visibili, & declarat, & velut signum prædicans ad mirandam illam Majestatem, adhibetur:

hibetur: Neque ideò Rex est, quia coronatur; sed coronatur, quia Rex est. 10. Quod etiam confirmat exemplum Maximiliani I. Imperat. qui cùm apud Ordines Imperij orationem haberet, coronam Imperialem à Romano Pontifice accipere minimè necessarium sibi videri dixit, cùm Imperij Majestatem in ipsis Ordinibus inesse intelligeret, Bodin. *de Republ. 2. cap.6.* ¶ Hanc sententiam satis confidenter & peculiari quadam religione multi oppugnant, quorum numero sunt Oldradus *consil.90. num.7.* (in quem vide quæ scribit Balbus *lib. de coronat. pag.* 40.) Lancellot. *in templo omnium Iud.lib.*1. *cap.*1. §.1.*quæst.*5. *per cap.venerabilem, extr. de electione.* Salicet. *in l.bene à Zenone* 3.*num.*7. *C.de quadrien.præscript.* & Bellarminus idque XXXII. Historicorum testimoniis, XII. Principum confessionibus, VII. Pontificum Roman. auctoritatibus approbauit. Augus. Vischer *de Electione Imperat.num.*156. Sigismundus Floremontanus *in acie sua Politica, discurs.de Monarch.Rom. cap.*2. *num.*56. *pag.*168.

III.

SECVNDA circa confessatam & notoriam Majoritatem quæstio est, vtrum *successio* sola in defuncti locum, sive jure hæreditario, sive jure electionis, veluti novorum Electorum, Principum & Episcoporum, in præmortuorum locum successio, ante petitam & impetratam à Cæsare investituram in Comitiis Imperij vt jus suffragij, ita & sessionis seu præcedentiæ tribuat? Id quod indubitanter asserimus.

Hæc quidem ſtatus controverſia mota fuit A.D.1608. in Comitiis Ratiſbonenſibus, Ioanni Friderico Duci Wirtembergico. Verùm contrariam ſententiam & textu Aureæ Bullæ *cap.7. in princ. & cap.20.* & rationibus invictis,& obſervantia Imperij rectè tuentur (contra Winzelium *de collectis,obſervat.2. num.7.* Buxtorfius *in Auream Bullam Caroli IV. theſi 85. litt.H.* vbi & Garziam Maſtrillam adducit *in deciſion.Sacri Conſilij Siciliæ, deciſ.18. per tot. pag.1.* & poſt eum Bernardus Bertramus *de Comitiis Imperij Romano Germanici membro* 5. *th.4.* Inueſtitura ſcilicet Imperialis hâc parte non eſt de ſubſtantia dignitatis, ſeu vim radicalem non continet,ſed tantùm confirmationem rei iam per ſe ſubſiſtentis & & vtilis, quæ vtique nil noui confert. Et rationes ſeu argumenta hæc inter alia adferuntur. Primò, ab exemplo vaſſalli, ad quem ſtatim vt in defuncti locum ſucceſſit, omnes fructus feudi pertinent, & cum his honoris prærogatiua. Secundò,argumento connexorum; quia cùm Principatus ad eos ſtatim ſpectet, vtique & connexum, quod eſt ſeſſionis jus, pertinere oportet. Etſi Goldaſtus *comment.de regno Bohemiæ, lib 3. cap.6. num.25. pag.309.* ita diſtinguere malit, vtrum inueſtituram quis iam more ac tempore ſolito petierit, an verò nondum petierit: quaſi priore caſu debitam ordini ſuo dignitatem habeat, vtpote cùm per eum non ſtet, licet nondum actualiter inveſtitus ſit: aliàs vix admittendum, ſi inveſtituram petere neglexerit. In Regno Bohemiæ ſanè exertè Goldaſtus *lib.3. cap.14. num.30.* definit, Eum pro Rege non habendum, niſi prius ab Imperatore ſive indultum acceperit, ſive inueſtituram, adductis quarundam Conſtitutionum verbis.

IV.

Spes nuda Majoritatis, ſeu maioris dignitatis, vel potioris loci & proceſſus olim capeſſendi, vel etiam expectantia ſeu ſpes ſucceſſionis, num præcedentiam inter pares dignitate ſeu titulo, veluti inter Reges, Duces, tribuat, non minùs vexata eſt quæſtio? Sanè, ſi ſpes maioritatis non de præſenti naturæ iure[a] radicata & formata ſit, præcedentiæ titulum inter pares ea non tribuit. Aliud fuerit, ſi ſpes hæc ſanguinis & ſuitatis[b] ſit, naturaliſque & legitimæ ſucceſſionis ex peculiari quâdam Regni lege: Item, ſi ſpes ſit potentiæ proxima, quæ in actum deduci poſſit arbitrio noſtro.

a Huc pertinet controverſia illa *de Rege Romanorum*, deſtinato Imperij ſucceſſore & electo in R. Alemanniæ, & in futurum Imper. (vt loquitur Monachus S. Iuſtinæ Paduanæ *lib.1. de reb. inſul.*) num ideò Chriſtianiſſimo Regi Franciæ ſit præferendus? Quæ quidem quæſtio A.D. 1533. in Comitiis mota fuit teſte Bellaio *lib.4. extremo.* ¶ Negativæ hæc fundamenta ſunt inter alia. I. Quòd nullum actuale regnum Rex Romanorum habeat, ſed ſubſidiarium tantùm, vicarium, adjutorium alieni Regni ſit eius Regnum: Abſentis enim vel impediti tantum Imperatoris vicem & locum ſuſtinet, vt ex quinque rationibus, Regis Roman. eligendi apparet, quas cumulat Antonius Colerus *de jure Imper. Germ. num.8.* Et ſuo nomine nullam poteſtatem habere

videatur in Imperio, *num.9.* vt proinde Imperatoris *Adjuvam* rectè dixeris. Vt non omninò errent qui Legato-Proconſulis hac ratione Regem Romanorum exæquant. Et huc etiam pertinent Capitulationes Imperatorum & Regum Romanotum: veluti Rudolphi electi R. Romanorum in vitâ parentis Maximiliani II. vbi pollicetur nuncupatis verbis, *Se in Imperij adminiſtratione nil vltrà auſurum, quàm quod ſibi ab Imper. conceſſum fuerit, neque Imperatori vllum impedimentum allaturum.* Huc conventio ſeu tranſactio ann. 1532. Schueinfurti cum Cæſare, vt non ſuo, ſed Cæſaris tantùm nomine adminiſtraret, neque & vlla fide tenerentur Imperij ordines. Hinc neque toto tempore quo Carolus V. Imperium tenuit, frater Ferdinandus R. Romanorum in adminiſtratione Reipubl. quid ſuo iure habuit, vt patet ex commiſſione à Carolo V. ex Germaniâ in Hiſpaniam abeunte relicta ann. 1556. quæ refertur à Goldaſto *tomo* 1. *conſtit. Imp. pag.* 577. & clariùs adhuc ex epiſtolâ ad Præſidem & Adſeſſores Cameræ Spirenſis, apud Goldaſtum *dicto loco pag.* 576. vide & Carpzovium *de Capitul. Caſ. cap.* 11. *num.* 45. Item, quòd Rex Romanor. Imperatorem DOMINVM ſuum vocet: & Majeſtatem ei tribuat in literis & diplomatis ſuis. ¶ Contrariæ ſententiæ (quam tuetur Anton. Quetta *conſil.* 1. aliiq; quos allegat Goldaſtus, *in ſeniore lib.* 1. *cap.* 16. *numer.* 8.) fundamenta hæc contra obtenduntur. 1. Argumentum Canonis *in nomine d. ſtinct.* 23. & Clementin. *de iuriurando.* 2. Item argumentum *l. vltim. ff. de acceptilat. & l. vlt. C. de indicta viduit.* 3. Argumentum à fillo Regis. 4. Axioma illud apud Quettam *d. conſil.* 1. Quoties duo ſic ſe habent, quod de vno ad aliud pervenitur, in vno diſpoſitum cenſeri diſpoſitum in alio: ex tali enim cohærentia alterum alteriùs aſſumere naturam: (Adversùs quod alioquin axioma vide quæ ſcribit Chaſſanæus *part.* 5. *conſider.* 29. *ibi, octauo:*

arg.

arg. *cap. Diaconus, & cap. seq. distinct. 93. & l. consulta diualia, C. de testamentis.*) 5. Rursum quæ Gellius *lib. 4. cap.* 10. scribit, dé Consulibus designatis. 6. Item vnam esse Regis Romanorum personam, cum Imper. vnum idemque Tribunal cum eo habere. Sicuti dicitur vicarium facere idem Tribunal & consistorium cum Episcopo, *cap. 2. de consuetud. in 6. & cap. Romana, in princ. de appellat. in 6.* Et ideò digniorem & præferendum Canonicis, Chassan. *part. 4. consid.* 50. vide Menochium *consil.* 157. *num.* 26. 51. *num.* 23. 902. *num* 30. 42. Septimò, Regem Romanorum nihil differre ab Imper. nisi ambitu minoris circuli, sicut Scapha differt à naui. Octauò, quòd R. Romanor. mandatum cum libera habere existimetur. Nonò, quòd Imperat. adhuc viuo caput Imperij audiat. Decimò, quòd passim in diplomatis occurrant hæc, *Im namen ihrer Kais. Maiestat. vnd fur vns selbst.* Item, *Vnser vnd des Geiligen Reichs statte.* Vndecimò, quod in Regem Romanor. statim defuncto Imperat. ipso jure Imperij potestas ac titulus transeat: Seldus *in consid. ad Imperat. Ferdin.* Arum. *tomo 1. publ. jur. diss. 4. & 5.* Colerus *de jure Imp. Germ. sect. 8.* Postremò, quòd in ordine Regum & Principum Christianorum sub Pontifice Iulio II. ann. 1504. Rex Romanorum post Imperatorem statim ante Regem Franciæ ponatur. ¶ Contra regeritur 1. vt non sunt duo vnius Imperij capita, non magis quàm vnius corporis, aut vnius Ecclesiæ duo Episcopi (sic vt alternatiuè tantum non copulatiuè Imperij caput sit Rex Romanorum) ita Majestatem Imperij realem, vt loquuntur, ac proinde Imperij dignitati cohærentem præcedentiam incommunicabiliter & indivisè non nisi vnum sustinere posse; cuius ossibus inhæret. 2. Item, quòd Rex Romanorum alienam jurisdictionem habere, non principaliter demandatam videatur, de quo alia mox *thesi* 3. Et præjudicio etiam id juuatur, puta solemni

illo congressu Caroli IV. Imperat. & Caroli V. Regis Franciæ, & Wenceslai Regis Romanorum Parisiis A. D. 1378. Cuius acta edidit frater meus. 4. Quin huic sententiæ subscribunt Hispani aliquot & Iesuitæ & Itali: Mariana Iesuita *lib.25. de rebus Hispan.cap.12.* Surita *lib.20. Annal. Arragon. cap.78.* Thomas Campegius Episcopus Feltrensis *de auctoritate Sacrorum Conciliorum cap.* 16. 5. Qui & ita in Concilio Tridentino observatum ait, nempe prius ibi recitatas Concilij mittendas Regi Franciæ, quàm alias ad Romanorum Regem. 6. Huc quoque arcessi potest, quod expressè tradunt, Regi Christianissimo proximam Imperatoriæ ante omnes alios Reges deberi sedem. Thomas Campegius *de auctoris. sacr. Concil. cap.16.* Adriani *lib.17. Historiæ suæ:* vide & quæ notantur *th.16. lit.a, in fin.* 7. Item ea, quæ de R. Romanorum, quomodo nomine, sigillo, gradu differat ab Imperatore scribit Arumæus *ad Auream Bullam, disc.2. th.21.* Reinking. *de regim. secul. lib.1. d.3. cap.14. nu. 56. & seqq.* Rumel. *aurea bulla, disc.1. th.7. disc.2. th.6. pag.3.* 8. Tandem extraordinarium Regem Romanorum esse, non inter ordinarios certissimum est. ¶ Non absimiles ab hoc de *Spe* tractatu sunt observationes de Capitulo, quod spem habet vacante sede Episcopo succedere, de quo Chassanæus *part.4. consid.32. vbi quartò.* Item illa, de Præposito, qui in Ecclesia Taurinensi, Archidiacono præfertur, etsi Archidiaconus mortuo Episcopo gerat vices Episcopi: de quo ibidem Chassanæus. ¶ Huc etiam referri potest, quod notabitur infra (vbi de promotionis prioritate *th. 18. lit.c.*) de filio, in quem translata viuo patre spes dignitatis, postponendo ei qui actu dignitatem eandem priùs gerere cœpit.

b v. Goldastum senior. *lib.1. cap 16. nu.10.11.* Hac ratione, Delphinum Franciæ cæteris Franciæ Principibus (nisi & ipsi Reges sint, vt factum in Ludouico II. R. Siciliæ,

vt me-

vt memorat Tilletus *c.des Barons:* Et hoc nisi Reges illi officium aliquod in alieno regno gerant, de quo vide *d.cap.5. & infr.ib.26.& 34.*) aliisque sæpe de quo expressè Rupanus *lib.de Parlamentis 7. cap.4.5.* præterea notorium est, & cæteris extra Franciam Principibus, quia spe suiratis ad successionem Regiam proxima ac indubitata propriis jam radiis coruscat: de quo vide (contra quàm sentit Tilletus, *du rang des Grands de France*) Chassanæum *parte 5. consid.41.* & Goldastum *d.loco.* Vide & Englebrechtum *de success.in Elect.7.num.28.* vbi de prærogatiua primogeniti in Repub. Iudæorum: qui citra vnctionem legitimus erat successor, quippe particeps paternæ & auitæ vnctionis: nisi dissensio aut bellum exinde existeret. Rambam Iral.Mel. *cap.1.vers.9.* Idem Iral. Kel ham.1.16. Idem in Imperio Constantinopolitano obseruatum, vt docet Codinus *lib.2. de off.palat.cap.2.* & Cantacuzenus *lib.4.cap.5.* Scilicet vsque ad Alexium Comnenum Cæsar filius Imp. semper omnibus prælatus: Alexius enim Comnenus fratrem suum natu maiorem dignitate auctum cupiens, nouâ Sebastocratoris eum auxit & sic Cæsari prætulit: Et idem Cæsar tamen si Despotæ nomine ornatus fuisset, & fratribus & generis Imperatoris præferebatur. ¶ Hac pariter ratione Principes Regij sanguinis in Galliâ omnes alios præcedunt, quocunque titulo aut officio fungantur; sic etiam vt succedendi ordo inter hos seruetur: *selon leur degré de consanguinité:* quam in rem est expressa Henrici III. constitutio in Comitiis Blesensibus, ann. 1576. Vide Thuanum *lib.27. ann. 1561.* & *lib.63.* & Goldastum *lib.1. senioris cap.24. num.4.5.6.* Quare & inter Pares Franciæ, qui Regij sanguinis sunt, licèt posteriùs in eum ordinem cooptati, aliis priùs cooptatis præferuntur. Exemplum in Mompenserio, qui solemni placito Curiæ Parisiensis, A. D. 1541. prælatus fuit Niuernensi; sic vt Mompenserius rosas, quas

Pares Senatoribus Parisiensibus offerre solent, obtulerit: de quo vide *lib.29. Historiæ*, quæ sub *Belcarij* Episc. Metensis nomine prodiit, & auctorem libelli qui inscribitur Antiguisard, *au premier tome des memoires de la Ligne pag.573.* (Et de facto tamen in sacris Henrici II. ann. 1547. & Francisci II. ann. 1559. Claudius Guisanus priorem locum occupauit, quòd prior inter Pares numeratus fuisset. Sed & ann. 1561. Guisanus filius eius se inter Navarræ Reg. & Mompenserium interjecit: vt idem memorat *pag. 962.*) Ergo in Galliâ ex illa constitutione Henrici III. inter Principes sanguinis nullo Dominiorum respectu, nullo Patriciatus antiquioris, nullo officij, sed secundùm prærogativam sanguinis præcedentia iudicatur. Adeò quidem, vt Cardinales Principes sanguinis Regij præcedant alios Cardinales, cuius quique dignitatis sint, ex eadem semper constitutione. Cùm tamen ante eam constitutionem aliter obseruaretur: quâ de re Rupanus *des Parlemens, lib.7. cap.12. du rang des Cardinaux, num.*4. Excepto si actus talis sit, vbi officij ratio tantùm habeatur, & exerceatur: vid. Rupanum *des Parlemens de France, lib.7. cap. du rang des Princes du sang.5.p.*508. De filio quoque Electoris an agnatum eiusdem prosapiæ natu maiorem præcedere debeat, eundemque lineæ suæ caput, hoc est in regimine Principatus constitutum, v. Lehmannum *Chronici Spirensis, lib.2. cap* 4. & Goldastum, *lib.1. Senioris cap.16. num.7.* ¶ In tantùm porrò spes hæc & expectantia successionis attenditur in Galliâ inter Principes sanguinis Regij, vt repræsentationi locus semper sit, & sic ex propiore ad spem successionis lineâ natus aliis quantumvis gradu vel ætate propioribus & familiæ suæ capitibus præferatur. De quo cum anteà dubitatum fuisset, & extarent exempla in vtramque partem, quæ Tilletus *du rang des Grands de France, cap. des Barons & Pairs de France,* &c. *des Princes du*

du sang; de quo *infr. th.16.* profert, res tandem ita definita fuit constitutione Henrici III. de *qua supr.* Idque ipsum obtinet etiam inter nudos Nobiles: de quo Rupanus *des Parlemens, lib 7. cap.5. pag.*508. Imò & filius secundò genitus Regis, vel frater Regis patruis suis præfertur ex prædicta constitutione R. Henrici III. cùm anteà patrui præferrentur ex constitutione Philippi Longi ann.1316. & exemplis comprobat Tilletus *des Barons & Pairs, fol* 343. & Rupanus *des Parlemens, lib. 7. cap. du rang des fils puisnés & freres des Rois de France, 6. p.* 509. In Germaniâ verò an & quando spes seu expectantia propter successionis legitimæ inter eiusdem familiæ, sed diversæ lineæ Principes attendatur, quando majoritas, id est ætatis prærogatiua, expresso opere disquisivit Goldastus, quod *Senior* siue *de Maioratu* inscribitur: Videatur cum primis eius *lib.1. cap.15. nu.*10. *& cap.*20. 21. 23. 24. *& lib.3 cap.*5.6.7. & alia vota aulica de præcedentia senioris in familia Saxonica: in his Matthæus Vackerus *à pag.*28. *ad* 36. de quo etiam *infr. th.*14. vide & Colerum *de jure Imper. Germ. num.* 69. Et hactenus de duobus titulis verisque radicibus præcedentiæ. Sequitur tertia.

V.

III. *Præsens* forma, politeuma, *seu status Reipubl. præsens*, καθεστῶσα πολιτεία quæ hodienum durat, spectanda est, vt inde veteres causæ, merita & tituli præcedentiæ Principum & Rerumpublicarum arcessantur: & hactenus antiquitati standum; neque ad vetustiorem formam & statum vltra assurgendum venit, vt inde tituli absurdè petantur. Excipiendæ

tantum sunt Vrbes[b], sub eodem Principe constitutæ.

a De hac conclusione inter Iurisconsultos veros convenit: Neque enim eadem est ciuitas regulariter, si Reipub. status mutatur, & forma si περίκβασις vel μεταβολὴ aut μετάβασις fiat. Aristoteles *lib.3.* & maximè *lib.5. Politicor.* vide *l.proponebatur, ff.de iudiciis* · *& l.24. in fin. ff. de legat.1.* Langlæum 5.*Semestr.1.* Quare hoc iam vnico principio in spongiam incumbunt inanes Hispanorum conatus fermè omnes, ac maximè Valdesij de prærogatiua Hispaniæ, capitibus decem puta *cap.1.2.3.5.6.7.8.9.10.11.* Item Augustini Cranati, *in libro de la presseance entre la France & l'Espagne, num.1. rat.2.* Camilli Borelli *de præstantia Regis Catholici, cap.4.* Vasquij *in præfat. illustr.contr.* qui præclara resque gestas veterum Hispanorum, iam inde à Tubale vel Tubalcaino (si Deo placet) vel etiam Gothorum inde ab Athanarico seu A.D. 371. item de fide Christiana Catholica illibata, per quinque vetustissima tempora ad Regum Hispaniæ præcedentiam arcessunt: Imò qui scribunt, inter Gallos & Hispanos disceptationem hanc iam ante mille sæculis cœptam: Valdesius *proœmio num.30.* v. & quæ notantur *inf.th.13.* vbi de ordine literæ: *& th.16.litt.b.* vbi de antiquitate regni & reipubl. ¶ In eodem inanium censu, eodem veritatis studio, reponimus ea omnia, quæ pro Galliæ Regibus congerit Chassanæus *part. 10.consid.17.* etsi augustiora, maiora & veriora de veteribus memoriis pro Gallis reponantur & reponi possent. ¶ Formam porrò & statum Reipubl. eundem manere putandum est, vbi substantia eadem manet, quod pluribus principio supra commonstratum: Eadem scilicet res est, cuius rei species eadem manet *d.l. proponebatur, per totum, & maximè sub fin.* Aristoteles 4. *Metaphysic.9. & 10. Metaphys.3.* ταὐτὰ λέγεται ὧν ἡ οὐσία μία

ἐὰν ἔτι ὁ λόγος τῆς πρώτης οὐσίας εἷς ᾖ. Quinimò formam & statum Reipubl. eundem tum manere putamus; vbi rem suam & summam Respubl. ante libera ciui alicui suo regendam deinceps committit: *αὐτοὶ στάσεως, διὰ τὸ παρὰ μικρόν· ὅτι μὲν γὰρ ἐξαπατήσαντες τὸ πρῶτον, ἑκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν*, vt loquitur Aristoteles *lib.5. Politic. cap.4.* Sicque lege quadam Regia potestas populi ei & in eum transfertur, transfunditur pristina, & vna cum potestate & vetus pariter majestas. Exemplum esto in Republ. Romana, in principatum versa: Illustre cumprimis exemplum in decantata illa Florentini & Ferrariensis Ducum de præcedentia concertatione, multorum Iurisconsultorum (Marzarij *consil.* 26. Leonini *consil.*·. Modestini Pistorij *consil.28. vol.1.* Deciani *consil.19. vers.3.* Portij *vol.2. consil.* 167. Gigæ *consil.20.* Nattæ *vol.3. consil.*637. *&* 638. Cravettæ *consil.* 982.) & Historicorum scriptis celebrata; quos recenset Knichen *de Saxonico non prouocandi jure ad verba, Ducum Saxoniæ, cap.2. num.3. & seq.* & Antonius Colerus *de jure Imp Germanici, sect.66.* Inter alios pro Duce Ferrariæ responderunt collegium Bononiense & Paduanum, item Decianus *dicto vol.3. consil.19.* Philippus Porcius *dicto consil.167.* Natta *vol.3.d.consil.637.6 8.* Federicus Scotus *consil.20.* Pro Florentino vero Baptista Stratella (quem in id commendat Cavalcanus *decis. num.26. part.2.*) Marzarius *consil.26.* Videndus & Thuanus *lib.* 32.*pag.*161.35.42. ac præsertim 44.*pag.*541. Historia Concilij Tridentini *pag.* 519. translationis Gallicæ. In hac quippe controversia Caroli V. decreto Florentino Duci præcedentia adjudicata fuit ante Ducem Atestinum seu Estensem, seu Ferrariensem, quamlibet Ferrarienses Iurisconsulti dicerent, Ducem Florentinum veterem Reipubl. Florentinæ præcedentiam (quam ipsi quidem faterentur) sibi vindicare hodie non posse, vtpote qui novus Dux esset, neque Respublica Florenti-

na amplius staret. Et vicit tamen Florentinus; etsi novus Dux esset, quod hîc non spectandum esse ostendemus *th.16. lit.d.* Subrogatum enim hoc casu sapit naturam eius cui subrogatum est cum qualitatibus & priuilegiis suis, etsi subrogatum sit alterius naturae. Vide Angelum *de Perus. consil.54. num.7.* & 8. & Everhardum *in Topicis, in loco à vi subrogatorum, num.2.12.* Rodolphinum de Sabloneta *de dignitate Ducum Italiae, num.* 120. Hartmannum Pistoris *consil.*51. A. Colerum *sess.67. num.* 1. Neque ideò novus semper status dicendus est hac parte, etsi de populari mutetur in Monarchicum; quo tamen argumento vel potissimum nitebantur Iurisconsulti, qui pro Ferrariensi censebant: vide Decianum *3. consil.19.* Nattam *dict. consil.* 638. Cephalum 65. vide Albericum Gentilem *de vnione Regnorum Britanniae pag.* 88.89. ¶ Multo minùs vnio plurium Regnorum sub vnum & novum nomen inducit novam Reipubl. formam. Haec permutatio jus provinciae non innovat *l.123. §.1. de regul. iur.* Etsi aliter indicare visi aliquando Status Angliae, Scotiae & Hiberniae regna sub vno Magnae Britanniae nomine vnirentur: de quo vide Albericum Gentilem *dict. disputatione de Vnione Magnae Britanniae, fol.87.* & Matthaeum, *in Historia Franciae, lib.7. narrat.1. num.13. §.3.* Nempe hac vnione non fit novum regnum: Idem enim status est, eadem potestas, eadem substantialia & formalia, & subrogatio alius nominis non facit ut res alia videatur; quam ad rem vide plura apud Albericum Gentilem *dicto loco:* vid. & Aristotel. *3 polit.* Non amittuntur iura & praeeminentiae rei unitae, quia semper illa retinet, unà cum omnibus privilegiis, *Gloss. in cap.8. temporis 16. quaest.1.* & in Clem. *per literas, de praeb.* Rebuffus *de vnione, num.15. & de vicar. perp. num.1.* Mandos. *reg.12. quaest.1. num.4.* cum aliis per Garz. *de benefic. part.12. cap.2. num.37. & 38.* vide plura apud Gratian. *decis. forens. cap.845. num.13.14.*

b v. exempla *infr. th. 13 & 30.* Hinc vrbium de antiquitate certamen: quò pertinet *l. 1. ff. de censibus*, de quo multa Dio Prusensis, & Aristides. Hinc & Vetus ordo civitatum servatus post ruinam Imperij Romani. Hinc sunt etiam qui Ducem Burgundiæ ideo primum Franciæ Parem factum credunt, eo quod Burgundia olim regnum fuerit. Vide Sperondium, *p. 41.*

CAPVT SECVNDVM.

De PRÆIVDICIIS, *ex quibus controversia de præcedentia definiri possunt.*

VI.

Præiudiciis nonnullis jus præcedentiæ rectissime, certissimeque fundatur; quæ & ipsa non vnius generis sunt. 1. *Litera* Principis seu privilegium: 2. *Res iudicata*, 3. *Consuetudo* & *Præscriptio*, 4. *Veterum testimonia* & Auctoritates, 5. *Ordo literæ*, 6. Argumentum ab eo quòd quis *alium vincat* contendente potiore. 1. *Litera*[a] inquam Principis seu privilegium: in præcedentiis scil. attenditur quod vel Princeps speciatim disposuit vel lex disertè definiuit. 2. *Res iudicata*[b] inter [c] easdem personas, eandem [d] causam, idem ius agendi habentes per definitivam [e] sententiam,

procul-dubio legitimus præcedentiæ titulus eſt. Quod equidem planum habet ſenſum in alienæ[f] juriſdictioni, ſive ſæculari, ſive Eccleſiaſticæ[g] ſubditis, inter quos vtique ſuperioris judicium, lex eſt. In his verò qui ſuperiorem non agnoſcunt, maior eſt difficultas, & maiore opus eſt cautione. Et ſanè rem judicatam hac parte tum demum putamus, ſi aut alicuius arbitrio[h] res committatur (cuiuſmodi fermè Romanus Pontifex[i] inter Pontificios vel exiſtit, vel Iudex adigitur) vel ſi rerum perpetuo vbique ſimiliter[k] judicatarum auctoritas adſiſtat, id eſt, conſtanter in eodem controverſiæ genere, contradicto etiam judicio, vbique locorum ſimiliter ſemper deciſum fuerit. Non etiam ſi gentilis aut cognatus iudicet, cuius vtilitas eâ in re aliqua vertitur.

a In præcedentiis ſcilicet attenditur, quod Princeps particulariter diſpoſuit, & caſus legis expreſſæ, tollit omnem dubitationem: vid. Gratiani *deciſ.* 940. vbi agit de Rectore Eccleſiæ Cathedralis Piſtorienſis.

b Vide Cardinalem Tuſcum, & Valdeſium *cap.* 3. *num.* 18. Seniorem Goldaſti, *lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 3. 6. 7. 8.

c Text. *l. & an eadem* 14. *ff. de except. rei iud. cap. penult. de re iudic.*

d Eadem cauſa, idem jus quando ſit, patet ex ſuperioris capitis primo principio: vbi de ſubſtantia dignitatis ſpectan-

ſpectanda : item ex *tb.19.infr.* vbi de Fortunæ bonis non ſpectandis agimus : item ex *tb.5.ſup.* ubi de præſenti forma.

c Aliud ſi per merè interlocutoriam, de quo vide poſt alios Salgadum de Samoza *de Regia protectioné*, *part.2. cap.9. num.17.*

f Principis arbitrium, vbi de privatorum præcedentiâ agitur cumprimis ſpectandum eſt : qui vt dignitatum omnium Oceanus eſt; ita & regula, vt proinde quis modus ſit beneficij ſui, & ipſe æſtimare debeat : argument. *l. Neratius* 191. *de regulis iuris*, *& l.43. de vulgari.* vide Chaſſanæum *part.5. conſid.55.* & diſcurſum *de praced. profeſſ. Tholoſ.* Langlæum, 7. *Semeſt.*7. Chanutium, *cap.*177. Ita Caroli IV. (ſui temporis Salomonis) Imperatoris bullâ verè aureâ quam Norimbergæ primùm compoſuit, apud Mediomatrices poſteà ſtabilivit, adauxit A.D.1357. ſopitæ & compoſitæ huiuſmodi controverſiæ inter Electores (inter cæteros, inter Moguntinum & Colonienſem vetus : quod ex Alberto Argentinenſi & Aventino *lib.*7. liquet : inter Colonienſem & Trevirenſem.) Quare juſtus hic hodie titulus eſt præcedentiæ legitimæ : de quo vide Dubravium, *lib.*22. In Comitiis item Auguſtanis A.D.1520. ſtatus omnes Imperij Imperatoris arbitrio circa ſeſſionum controverſias acquievêre. ¶ Huc pertinent Principum quorumcunque inter ſuos præiudicia, vt & eorum qui ſupremo Principis nomine jus dicunt, vt ſunt Parlamenta Galliæ, cuiuſmodi præiudicia varij collegerunt Lucius, Paponius, Chanutius, Rupanus, Matthæus Mareſchallus, Loiſeau, & alij.

g Veluti ſi Epiſcopus iudicet inter Eccleſiaſticas dignitates & iudicium eius effectum conſecutum ſit. Vide Menoch. *conſil.*257. *num.*95. *ad finem vſque.* Non admittimus tamen decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.*25. *cap.*13. *de regul.* quo cautum, vt Epiſcopus omnes contro-

F

versias in officiis & processionibus Ecclesiasticis, inter Ecclesiasticos tam seculares quàm regulares de præcedentia, amotâ omni appellatione, ipse iudicet: de quo vide histor.*Concil.Trident. lib.8. pag.949. Gall.* & Gamam *decis.1. num.7. & 8.* & plenissimè Salgado de Samoza *tract. de Regia protectione vi oppressorum appellantium à causis & judicibus Ecclesiasticis, parte 2. cap.9.* & Scacciam *de appellat. quæst.17. limit.6. membr.2. num.38.* Gratianum *decis. March. 232.* Maceratensem *resolut.81. num.9. & seqq.*

h Compromitti scilicet de præcedentiæ controversia potest, etiam per Ecclesias collegiatas, siue consensu Episcopi, pro bono videlicet pacis, etsi causa præcedentiæ sit magni præiudicij. Gratianus *Gratianus in addit. decis. March.231. & decis.298. num.9.*

i Sanè olim, quia Principes & Respublicæ merita de sede Roma. pro vnico fermè præcedentiæ titulo venditabant (de quo etiam *infr. th.21. & 33.*) ideò Pontifices Roma. harum controversiarum arbitri iure communi sedebant. Atenim & ipsi Pontificij nonnulli & olim reclamavêre, & hodie reclamant. Cuius rei exemplum in nobili illa controversia inter Ducem Florentinum & Ferrariensem; cuius cognitionem ad se Pontifex cùm pertrahere voluisset, Ferrariensis obstitit: vt liquet ex histor.Concil.Trident. *lib.5. pag.519. Gall.* neque citatus vnquam adduci potuit, vt mitteret Romam procuratorem, sed à Cæsare litem terminandam omni ratione contendebat. Post multa, Pontifex de de Maximiliano II. non vt Cæsare, sed tanquam arbitro assensus est. Is verò acceptis Pontificiis literis, in non levem indignationem exarsit, quòd in sententia ferenda modus ac conditio sibi præscriberetur, neque sibi causæ ad se & Imperatorium tribunal verè pertinentis libera conditio relinqueretur: vide Thuanum *lib. 41. pag.544.* Idem eorundem sensus & de Concilio

quam-

quamlibet Tridentino; quò pertinet quod Petrus Iustinianus memorat de rebus Venetorum *lib.14.in fin* Bavariæ Ducis Legatum in Concilio Tridentino, cùm de præcedentia Venetis litem moveret, admonitum à fratribus, in Conciliis Religionem non Regionis sessionem curari, protestationem de non præjudicando addidisse, & vt ea actis insereretur petiisse: de quo protestationum more postea.

k Argum. *l.34. & 38. ff. de legibus*. Hoc argumento Christianissimorum Regum Franciæ præcedentia hodie iure adstruitur super Reges Hispaniæ. Nam vt omittam vetustiora præiudicia Concilij Lateranensis ann. 1215. Constantiensis ann. 1416. vbi Gerson Cancellarius Franciæ legatus ad Imper. dextram sedit: Basiliensis ann. 1433. ex quo Hispanus ad eam quam videmus potentiam excrevit, vt omittam Imperatorum Sultanorum Amurathi III. & Mahometis III. quæ refert Leunclavius in *supplem. Annal. Othmanid*: & Thuanus, cùm Philippus II. Rex Hispan. diversis vicibus cum Henrico II. Carolo IX. Henrico III. Franciæ Regibus, variis occasionibus & locis de præcedentia contendisset, contradicto iudicio vbique similiter cecidit. ¶ 1. Venetiis, vbi primitus sub Laurentio Priulo Duce Venetorum, Hispanus litem hanc movit A.D.1558. Et verò, quod notandum, petentibus id & instanter flagitantibus amborum Legatis, cognitione suscepta Henrico II. Regi Franciæ præcedentia adjudicata fuit, vt scribit Surianus, *in relatione sua Hispaniæ*: Lansacus, *Epistola ad Reginam matrem* & Sansulpitius, *ad eandem Reginam matrem*: Episcopus Aquensis, *ad Regem Carolum IX.* & altera Epistola *ad Sauvium*. Petrus Iustinianus, *lib.14. Hist. Venet.* Marzarius, *consil.26. num. 33. & 34.* Menochius, *consil.126. num.5.* Hadrianus, *lib 17. hist.* Natalis Comes, *lib. 1. histor.* Kelnerus, *in vita Laurentij Priuli, pag.197.* ¶ 2. In Concilio Tridentino A.

D. 1562. & 1563. vbi videlicet Legatus Galliæ antiquam suam sedem tenuit, proximam Imperatoriæ, extraordinaria sede adsignata Oratori Hispano ad latus Secretarij Concilij, vt ex historia Concilij Tridentini liquet, *lib.7.pag.*743.744. *initio lib.*8.*p.*834.835.850.*ad* 855. & variis memorabilibus Concilij Tridentini, Thuano *lib.*32. & Hadriano *d.lib.*17.*hist.* Item ex Catalogo Legatorum Concilij Tridentini: Fatetur & Vasquius *in præfat. illustr. controvers. num.*12. Vide & quæ de hac ipsa re noto *part* 3 *th.*4. ¶ 3. Romæ à Papa Pio IV. A. D. 1564. vt testantur exteri Scriptores Onuphrius Panuinius *in vita Pij IV.* & Cabrera Morales continuator Ciaconij *in Pio IV.* Iustinianus *hist. Venet. lib.*15. Hadrianus *lib.*18. Natalis Comes *lib.*14. *histor. in fin.* Tomasus Costus *lib.*1. *tertiæ partis, histor. Neapol.* Herrera *prima parte histor. general. lib.*10. *cap.*6. Cauitellius, in *annalibus Cremonensibus*, A. D. 1564. Cardinalis Vitellius, & alij, apud Valdesium, *cap.*3. *num.*18. *&* 19. *fol.*76.77.78.79.83. Petramellarius in *additionibus ad Onuphrium de Summ. Pontif.* ¶ 4. Varsoviæ in comitiis Poloniæ A. D. 1573. communi omnium ordinum consensu, vt testatur Monlucius, in *discursu de Electione Regis Poloniæ*. Popelinerius, *lib.*35. *hist.* Thuanus *lib.*56. *histor.* ¶ 5. Postremo, Romæ rursum A. D. 1588. judicio Sixti V. Papæ, vt restatur Franciscus Pegna *de vita & actis canonizationis S. Didaci Complutensis:* Cicarella, *de vita Sixti V.* A. D. 1588. cùm tamen ageretur tum de canonizatione Didaci Dalcala Complutensis Hispani. ¶ 6. Sed & in Angliâ A. D. 1555. in Capitulo habito vigilia Sancti Georgij ab equitibus periscelidis, decretum fuit, quod Rex Franciæ locum suum retineret ad dextram Principis ordinis: Rex Hispaniæ verò, vt maxime Maria Regina Angliæ ei nupsisset, ad sinistram: vide *les lettres d'vn François, pag.* 10. ¶ Neque appellationis aut supplicationis vllam hac parte rationem habendam censemus,

ſemus, qua alioquin res judicata ſuſpendi ſolet (quod vrget Valdeſius *cap.*3. *num.*15.

l Itaque pro præcedentia Caſtiliæ ſupra R. Angliæ non ſufficiat, quod referunt in Concilio .... ita iudicatum, cùm contrà Iulius II. Papa, inter Henricum & Ferdinandum V. pro R. Angliæ judicaverit. Vide Goldaſti *Seniorem lib.*1. *cap.*30. *num.*8.

m Quare ſi Principi Auſtriaco cum alio Principe lis intercedat, modernorum ex eâ familiâ Imperatorum præjudicia hanc ad rem nil faciunt arg. *l.*10. *ff. de juriſdict. tit. Cod. ne quis in ſua cauſa.* Ita Hiſpaniarum R. Philippus II. qui in aulâ Romanâ nil obtinere potuerat, apud Maximilianum Imperat. gentilem ſuum id effecit, vt Principis loci prærogativa in aulâ Cæſareâ Legatis Gallicis denegaretur. Quæ tam inſignis injuria viſa eſt Galliæ Amiralio Colignio, vt inter cætera bellum propter eam Philippo inferri poſſe exiſtimauerit, ſcripto ad Carolum IX. Regem. Thuanus *lib.* 49. *hiſtoriarum.*

VII.

II. CONSVETVDO, non minùs quam lex, vt inter privatos (ſive ij membra loci ſeu Regni vnius ſint, ſive diverſorum) ita inter Principes & Reſpublicas quoque, eadem conſuetudo, antiquitas, vſus, obſervantia, patientia, poſſeſſio vel quaſi, actus poſſeſſorij, PRÆSCRIPTIO, juſtiſſimus titulus ſunt & præſidium ad præcedentiam: jureque conſtituti loco habenda ſunt, proque omni ratione ſufficit, ſic eſſe conſuetum fieri.

Fundamentum apertum, vt in ratione, ita & in textu expresso *legis* 1. *ff. de albo scribendo* (quæ ex Vlpiani lib. 3. de offic. Proconf. desumpta est:) vbi inter Decuriones, & sic privatos, nullis dignitatibus decoratos, lex municipij sequenda dicitur: *Decuriones*, inquit, *in albo ita scriptos esse oportet, vt lege municipali præcipitur.* Sed si lex cessat, tum dignitates erunt spectandæ. Eodem pertinet *lex* 11. §. 1. *de munerib. & honorib.* vbi agitur pariter de lege municipali, quâ cavetur, vt præferantur in honoribus certę conditionis (velut liberos habentes) homines. Nempe & jure Romano Municipia suum quoddam peculiare jus, suas privatas leges à cæteris Populi Romani legibus distinctas habuêre, Principibus Romanis id largientibus: de quibus Fornerius 1. *select.* 13. ¶ Textus quoque in *cap. cum olim, extr. de consuetudine*: & ibi doctrina Baldi communiter recepta, non etiam, vt vulgò citatur, in *l. non tantùm, ff. de decurionib.* Gloss. notabilis in *cap. penult. in verb. electione, in fin. de elect. in* 6. Observantia scilicet optima interpres est, in his quæ dignitatem & nobilitatem respiciunt, cùm illa sit quæ titulos tribuit. Et verè hæc est omnium sententia hac parte, secundùm tradita Baldi in *dicto cap. cum olim* (per illum textum) *de consuetud. & in l. observare* 4. §. *antequam, ff. de offic. Proconf.* & idem *consil.* 587. vbi ait, consuetudo assignat loca sedendi & standi, & non debet præposterari: vide & Angelum *consil.* 300. Imola in *rubr. de maior. & obedient.* & ibidem Felin. *num.* 3. Io. Andreas in *in cap.* 3. *de consuetud. in* 6. Abbas in *cap. vlt. eod. tit.* & *in cap. auditis, in* 3. *notab. de election.* Alexand. *consil.* 142. *num.* 7. *lib.* 6. Purpurat. *consil.* 540. *num.* 5. *lib.* 1. Petr. Rebuff. *in tractatu nominationum, num.* 52. Rot. *decis.* 4. *in fine, de elect. in nov.* Ruinus *consil.* 155. *num.* 4. *lib.* 4. Cardinal. Rubin. *in decis.* 91. Seraphin. *decis.* 716. *num.* 18. & 964. *num.* 1. Rot. coram sanctiss. *decis.* 124. *num.* 2. & ibi latè *addit. num.* 4. Decianum, *consil.* 21. *num.*

*num.6. volum.*1. *consil.*85. *num.7. vol.9.* & Marzarium in controversia inter Ducem Florentinum & Ferrariensem, *consil.26. num.*33. *& seqq.* Quettam *consil.*1. *num.*8. 12. 13. Wamesium, *Responsorum de iure Pontificio, tom.*1. *consil.*10. Petrum Enriquez, *consil.71. num.*2. Elbertum Leoninum, *consil.*1. *num.*8.9.10. De Bovadilla, *lib.2. de la Politica, cap.*10. *num.*49. *& lib.*3. *cap.*2. *num.*23. Panciroluum, *consil.*162. *num.*15.16.17. Decianum, *consil.*19. *num.* 27. *lib.*3. *&* 21. *num.6. lib.1. & vol.5. respons.*84. *num.*27.30. *consil.*637. *vol.*3. Nattam, *consil.67. num.*7. Nom. *cons.*72. *num* 2. Peregrinum, *cons.*3. *nu.*1. Nauar. de *maior. & obed. consil.*2. *num.*3. Bursat. *consil.*343. *num.*4. Macerat. *Pract. variar. resol. lib.*1. *resol.*81. *num.*5. Panciroل. *consil.*162.51. *4. n.*49. Mastrill. de Magistr. *lib.4. cap.*13. *num.*63. *& cap.*14. *num* 1. *lib.5. cap.4. num.*30. *& decis.*130. *num.*9. Apicel. *allegat.*13. *num.*4. Gratian. *discept. tom.*1. *cap.*106. *num.*8. *& cap.*298. *num.*8. *&* 99. *cap.*432. *num* 9. *tomo* 3. *& to.5. cap.*867. *num.*27. Ludovis. *decis.*164. vbi Beltra. *& v.* Ayaman. *p.* 450. Menoch. *consil.*53. *num.*50.51.52.126 *num.2. & seq. vol.* 2.134. *num* 5. & plenissimè *consil* 257. *num.*36. *vsque ad nu.* 43.784. *num* 1.902. *num.*44. Aretin. *consil.*23. vide & Felinum *cap cum non liceat de praescriptione in princ.* Chassaneum *part.4. consid.*37. *&* 41. *& part.5. consid.*43. Gammaur. *decis.*1. *num.*49. Fab. de Anna *consil.*40 *nu.*2. *& seqq.* Valdesium *cap.*2. Cardinalem Tuscum. Boerium *tract. de de auctorit. magni Consilij, num.*52. Loiseau *des Seigneuries, cap.*11. *num.*19. Aloysium Riccium *decis.*1446. Vide & omnino Goldastum *in Seniore, lib.* 1. *cap.* 22. *num.*1. *cap.* 30. *num.*1.2.5.6.7.8.12. & ex Menochio Rodolphinum de Sabloneta *de Potestate Ducum Italiae num.*239. Ac nominatim in processionib. praecedentia secundùm consuetudinem seruari debet, vt fuit resolutum *in Rota Romana vna Burgan. praeminentiarum*, 29. *April* 1570. Seraphinus *decis.*402. Quam decisionem nota ad ornatum Concilij Trident. *Sess.*25. *cap.*23. *de regula i.* ¶ In

tantùm porrò consuetudine ius istud acquiritur, vt etiam *mulieres* possint consuetudine acquirere ius sedendi in Ecclesiâ, & priùs offerendi. Ioan. Faber in §. *aliam verò, Instit. de bonor. possess.* Perez. *de anniu. & cappellan. lib* 1. *cap.* 24. *num.* 22. Gratianus, *disceptat. forens. cap.* 210. *num.* 34. ¶ Idémque in Germaniæ Principibus obtinet: de quo vide A. Coletum *de Iure Imperij Germ. sect.* 67. *tomo* 1. *juris publ. pag.* 274. & Knichen. Huc pertinet Henrici VI. Imperatoris illud, in controversia Abb. Fuldensis & Episcop. Coloniensis: *Veteres adprobamus, vt tenemur, Imperij nostri consuetudines: quocirca maior an minor æquo nobis discrimine est:* de quo vide Arumæum *de sess. prærog. pag.* 804. ¶ In defectum porrò consuetudinis loci, recurrendum ad consuetudinem quæ viget *in aliis ciuitatibus* præsertim vicinioribus & principalioribus, vt tradit Io. Andreæ & Butr. in *rubr. de consuetud.* & apertè Iason in *l. de quibus, num* 6. *vers. quinto, ff. de legib* qui & Castrens. *consil.* 159. *col.* 2. *lib.* 1. allegat. Vide & Menoch. *consil.* 257. *num.* 44. ¶ Ac nominatim consuetudo stylus Curiæ Romanæ in dignitatibus Eccles. spectandus: vide Menoch. *d. consil.* 257. *num.* 19. Quare & pro possessore in dubio respondetur, Cardin. *consil.* 62. Bald. *in l. observare, § antequam, ff. de offic. Proconss.* Bursatus *consil.* 143. *num.* 75. *cum seq.* Zabarella *consil.* 62. *col.* 2. *vers. sed ipsis non prob.* Corn. *consil.* 193. *num.* 14. *lib.* 2. Portius Imolensis, *consil.* 64. *num* 48. *vol.* 84. Menochius *consil.* 51. *num.* 40. *consil.* 126. *num.* 6. *consil.* 257. *num.* 54. 902. *n.* 76. Picardus inter consil. Menochij 52. *num.* 49. Riccius, *decis. Neapolit. tomo* 1. *decis.* 132. & in possessione is constituitur, defenditúrque interdicto vti possidetis, vindiciæq; secundùm cum dantur tandem in controversiis præcedentiarum lite pendente manuteneri debet, qui tempore litis motæ reperitur possidere. Fundamentum ex *cap. cum Eccles. Sutrina de causa possess. & propriet.* Arma in *allegat.* 43. Coccinus

cinus *decis.*47. Regens Valens *consil.*18. *tom.*1. & latius Riccius *decis.*132.*par.*1.Nouarus *decis.*123.Et contrà onus probandi non possidenti injungitur *l.67.ff.de regul.iur. l.14.20.ff.de probation.* ¶ Sic in Statibus Imperij pariter ex possessione, vel quasi, hæc controversia de præcedentia deciditur: vide Gailium 1.*observ.*21. *in fin.* Tiraquell. *De nobilit.cap.*20. *num* 51. *cum seq.* Nattam *consil.* 377.*num.*3. & verè Auream Bullam Caroli IV. *cap.*4. Hoc fundamento nisus quoque Fridericus I. adversus Adrianum Papam A.D.1156. *Iure,* inquit, *& ex antiquo nomen nostrum praponitur: Revolvite Annales, & illic inuenitur,* &c. Hoc fundamento nisus & Galliæ Legatus in Concilio Tridentino contra Mendozam Hispan. Legatum. Vide Bodinum *lib.*1.*cap.*9. *num.*145.*in fi.* Hoc inter alia fundamento adjudicata R. Galliæ supra R. Hispaniæ præcedentia: à Papa Pio IV. ann. 1564. à Sixto V. anno 1588. *uti semper observatum fuerat*, inquit P.Iustinianus Venetus, *lib.*15. *Histor. Veneta: Hauendo ragioni buone el vso continuo della sua dignità*, ait Antonius de Herrena, *parte* 1. *l.b.*10. *cap.*5. *Haueua trouato gli Francesi sempre che stauano a canto all' Ambasciador del Imperadore, gli conservaua in quello istesso luogo, senza dar gli cosa alguna di nueuo*, ait Vitellius in *discursu quodam apud ipsum Valdesium.* Hoc eodem fundamento nisi Patres Concilij Tridentini: *Nihil*, inquiunt, *immutare licet, quia is dicendi ordo præscriptus fuit* apud Vasquium *num.*2. Veneti hac eadem ratione nisi, vt nominatim tradit Petrus Iustinianus, *lib.*14. Adrianus, *lib.*17. Menochius,*consil.*126. *num.*5. Huc pertinet & illa Concilij Tridentini protestatio, *prærogativas illæsas & salvas esse velle in eodemq; statu permanere, prout ante præsens Concilium reperiebatur.* Hoc eodem fundamento Rex Hispaniæ Burgensibus supra Toletanos præcedentiam adjudicauit: *Poblo por mandado, que siempre des de ay adelante fue com agora tambien es la cabeca de todo lo*

Regno de Castilla: vt scribit Ambrosius Morales, *lib.* 15. *Chron. Hispan. cap.* 17. Exemplum est quoque in controversia de præcedentia inter Rempubl. Florentinam & Ferrarienses Duces. Nam hoc fundamento vsus est Ferdinandus Imperat. in ea dirimenda. Pro Florentina vide Decianum *respons.* 84. *vol.* 5. Elbert Leoninum *d. consil.* 26. *num.* 25. Item in Archiepiscopo Trevirensi ex Aurea Bulla Caroli IV. *Primo quidem*, inquit, *interrogabit à Trevirensi Archiepiscopo, cui primam vocem competere declaramus, sicut invenimus hactenus competiisse.* Vide & Seniorem Goldasti, *lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 15. ¶ Porrò vniuscujusque loci consuetudo attendenda in privatorum controversiis, alibi quippe aliter præcedentiam regulari notum est, iuxta vulgatum illud νόμος καὶ χώρα. Vide Besoldum *pag.* 148. Ita miles ex consuetudine in aliquibus civitatibus Nobilis reputatur, licet de jure communi militia non sit dignitas. Nempe consuetudo titulos & honores tribuit: Bartolus, *leg.* 1. *num.* 83. *versic. quarto infertur, C. de dignitatibus:* vide Menochium, *consil.* 302. *num.* 43. *vol.* 4. Purpuratum in *l.* 1. *in princ. num.* 312. *ff. de officio eius cui mandata:* Pacianum, *lib.* 2. *de probationibus, cap.* 26. *num.* 136. Rodolphinum de Sabloneta, *de dignitate Ducum Italiæ, num.* 256. Quanquam in dubiis inspici quoque debet consuetudo vicinarum ciuitatum. Oldradus *consil.* 267. *circa fin.* Cravetta *consil.* 118. *num.* 3. Castr. *consil.* 437. *num.* 2. *vol.* 2. Maceratensis, *resolut.* 81. *num.* 6.

¶ CVIVS autem *Temporis* consuetudo hac parte requiratur, & quotnam actus vide Aretin. *consil.* 23. *numer.* 10. & Felinum, *cap. cum non liceat, in princ. extr. de præscript.* Aretinus, *consil.* 235. *num.* 11. Marpar, *consil.* 26. *num.* 34. Gram. *decis.* 64. *num* 34. Fabius de Anna *consil.* 40. *num.* 8. putat, non tantùm in possessorio, sed & in petitorio pro eo qui per decennium eius præcedendi quasi possedit, rectè pronunciari. Purpuratus verò in *l.* 1. *num.* 200. *de*

offic.tiu. post Andr. Sicul. consil.5. lib.1. Aretin. consil.23. num.11. Roland. consil.5. num.21. lib.1. consuetudinem requirit præscriptam seu præscriptionem 40. annorum spatio. Vide Gratianum decis. forens. cap.106. n.7.8. & 298. num.2. & latè 492. n.9. vide & Nouar. ad leg.1. C. de consulib. num.12. vbi has duas sententias conciliat sub distinctione. De hac tota quæstione, quot actus ad præcedentiæ jus & quasi possessionem requirantur, vide Salgadum de Samoza de Regia protectione, part.2. cap 9. num.20.21.22.23. vbi eam sententiam probat tanquam communem, quod sufficiat vnicus actus, quod etiam Bartolus & alij statuunt: Baldus in l. observare, §. antequam, in fin. ff. de offic. Proconf. Gratianus, decis.110. num. 17. & 41. Marzarius consil. vlt. lib.1. Menoch. consil.126. num.6. & 901. num.78. Rota diuers. decis.222. nu.7. lib.1. Cardin. decis.62. col.2. Corn. consil.193. num.14. lib.2. vt manutenendus sit in præcedendo, ad eum videlicet effectum, vt quasi possessio adquiratur: quod negat Farinac. decis. Rot. Rom.718. num.3. ¶ Cumprimis autem vltimus status, seu vltimi novissimique actus attenduntur, circa continuandam possessionem: per text. in cap consultationibus, de iure patronat. in cap. cum Ecclesia Sutrina, cap. cum olim, extr. de caus. possess. & propriet. cap. querelam, de elect. & l. idem Mela, §. sed si, ff. de alim. legat. Vide Annam, allegat.131. Riccium decis.131. part.1. 1446. sub fin. Nouar. ad leg.1. C. de consulib. num.8. Valdes. cap. 20. num.27. p.54. Nolden de statu Nobilium cap.13. num. 120. Seniorem Goldasti lib.1. cap.31. num.2.

¶ Neque contrarij actus & Vrbanitas seu patientia familiaris ex gratia quicquam præiudicat argum. l.57. de operis libert. vide Dec. in c. cum accessissent, col. penult. ante fin. vers. & hoc comprobatur, de constit. per gloss. notab. in cap. consuetudo, distinct.1. Gratianus decis. forens.258. num.8. Menoch. consil.51. vol.1. Decianum consil.7. vol.3. num.69. &c. Gratianum decis.198. num.18. de quo peculiariter

*th.*10. *infr*,. Atque hoc ſenſu admittimus conſuetudinem generalem, non particularem hîc requiri: vide Boerium *tract.de auctoritate magni conſilij, num.*79. ¶ In dignitatibus quoque & *Proceßionibus* Eccleſiaſticis eadem conſuetudo plurimum valet: de quo vide Chaſſanæum *part.*4. *conſid.*10.15.19.37.40.41.42.46. & pleniſſimè Salgado de Samoza *de Regia protectione, part.*2.*cap.* 9. *num.*18. *&* 19. *&c.* Gratianus *deciſ. March.*232. qui in id allegat conſtitutionem Gregorij XIII. Inter Epiſcopos quoque hoc ipſum iam olim obtinuit & Patriarchas, quò pertinet famoſus canon 6. Nicenus: & illud ibidem τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω Idem & hodie in iure Nominationum. Vide Mareſchallum *des droits honorifiques, pag.*28.29.30. In actibns Eccleſiaſticis vide eundem *pag.*42.43.44. *& pag.* 88.89.90.91. Bacquerum *tractatu de la Iuſtice, cap.*20.*num.*16.

¶ Inter pares tamen gradu perſonas conſuetudo hæc obtinet, *non inter gradu impares*: alioquin non eſſet conſuetudo, ſed corruptela, vt ſcribunt Hoſt.Ioann.Andr. Butr.& Imol. in *cap.*1.*de maior.& obed.* Aretinus *conſil.*13. *in fin.* Abbas Panormit. *conſil.*21. Roch.de Curte *cap fin. de conſuetud.num.*110. vbi notant, quòd non valet conſuetudo, quod Archidiaconus præcedat vicarium Epiſcopi; ſicuti nec valeret conſuetudo, quod Diaconus Cardinalis præferretur Preſbyteris Cardinalibus: Felinus *in cap.ſtatuimus, extr.de maior.& obed.* apud Chaſſanæum *part.*4. *conſid.*10. quem tamen ipſum vid. *conſid.* 15. vide & Decianum *volum.*3. *reſp.*7.*&* 19. Pancirolum *conſil.*162.*num.*19. Veluti quando eſſemus inter canonicos, & ipſorum præbendæ eſſent diſtinctæ, nam tunc non attenditur conſuetudo in præcedentia *Gratian. deciſ.March.*16. & ita cenſuit ſacra congregatio Rituum, cuius tenor talis eſt; Cùm ſecundùm cujuſque dignitatem quilibet in ſede ſit honorandus, & qui prior eſt in ordine in loco etiam præmitti debeat, declaravit ſacro-

ſacrorum Rituum congregatio canonicos, qui in ordine preſbyterali conſtituti canonicatum preſbyteralem obtinuerint in choro, capitulo, proceſſionibus, & ſeſſionibus, præcedere debere canonicos in diaconatu, vel ſubdiaconatu conſtitutos canonicatus diaconales, aut ſubdiaconales obtinentes, etiam ſi poſteà fuerint in eccleſia admiſſi, & recepti non obſtante conſuetudine eccleſiæ quæ tanquam abuſiva, atque improbata non debet admitti. (Etſi contrarium quòd minùs dignus præcedat vbi viget conſuetudo, tenet Boërius *d. tract. num.* 68. & poſt eum pluribus, Menochius *conſil.* 257. *à num.* 36. *ad num.* 43. qui conſuetudinem hîc admittunt & ſi iuri communi contrariam, vt & Seraphin. *deciſ.* 335. *&* 964.) ¶ Exemplum ſingulare apud Mareſchallum *des droits honorifiques des Seigneurs ès Egliſes, pag* 88. 91. Exemplum quoque illuſtre in Protonotariis, qui in Concilio Mantuano conſuetudinem allegabant Epiſcopos præcedendi: vbi Papa Pius II. adverſus notarios reſcripſit: Bullâ *cum Servare Mantua data* menſe Iunio, A. D. 1459. quia, vt refert Gobelinus (id eſt, ipſe Papa Pius) *in commentariis Pij lib.* 3. Notarij illi corruptela quadam, non conſuetudine prælati fuerunt Epiſcopis. ¶ Exemplum ſunt qui ponant, vt Albertus Krantzius *lib.* 6. *Saxon. cap.* 46. Munſterus *coſmogr. lib.* 3. A. D. 1184. & in Abbate Fuldenſi, qui ſub Friderico Ænobarbo ex conſuetudine veteri præcedentiam prætendebat in conventu Moguntino ſupra Archiepiſcopum Colonienſem: de quo vide quæ adverſus Krantzium & Munſterum ſcribit prolixè Helmoldus preſbyter in *Chronica Slauorum lib.* 3. *cap.* 9. & pro proëdria Abbatis Fuldenſis & ſeſſionis honore prolixè proprio capite ſcribit Chriſtophorus Brouverus *Fuldenſium Antiquitatum lib.* 1. *cap.* 16. qui conſulendus: vbi Imperatorem pro Abbate pronuntiaſſe ſcribit: Morémque & Principum ſententiam ei faviſſe. Ideoóque judicatum Ro

mæ pro. Abbate, A. D. 1132. contra Archiepiſcopum Magdeburgenſem, ab Innocentio Papâ & Lothario Imperat. Et cauſam hanc reddit huius rei nempe B. Bonifacij memoriam, tótque Præſulum qui ex Fuldenſi Monaſterio prodierunt: denique quod Fulda mater & alumna eſſet Epiſcoporum per Germaniam: de quo plura *infr.th.23*. Sanè & Lambertus Schaffnaburgenſis, ann. 1063. meminit cointentionis Goſlarienſi conuentu inter Abbatem Fuldenſem & Epiſcopum Hildesheimenſem: vbi pro Abbate hanc rationem addit. CONSVETVDO, inquit, *erat in Regno per multos retrò maiores obſeruata, vt ſemper in conuentu Epiſcoporum Abbas Fuldenſis Archiepiſc. Moguntino proximus aſſideret.* Verùm quàm acre certamen ea de re ortum idem pluribus refert: vide & Arumæum *de ſeſſionis prærogatiua*. Eandem porrò limitationem ſeu diſtinctionem adhibemus *infr. th.* 48. ¶ Et ſunt tamen qui ita diſtinguunt. Poſſe ſcilicet dignitatem inferiorem ipſam conſuetudine alteri præferri, non ſingulares perſonas ſeu indiuidua alicuius dignitatis, quod probo: cuius rei exemplum vide apud Bouvotum *tom. 1. verb. Eſchevins, quæſt. 22.* ¶ *Pacificam* item & juſtam non turbatiuam conſuetudinem ſeu poſſeſſionem præcedentiæ eſſe oportet: vide Seraphin. *deciſ.* 964. Et ita deciſum fuiſſe per Rotam Romanam teſtatur Cardinal. Caual. *deciſ.* 649. ¶ An autem interpellatio & prohibitio requiratur, & recuſatio poſt eam interpellationem, vt exinde naſcatur præſcriptio, vide Gratianum *deciſ* 298. *num.* 10. Item obſeruandum, non vtendo aut patiendo vel etiam conſentiendo alios præcedere, non poſſe amitti ius præcedentiæ, ſed ſucceſſores poſſe huiuſmodi præcedentiam recuperare perditam à prædeceſſoribus, & contravenire facto inualido anteceſſoris: Baldus *conſil.* 387. *col. 2. lib. 2.* Socin. *conſil.* 79. *num.* 47. *lib.* 4. Boërius *de auctorit. magni conſil. num.* 148. Menoc. *conſ.* 1. *num.*

*num.*102. *&* 902. *num.*78.79. Purpurat. *consil.*540. *num.* 19. *lib.*2. Decian. *consil.*21. *num.*74. *lib.*1. Gratian. *discept.* 298. *num.*11. & post hos omnes Salgado, *de protectione Regia, part.*2. *cap.*9. *num.*89. *ad* 94. Ratio hæc adfertur: Prælatio enim seu præcedentia non pendet à voluntate partium, sed vel à iure communi, vel à generali consuetudine. Decianus *consil.*21. *num.*69. *lib.*1. Idem *num.* 10. *Prælationes*, inquit, *& ea quæ pertinent ad dignitates esse iuris publici, sicut sunt magistratus, & propterea magistratum gerens non potest suo facto illius statum & ordinem immutare.* Et num.74. adjungit, *quòd licet positus in dignitate suo ipsius facto possit sibi præjudicium aliquod afferre, non tamen præjudicare potest, quoad successores suos.* Vide & eundem Decianum *consil.*19. *num.*40. *& seq. lib.*3. Quem sequitur Rubeus *inter decis. Gratian. cap.*298. *num.*99. Adfertur & hæc altera ratio, quòd ea quæ à genere, civitate, à rerum natura tribuuntur, non obstante facto majorum, maneant incolumia: per textum *in l. eum qui, ff. de interdictis: in l. emancipatum, §. si quis, ff. de Senatoribus: l. Divi fratres, ff. de iure patron.* Vide Nattam *vol.*3. *consil.*638. *num.*46.

VIII.

Cautelæ tamen quatuor aliæ prætereà circa consuetudinem & actus possessorios observandæ sunt in materia præcedentiæ. Nempe 1. cujusnam Dignitatis respectu præcedentia alicui aliquando delata fuerit (& sic hodienum vindicetur) diligenter spectandum est, vbi consuetudo seu actus possessorij allegantur: Nam idem pluribus digni-

tatibus decoratus, modò vnius respectu, modò alterius aut præcedit aut sequitur.

v. Everhardum in *Topicis in loco à respectivis seu tanquam*, vid. Chanutium *cap.*172. vid. infr. *cap. de respectiua præcedentia.*

Quare hic Protestationum vsus sæpe necessarius : quo alioquin neglecto maximi errores nascuntur : vide exemplum apud Mareschallum, *des droits honorifiques, pag.*58. Nempe tum, cùm controversia aliqua iam mota, aut verosimiliter movenda. Ideóque, cùm Carolus V. Imper. idémque R. Hispaniarum primas teneret in Concilio Tridentino, Galli non protestati sunt, quia tam certum erat & notorium tam R. Hispaniarum Gallo cedere, quàm, R. Franciæ, Imperatori. Quare quod hanc protestationis omissionem in suam sententiam arripit Valdesius *cap.*1. *num.*26. inane est.

IX.

2 PERSONALIS Meritorum respectu præcedentia ob eximium aliquod personæ meritum, vel dotes, aliquando delata, vbi de actibus possessoriis agitur, à præcedentia reali, seu dignitati ipsi & loco debita, diligenter distinguenda venit.

Sæpe scilicet merito personæ tribuitur, quod nullo dignitatis merito, nulla necessitate debetur. Exemplum illustre in Osio Episcopo Cordubensi, qui ἀληθῶς ὅσιος Princeps Concilij Nicæni, imò pater Conciliorum illorum temporum, extitit. Quod observandum adversus Baronium & Bellarminum, qui hoc præcedentiæ argumento falsò Osium Episcopi Romani Legatum

gatum faciunt. Quidquid tandem pro hâc ſententia Cardinal. Perronius *adverſus R. Britanniæ* moliatur *pag.* 283.284.285. Imò & adverſus Valdeſium *cap.2. num* 13. qui exinde argumentum trahit ad Hiſpanicam prærogativam.

X.

3 CVRIALIA[a] pariter, id eſt ea quæ vel hoſpitij iure, vel reſpectu aliquo naturali, veluti ætatis[b] aliove ſive publicè, [c] ſive in privatis congreſſibus vel domi ex civilitate, vrbanitate, & patientia familiari aliquando deferuntur, vel delata fuerunt, vbi de actibus poſſeſſoriis agitur, à publico præcedentiæ iure diligenter ſeparanda ſunt.

a Argum. textus *l* 31. *ff. de operis libertor.* vide Decianum *conſil.7. vol.3. num.69. & conſil.67. num.16. vol.2.* Menochium, *conſil.51. vol.1.* Onciacum, *de la precedence de la Nobleſſe, pag.*64.115.116. Beſoldum, *pag.*148.149. In alieno, ſcilicet Regno Rex minor jure hoſpitij præfertur: Exemplum in Concilio Lugdunenſi (adverſus Valdeſium, *cap.2. num.*22.) vbi Iacobus Rex Arragoniæ cæteris antepoſitus fuit: vid. etiam Chriſtophorum Marcellum, *in libro ceremoniarum Curiæ Romanæ*, vbi exemplo Cardinalium hanc concluſionem confirmat. Exemplum in Reg. Ludovico XII. qui Savonnæ (quæ tum ad Gallum ſpectabat) Reg. Arragonum Ferdinando primas detulit quamlibet etiam renitenti, vt refert Surita, *lib. 8. de la Hiſtoria del Rey Don Hernando el Catholico, cap.4.* & Iean Dauton *en la Chronique du Roy Louys XII.* Exemplum in Carolo V. Imper. qui Franciſco Regi Franciæ primas detulit cum Madritum &

Illeſcas ingrederentur : teſte Guazzo *nelle ſue hiſtorie del* 1524. *ſino al anno* 1532. & Valles *de la vida del Marques de Peſcara, cap.*1. & Prudencio de Sandoval, *lib.*14. *de la vida del Emperador Carlos V.* §.5. ¶ Cæterùm id quod diximus, puta vt quilibet domi ſuæ minor ſit, ita intelligendum eſt, vbi videlicet eadem ſubſtantia dignitatis eſt; alioquin vbi dignitates nimio plus differunt, ne quidem domi ſuæ major dignitatis ſuæ jacturam facere, quin potiùs eam tueri, debet. Vide Onciaſi cum *d.pag.*64.

b De quo eſt alioquin lex Calliſtrati lib.1. de cognitionibus, *l.ſemper* 5. *ff. de iure immunitatis*. Vide quæ plura notamus *infr.cap.de extrinſecis,th.*14.*lit.a. in fin.*

c Modeſtiâ quippe, ἐπιεικείᾳ animique ſubmiſſione ſæpe certatur, vel prudentiâ. Ita Conſtantinus Magnus in Concilio Nicæno τρόπῳ ἐπιεικείας, vt loquitur auctor eius vitæ *lib.*3. *cap.*37. animi ſubmiſſione, vt interpres Nicephori Calliſti *lib.*8. *cap.*16. hyperbolica humilitate non ante ſedere voluit, quàm Epiſcopi illi annuiſſent, vt ſederet auctor vitæ Conſtantini *lib.*2. *cap.*10. quod in Majeſtatis eius diminutionem perperam nonnulli trahunt: Adeò periculi plena eſt hac parte modeſtia, adverſus quos egregiè Mortonus *in cauſa regia ſeu diſſert. de auctoritate & dignit. Princip. Chriſtianorum cap.*6. *ſect.*23. *animad.*1.2.3.

X.

4 Huc retrahenda eſt *theſ.*34.

XI.

III. TESTIMONIA incorrupta, non domeſtica, verùm quæ ab exteris vno ore profecta, (ac maximè veterum) præjudicia, ſeu auctoritates expreſſæ de præcedentia hanc ad rem quoque faciunt.

De hoc principio vide quædam apud Valdesium *cap.2.* & Menochium, *consil.257. num.91.92.93.94.*
Huc exempli gratia pertinent Italorum, Anglorum, &c. elogia illa de Regibus Franciæ : Gregorij M. ad Childebertum. *Quanto cæteros homines Regia dignitas antecellit, tanto cæterarum gentium regna regni vestri culmen excellit.* Rex Franciæ in suo Regno Imperator : Baldus in *l.exemplo, C.de probationibus.* Et est tanquam stella matutina in medio nebulæ meridionalis: Idem Baldus *cap.1. §. de feudi alienatione per Federicum, in vltima columna.* Eiusdem Baldi est illud in *consil.218. part.3.* Apud nos Rex Franciæ est Polus Antarticus. Denique disertis verbis idem Baldus in *tit.de prohib.feud.alienat. per Federicum, §.fin. in penult.colum.* quòd Dominus Rex Francorum sit super omnes Reges. Vide quæ Chassanæus plura exhibet, *part.5. num.30.& 31.* Rex Franciæ primus Regum, Rex Regum dicitur à Cardin. *Clement. in princip. de immunitate Ecclesiæ, num.6.* & Baldus *consil.217.* Contra vexilla [prima] invictissimi Regis Francorum nemo præsumat honorem. Idem Baldus *consil.415. primæ partis :* Super omnes Reges Christianorum Rex Francorum obtinet coronam libertatis & gloriæ. Et exertè de præcedentia R. Franciæ Thomas Campegius Episcop. Feltrensis, *de auctorit. Sacrorum Concilior. tom.16.* Omnium consensu receptum est, Christianissimum primum Régem esse inter Reges & primum ei deberi locum post Imperatorem. Vide & Albericum in *rubr. de statu homin.* vbi Reg.Franciæ primum nominat. Corsetum *de potest.Regia, quæst 21. & 23.* Michael Surianus in *relatione sua*, A. D. 1562. Il Re di Francia ha havuto sempre fino à questi tempi per vniuersal consenso del mundo il primo luogo di dignità frà tutti li Rè Christiani senza contrasto. Et Hadrianus *lib.17. histor.æ suæ :* Per li ordini antichi il Christianissimo dopo l'Imperatore ha sempre tenuto per tutto il luo-

go più degno. Surita *lib.14. de los Annales de Arragon, cap. 24.* de Concilio Basiliensi agens, Que los Embaxadores del Rey de Castilla fuessen rogados de parte del Concilio que tuuiesca por bien, de incorporasse en el, y se les sennalasse el primer lugar despues los Embaxadores del Serenissimo Rey de Francia, assi quanto al honor, come en el voto. Frossardus *4. volum. histor. cap.52.* Le Roy de France estoit le souverain Roy de toute la Chrestienté: & iterum *cap.67.* Le Roy Charles, comme Roy de France, est chef de tous les Rois Chrestiens de ce monde. Matthæus Paris *in historia Anglorum*, A.D.1257. Rex Francorum Regum censetur dignissimus: & A.D.1254. Dominus Rex Francorum, qui terrestrium Rex Regum est.

XII.

Opinionis nudæ hominum dispar est ratio. Neque enim ea sufficiens titulus præcedentiæ est, cùm & alioquin communis opinio jus non faciat.

Quia præcedentia dependet à jure publico, à lege, inquam, vel consuetudine, vel nutu Principis, &c. vt tradit Bartolus in *l.11. Cod. de dignit. & in cap.1. quis dicatur Dux, in vsibus feud.* Vide Reygerum in *thesauro Iuris, tit. session.8. & seqq.* Et tamen communem hominum reputationem in materiâ præcedentiæ multum operari in terminis, tradit Baldus *consil.387. col.2. lib.1.* per text. in *l. athletas, ff. de his qui not. infam.* Sequitur Boërius *decis. 286. num.8.* Idque comprobatur exemplo Nobilitatis, dignitatis & insignitatis loci, quæ ex communi hominum opinione dignoscuntur & determinantur: de quo vide Gratianum *decis.111. num.74.75.*

XIII.

IV. ORDO *Literæ*[a],seu scripturæ,cùm regulariter in materiâ præcedentiæ non attendatur,eamq; materiam *Brocardicam* qui censent rectè censeant, vt in quâ certum fundamentum constitui minùs potest;excipienda tamen sunt hàc in re publica monumenta[b], veluti, Constitutiones, Diplomata, Concilia, Recessus atque in his subscriptiones[c]. Item Principum provisiones[d] renunciationes seu nominationes, Principum literæ[e] seu rescripta, & generaliter ea omnia quæ publicè priuatimve fiunt quâdam animi destinatione & certâ scientiâ. Quo in censu est & ordo rubricarum[f]. ¶ Idemque de *Picturis*[g] publicis antiquis statuimus.

a Text. in *l.in his* 5. §.*vlt. & l.seq.ff.de solution.* & argum. *l.*77. § 12. *de legatis.* Et valde probo quod Valdesius *cap.*1. *num.*1. scribit ex Felino, *cap.cum delicta, de rescript.* Glossa *cap.si quis ex Episcopis, distinct.*79. Paciano, *lib.*2. *de probat. lib.*2. *cap.*25. *num.*75.79. quando prior nominatio non est facta ad ordinem inducendum, sed ex quadam simplici & enunciatiuâ demonstratione personarum vel locorum, tunc non sumi argumentum ab ordine literæ : & exempla apponit ex *cap.*2. *de iudiciis : cap.pastoralis,de concess.prabend. cap.fin.de offic.deleg in* 6. Vide ad hanc rem caput singulare Goldasti 23.*Senioris lib.*1. Everhard. *in Topicis loco ab ordine*, *num.*13.14.15.

Alexandrum de Imola, *in l.cum quid, ff.de rebus creditis:* Dominicum in *cap.Episcopo 17. dist.* Felinum in *rubr.de maior. & obed.* & in *cap.cum dilecta, de rescript.* Decium *consil.161. col.1. ad fin.* Boërium, *de auctorit.magni consilij, num.172.* Chassanæum, *parte 1. consid.17.& 79. vers.Tertius est ordo:* & *parte 4. consid.21.32. ibi.Primo ergo:* item, *Secundo:* & *consid.52. ibi Nono & 73. & pag.179. & part.8. num.14.* Signorolum, *consil.23.* Decianum, *vol.3. resp.19. nu.123.* Pacianum, *lib.2.de probation. cap.25.nu.73. & 77.* Iacobum Porta in *allegationib. in causa præcedentiæ inter Abbates S.Augustini & S.Benedicti, num.57.& 58.* Rodolphinum de Sabloneta, *de dignitate Ducum Italiæ nu.289. ad num.294.* & alios auctores, quos citat Goldastus in *Seniore dict.loco,num.2.* ¶ Quare apparet,quid statuendum sit de *cap.2. Valdesij*, ac maximè *num.30.* cui pro magno est, quædam loca subnotasse, etiam ex Tertulliano,Irenæo,Hieronymo,Iustiniano, vbi Hispania ante Galliam nominatur, & quidem ex privatis monumentis nonnulla, alia ex eo æuo, quod ab hoc instituto est alienum,vt ex *thesi 5.* liquet. ¶ Triplex autem huiusce rei ratio reddi potest: Prima quòd scriptores contenti simpliciter enunciare & demonstrare personas & locos, de ordine minus sunt solliciti. Secunda, quòd non omnes passim in præcedentiæ materiâ eruditi sint. Tandem quia & *retrogradatio* sæpe & inverso more nonnulli à minoribus ad majores assurgere eadem oratione sæpe solent: vt à Sozomeno factum *lib. 1. cap.16.* contendit Cardin. Perronius *advers. R. Britanniæ, lib.1. cap.35. pag 279.280.* Neque his obloquuntur tot textus Iuris, in quibus argumentum ab ordine literæ desumitur,inter quos sunt *lex 12:§.3. de legat.1. l.8. §.4. l.14. l.77. §.32 de legat.2. l.60.83.de hæred.instit. l.1. de fideicommiss. hær.petit. l.57.§.2. ad Trebellian. l.24. §.17. de fideicommiss.lib. l.24. qui & à quibus manumiss. l.34. in princ. de vsufructu.*

b Ibi scilicet prior descriptus in scriptura debet posteriori præferri, cùm in illo præsumatur major dignitas: text.in *l.1.ff.de albo scrib.* Albericus,*ad leg.inter claras,C.de summ.Trinit.* Peregrin. *consil.3.num.*60. Signorolus, *consil.*28. *num.*15. Paris, *consil.38.num.*1.*vol.*4. Non. *consil.*71. *num.*36. Pancirol. *consil.6. num.*16. Collegium Patavinum,*post consil.Zabar.consil.*2. *num.*67. Collegium Ferrariens. *consil.*3. *num.*25. Boërius *tract.de auctorit.magni consil.num.*52.60.86. Rot.Rom. in *novissim.decis.*518. *num.*3. *part.*1. Maceratensis,*resolut.*31.*num.*1. Ita & in titulis Principum majores fermè dignitates præmittuntur: veluti Pontificis maximi ante Dictatoris & Consulis: vnde argumentum ad præcedentiam vide Guther. *de Iure Pontif. lib.*1. *cap.*11. Ad id quod de publicis monumentis dixi refero, 1. Album decurionum, *l.*1. *ff.de albo scrib.* 2. Notitias veteres seu antiquas descriptiones provinciarum & civitatum;ad quas pro honore Ecclesiæ Catalaunorum provocabat Fulbertus Carnotensis Episcopus,*epist.*62. eò quòd in antiqua descriptione provinciæ Belgicæ secundum ipsa civitas à Remensi locum habebat. Non idem verò dicendum semper de ordine titulorum, vt rectè censet Menochius *consil.*51. *num.*35. etsi hoc argumenti genere sæpe rectè vtamur: & vtantur Bartolus, Decius, Boërius, *tract.de ordin grad.vtriusque fori,part.*2.*num.*24. & Alciatus, *rubr. extr.de offic.ordin. num.*1. 3. Eodem pertinent & vetusta provincialia omnium Ecclesiarum Cathedralium Romæ excusa; in quibus omnibus, v. gr. Rex Franciæ primus collocatur. Vide *les lettres d'vn François,pag.*7. ita IMPERATORES *Christianorum*, *Imperator Romanorum, Imperator Constantinopolitanus* : REGES *Christianorum*, *Rex Francorum*, *Rex Angliæ*, *Rex Castellæ, & Legionis*, &c. Id quod Albericus de Rosate, Alvarotus aliique Doctores exteri testantur se etiam Romæ legisse in libro antiquo, cui titulus *Liber Romanæ Eccle-*

fiæ, & per Martinianam confirmari. Idque etiam videre eſt in libro, cui titulus *Regiſtrum Romæ Curiæ.* Idémque ordo obſervatus in Conciliis, quinimò & in Synodo Romanâ ſub Iulio II. & Leone X. idem auctor *des lettres d'vn François, pag.*8.9. 4. Eodem pertinet & ordo Regum & Principum Chriſtianorum anno Domini 1504. ſub Pontifice Iulio II. & eius Magiſtro ceremoniarum Paride de Graſſis Bononienſe. 5. Huc pertinet & Leonis Imp...... *de ordine Eccleſiarum throno Conſtantinopol. ſubjectarum*, apud Leunclavium *libro cui titulus Ius Græco-Romanum.* 6. Eodem ſpectat & ſtylus Curiæ Romanæ ab Hieronymo Paulo conſcriptus, & à Papa approbatus: de quo vide Menochium *conſil.* 51. *num* 36. *& conſil.*257. *num* 53. &c. Non idem vbique dicendum *de Notitia Imperij*, ſeu Breviario Theodoſij junioris: vbi ſanè ſitus ratio aliquando habita, adverſus Valdeſium, *cap.*2. *num.*31. ¶ Ad Petri etiam Primatum (ordinis ſcilicet) facilè patior ex S. Scriptura deſumi argumentum ab ordine literæ: de quo vide Bellarminum, *lib.*1. *de Romano Pontifice cap.*18. & Chamier. *lib.*11. *cap.*15. *numer* 19.20.21. Sed cum ſale παρθεωρίας 7. Præterquàm quod neque perpetuum id, vt Petrus cæteris præferatur: nam imò tribus locis poſtponitur, 1. *ad Corinth.*3. 2. *ad Galatas* ỳ. 9. *Ioannis* 1. Huc refero quod Albericus de Roſate ſcribit *ad leg. inter claras*, *nu.* 6. ſe vidiſſe determinatum, Archiepiſcopum Mediolanenſem, maiorem & digniorem eſſe Archiepiſcopo Ravennatenſi, quia in antiquis ſcripturis reperiebatur ipſum præponi, argum. *in decretis* 24. *quæſt.*1. *cap. alienus:* & ibi not. & 63. *diſtinct. cap. ſic rector, & ibi gloſſ.* & videtur text. *inde cap. fin. & 96. diſt. bene quidem, & ibi gloſſ.* & per Archidiacon. *& 17. diſt.* §. *illud, in gloſſ.* & per hoc etiam *l.* § *quibus de nouo Cod. comp.* ibi primis quidem. ¶ Huc item refero illam Bullarum Papalium formam Leonis X. A. D. 1516. *Maximilianus in Imper. electus, clariſ-*

clarissimæ memoriæ Ludovicus Francorum, & cæteri Reges. Et eiusdem Bullam *Ite & vos*, A.D.1517. *Continuis Principum Christianorum Maximiliani in Imperatorem electi, & Francisci Christianissimi Francorum, ac Caroli Catholici Hispaniarum, &c. Regum illustrium.* Item illud Pauli III. in Bulla A.D.1542. & 1543. (pro indictione & suspensione Concilij Tridentini) *Charissimos*, inquit, *in Christo filios nostros Carolum Romanorum Imper. semper Augustum, & Christianissimum Regem Franciscum duo præcipua Christiani nominis firmamenta atque subsidia, nec non cæteros Reges, Principes, Duces*, &c. ¶ Huc refero libros Exemptionis clericorum Papiæ: de quo vide Maceratens. *resol.*81. *num.*1. Eodem spectat & liber Pontificalis seu Curiæ ceremonialis, qui liber etiam in decisivis tanquam authenticus allegari potest: vt attestatur Pauin. *in tractatu de potest. capituli sede vac.* Ioan. Andr. & Hostiens. *cap. consuluit, de servit. non ordin.* & notavit Io. Picardus *inter consil. Menoch. consil.*52. *num.*143. & sequitur idem Menoch. *consil.*902. *num.*71. & Gratianus, *discept.* 111. *num.*7. & Rubeus, *inter discept.* Gratia. *cap.*298. *num.* 27.28.83. Eodem pertinet & Rituale Romanum de quo Rubeus *d. loco, num.*81.82.83.

c Ita in Germania ordo dignitatum desumitur ex *subscriptionibus Recessuum*: Knichen. *de Saxon non prou. iure, cap.*2. *num.*117. *& seqq.* contra quod tamen vide quæ scribit Warem. de Erenb. *de fœderibus, num.*159. Sed & observat rectè pro-patruus meus Præses Falchetus, ex veteri consuetudine Reges Franciæ Synodis Gallicanis postremos subscripsisse.

d Nominatus prior à Rege in eodem privilegio & prouisione cæteros præcedere debet: ita dixit Glossa, *in cap. bene quidem 96. dist. in verbo Mediolani, in cap. quorundam, in verbo prædicatorum, de electione in 6.* Vide & Mastrillum *lib.*4. *de Magistratibus, cap.*14. *num.*48. Ita & Cicero primus Cos. fasces ante Antonium gessit, cò

quòd prior renunciatus fuiſſet : prioris igitur renunciationis (vt ipſemet loquitur *pro Muræna*) vis hæc eſt.

e Hinc infertur ad dignitatem & præeminentiam, vt perſonarum ita & dignitatum. Priórque hæc nominatio maiorem arguit dignitatem, ſicut Gloſſ. ſcribit §. *vlt. Auth. de defenſ. ciuit.* & in *Clement.* 1. *de baptiſmo.* Baldus in *Auth. hoc amplius, col. vlt. C. de fideicommiſſ.* Decius *conſil.* 161. *col.* 2. *verſ. quarto :* & in *cap. auaritia, colum.* 1. *de præbend.* vbi teſtatur communem eſſe opinionem. Alciatus *in rubr. extr. de offic. ordin. num.* 1. Boërius *de auctorit. magni conſil. num.* 140. 141. qui ſimilibus comprobat : ſic & Gloſſ. *in cap quorundam*, *in verb. prædictorum, de elect. in* 6. ſcribit, præeminentiam cognoſci ex inſcriptione reſcripti : & Gloſſam illam ſecuti ſunt Boërius *præcitato loco*, & Marinus Freccia *d. capite* alia etiam fuit, *num.* 3. Inde infert Menochius *conſil* 902. *num.* 48. ad probandum Præſidem Regium redituum extraordinariorum eſſe præferendum Senatori Regio antè eâ dignitate decorato, quia cùm Rex Hiſpaniarum reſcribit literáſque dat ad hunc Præſidem præmittere ſolet Præſidis nomen : ita, *Magnifico Præſidi & Senatori.*

f de hoc argumento ad prælationem, ex ordine rubricarum, poſt Gloſſam & alios vide Everardum in Topicis legalibus locis 2. *ab ordine rubricarum, num.* 1. & loco 92. *à rubr. num.* 4.

g Ita videre eſt in omnibus veteribus per Italiam, Germaniam, Angliam, Hiſpaniam, &c. picturis Reges Franciæ omnium primos depictos : vide *les lettres d'vn François*, &c. *pag.* 6.

XIV.

Argumentum etiam huc facit, *ſi vinco vincentem te, multò magis vinco te.*

Text. *l.de accessionibus, &c. de diu.& temp.prescr. cap.dilectus, de offic.deleg.* Gloss. in *l.vsucapi. cap.de pignor.* Socin.sen. *consil.28. num.4. & num.29. lib.4* Arctin. *consil.158. col.1.* Cravetta *consil.243. num.6.* De hoc vide Menochium *consil.126. num.25.* & 257. *num.27.*

CAPVT TERTIVM.

De EXTRINSECIS.

XIV.

HACTENVS & de ipsa dignitatis Substantia ad Præcedentiam spectanda: & de Præjudiciis, ex quibus de præcedentia iudicium fieri potest. Veniant sub manum nunc *Extrinseca*: quæ vel à Natura, vel à Temporis antiquitate seu prioritate, vel à Fortuna, vel à Meritis, vel etiam aliunde profluunt. Deque his videndum singulis, vtrum ad præcedentiam quid faciant. ¶ A *Natura* quæ profluunt; voco, Ætatis, Officiorum, Naturalium tum & Natalium, & dignitatis naturalis rationem, *Ætatis* igitur senioris [a] seu Senectutis, item Patriæ potestatis [b], aliorúmque Officiorum [c] ratio in publicis controversiis præcedentiarum regulariter non spectatur, sed tribus tantùm casibus. Primùm, in obscuro [d].

Secundò [e] cæteris vndiquaque paribus; datâ, (inquam) paritate dignitatis & temporis: Nam vbi omnimoda æqualitas est, naturales, & genuini rursum honores exoriuntur. Tertiò, sed [f] & ad componendas controversias inter plures eiusdem familiæ Principes diversarum linearum hodie vsurpatus mos hic est in Germaniâ, vt non habita ratione propinquioris ad successionem spei, prout quisque ætate provectior est & senior, ita & cæteris præferatur. In domesticâ [g] equidem re vitaque privata, extra Rempublicam, genuini seu naturales honores locum obtinent.

a Neque enim illud hic valet, *Qui redit ad fastos & virtutem æstimat annis.* Et firmatur hoc principium illustri exemplo Philippi Ducis Burgundiæ, qui quòd primus Par Franciæ seu Parium Decanus esset, Fratri Duci Andium, & Regis & procerum decreto prælatus fuit: adeò quidem vt cùm Andius proximum Regi locum occupasset, medium sese inter Regem & Andium audaci facto medio convivio intulerit, vnde *Audacis* nomen ei inditum: quod memorant Gaguinus *lib. 9. cap. 1.* & ex eo Chassanæus *in Catalogo gloriæ mundi, parte 5. consil. 45.* Boërius *de auctoritate magni consilij* 107. 110. & Haillanius *lib. 17. histor. Francic.* ¶ Exemplum & in Regina vxore Reginæ Matri præferenda, de quo vide Chassanæum *part. 5. consid. 39. &* 40. Rupanum, *des Parlements.* ¶ Quæ contra notantur operosè de prærogativa ætatis ex legibus, & scriptoribus, vel à Goldasto,

vel

vel à Menochio, *consil.*126. *num.*21.22. ea non ad publicum præcedentiæ jus pertinent, verùm Reverentiam & Curialitatem quandam indicant, quæ salvo, præcedentiæ iure, etiam publicè inferioribus, salváque dignitate, exhiberi potest. Vt proinde operam hâc in re luserit Goldastus, qui hujusmodi Reverentiæ exempla in præcedentiæ argumentum, quamplurima, magno equidem labore, congessit. De quo vide *quæ supra th.*10. *lit.b.*

b *Patria potestas* hîc non inspicitur. Nam quoad jus publicum, seu in publicis causis non sequimur jus potestatis patriæ: text. *in l.*9. *ff. de his qui sui, & l.*14. *ff. ad Senatusconsf. Trebell.* Gellius, *lib.*2. *cap.*2. *In publicis locis*, inquit, *atque actionibus Patrum Iura cum filiorum qui in magistratu sunt potestatibus collata interquiescunt & connivent.* Huc spectat exemplum Sempronij Gracchi Procons. & Q. Fabij Maximi filij eius COS. qui patrem per lictorem equo descendere iussit, qui mox filium eo nomine collaudauit, quòd Imperium quod populi esset retineret, vt idem Gellius *ibidem* refert ex lib.6. Annal. Claudij Quadrigarij: Sed & Livius *lib.*24. Valerius Maximus *lib.*2. *cap.*2. *num.*4. (Quod hac sententia claudit. *Publica instituta privata pietate potiora*) Plutarchus *in vita Fabij Maximi.* Huc facit & exemplum Iohannis Regis Arragonum P. & Ferdinandi Regis Castellæ F. Nam quia Castellæ Reges primas tenent inter Reges Hispaniarum, cùm Victoriæ convenissent, de rebus ad vtriusque regnum pertinentibus consulturi, vrbem pater ingressus est filio ad dextram incedente, vt Historiæ Hispanicæ memorant: & in his Antonius Nebrisensis *in Historia Regum Catholicorum*, *decade* 1. *lib.*7. *cap.* 10. Vide & Onciaci libellum *de la precedence de la Nobl.* *pag.*62.63.64.65.66. Loiseau des offices, *lib.*1. *cap.*7. *num.* 13.14. Vide & aliam similem controversiam apud Hieronymum Suritam *Annal. lib.*12. *cap.*66. *& lib* 14. *cap.*16.

26.40.45. vide & Menoch. *consil.* 126. *num.* 17. Quare errauerit Laurentius Celsi Venetorum Ducis pater, qui filio recens Duci creato obviam procedere recusauit, ne coram filio caput detegere, & patriam potestatem vilem facere cogeretur. ¶ Hinc & filius Episcopus præfertur parenti, de quo vide auctores apud Menoch. *consil.* 902. *num.* 36.

c Alius est officiorum ordo seu gradus, alius præcedenciæ publicæ, vide Gellium *lib.* 5. *cap.* 13.

d Vide Mareschallum *tract. des droits honorifiq. pag.* 54. 55.

e Vide Aretinum *consil.* 23. *num.* 10. Langlæum 7. *semestr.* 7. Ita è duobus Consulibus Senior primus fasces gerebat, vt docet Valerius Maximus *lib.* 1. *cap* 1. Plutarchus *in vit. Publicolæ.* Quinimò & cap. 7. legis Iuliæ priori ex Consulibus fasces sumendi potestas fiebat ei, qui plures annos natus esset, cæteris vndiquaque paribus, id est, si ambo & mariti & patres totidem liberorum essent; tum enim ille pristinus honor senectuti debitus instaurabatur, & qui maior natu erat prior fasces sumebat, teste Gellio *lib.* 2. *cap* 15. Vide & exemplum aliud apud Auctorem libri *des droits honorifiques*, *pag.* 54. 55. & aliud *pag.* 85.

f Exempla passim in lineis Electoralibus, Bohemica, Palatina, Saxonica, Brandeburgica: sed & in illustrissima Badensi, Brunsuicensi, quæ Anton. Colerus conquisiuit, *dissertat. de Iure Imperij Germ. sect.* 69. Et singularibus in id scriptis pro Vimariensibus Matthæus Wackerus, Hegenmullerus, Goldastus *in Seniore* & *in discursu exoterico*, hoc vnico fine, vt probent, ex consuetudine & quotidiana obseruantia in materia præcedentiæ non considerari ius primogenituræ seu ius repræsentationis in primogenitura, inter Principes vnius familiæ, diuersarum tamen linearum; verum majoratum seu prærogativam senioris ætatis. De quo etiam aliquid supra *th.* 4.

g Geli

g Gellius *dicto lib* 2. *cap*.2. Ita quidem vt Familiæ Nobilitatem, & Divitias ætas olim ſemper prævertetit. Quò pertinent quæ prolixè ex Philoſophis, moribus Gentium, populi Iudaici, Lacedæmoniorum (vnde proverbium illud *ἐν Σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν*) Athenienſium, Romanorum, Arabum, Germanorum cumulat de honore & cultu, imò & præcedentiâ ſenectuti debitâ Goldaſtus *lib*.1.*Senioris cap*.2.3.&c. ¶ Hinc quæritur, ſi teſtator hæredi ſuo maiorem de domo ſuâ ſubſtituerit, quis intelligatur, an ratione ætatis, an bonorum adminiſtrationis. Vide Menochium 2. *de arbitr. caſu* 124.

X V.

Nobilitas Generis, ſeu Natalium & ſanguinis, Familiæ antiquitas[a], Dignitatis ſucceſſio[b], dum tamen certa, dataque paritate, præcedentiam proculdubio tribuit. Sed & inter Nobiles, genere Nobilis præferendus eſt[c].

a Huc ſpectant tractatus *de Nobilitate* Tiraquelli, Oſorij, Garſiæ, & Nolden *de ſtatu Nobilium*, & quæ Natta *conſil*.638. *à num*.24.*ad* 29. & Menochius *conſil*.126. *num*. 36. *in fin.* Et vtuntur textu *l*.6. §.9. *verſic. ſed & Anatolium, Cod.de vet. jure enucl & l*.3. *C. de commerciis*. Item text. Feudorum *lib*.2. *tit*.27. §. *ſi ruſticus*, *verſic. ſi miles*, *de pace tenenda*. Non item rectè probatur ex *l*.7. *Cod.de poſtul.* Vide & Sueton. *in Caligula*, vbi de contentione Regum ſuper dignitate & ſplendore generis. Huc pertinet *Nouorum* hominum appellatio pro plebeis. Super hac re conſule & Valdeſium *de dignitat. Hiſpan. cap*.15. & Knichen *de Saxonico non prouocandi jure*, *cap*. 2. *num*.19. Onciacum, *de la precedence de la Nobleſſe pag.*

168.169. ¶ De Nobilitatis antiquitate DD. illud non aspernandum, *à Nobilitato incipere, in filiis pubescere, in nepotibus adolescere, in pronepotibus perfectam ætatem consequi.* Item illud, *fluminum instar Nobilitatem quò longiùs procedat eò magis augeri.* ¶ Incertam & fabulosam antiquitatem & Nobilitatem excludo, quæ plerunque ficta & pro cujusque ingenio celebrata, vt est eorum Principum, qui Troiani aut Romani esse volunt inani opinione; de quo vide Irenicum, *exegesi Germaniæ lib.*3. *cap.*2. Knichen *dicto cap.*2. *num* 47. Troianum Bocalini *cent.* 1. *Ragg.* 50. ¶ Item inter constitutos in dignitate si disparitas sit temporis, id est, promotionis ad dignitatem, Nobilitas non attenditur: vide Chassan. *part.*8. *consid.*7. *&* 27. Item, si officij maior penes alium dignitas sit: Pistor. *consil.*51. *num.*41. *vol.*1. quod pro Electoribus adversus Ducem Burgundiæ vrget Arumæus *in cap.*6. *aureæ bullæ, th.*1. *pag.*191. ¶ De Nobili genere præferendo codicillari vide & Chassan. *part.*8. *consid.*31. & Marreschallum *des droits honorifiques, pag* 60.62.63. Tandem de privilegio Nobilitatis in præcedentiæ Iure, vide Nolden *de statu Nobilit. cap.*10. §.1. vbi vide textus & Auctores plures. Sanè hac parte consuetudinem plurimum habere momenti inter alios scribunt Gailius, 1. *observ.* 21. *in fin.* & Melchior Alciatus, *de præcedentia, num.*96. *& seq.* &c. ¶ Item de antiquiore Nobili præpræferendo vide Nolden *de statu Nobilium, cap.*15. §.3. ¶ Huc pertinet & in eadem familia diutissimè durantis & constantis Regni, sive dignitatis perennantis, ratio. ¶ Et vtroque etiam nomine, Antiquitatis, inquam, familiæ & diutissimè perennantis Regiæ dignitatis, Reges Franciæ cæteris omnibus præferuntur: quò pertinet alioquin illud Pij II. *in historiâ Bohemicâ, cap.*69. vbi disertè Gallorum Regi Gloriam primi inter Christianos sanguinis tribuit. Ac nominatim hâc etiam ratione præferuntur Regibus Hispaniæ: qui vt

à Ru-

à Rudolpho, Rege Romanorum electo anno 1273. descendunt, ita si vltra Rudolphum assurgas, reperies primùm ortos à Comitibus de Tierstein in Helvetia, inter Solodurum & Basileam : qui mutato postea per affinitatem nomine, Comites Habspurgij dicti, vel etiam Landgravij inferioris Alsatiæ, tandem Duces Austriæ, vbi videlicet Austriâ potitus Rudolphus I. Quod luci claro ostendit vetus Genealogia Comitum Habspurgi scripta primùm circa annum Dom. 1142. mox continuata ad annum 1240. quam à 1618. Lucernensis Senator quidam extulit cum memorialibus fundationis Monasterij Murensis, libro, cui titulus *Origines Murensis Monasterij*: de quo vide plenè librum, *de la vraye origine de la maison d'Austriche imprimé l'an* 1624. & *les lettres d'vn François, pag.* 16. 17.

b Ita tradunt, filium Doctoris præferri alij Doctori, qui non habuit patrem Doctorem, Gloss. *in l. jubemus*, *in verb. sumptibus*, *C. de aduoc. diu. iudic.* & Bald. in *l. nemini*, *in fin. C. de advoc diu. Iudic.* & in *l. Gallus*, §. *quidam rectè* 2. *quæst.* ✠. *de lib. & posthu.* Laud. *tractatu de dignitat. conclus.* 17.

c Si Politica principia spectes, quæ ab Ethicis hic disparata.

XVI.

Antiquitas[a] seu *Prioritas* Regni, Principatus, Reipublicæ hodiernæ[b], Patriciatus[c] instituti aut Tituli[d] adepti, præcedentiam inter pares tribuit, ætatis[e] ratione etiam posthabita: Ita quidem, vt hæc prioritas seu antiquitas in se spectetur, non[f] an inter contendentes alter priùs ad Regnum vel Ducatum pervene-

rit. Sed & antiquitas populi [f] vel ciuitatis sub eodem Principe constitutæ hic spectanda.

a Text.ad aliquid in *l.1.ff.de censibus.* Ita Bodinus *lib.1. de Republ. cap.8. num.149.* memorat, Augustum prout quæque Respublica antiquitate superior existeret, ita dignitate priorem esse voluisse. Senectutem in vrbibus sacram scribit Plinius *lib.8. Epist. ad Maximum.* Hinc Populorum vanitas, ac nominatim Arcadum,qui se & Sole Luna priores gloriabantur, de quo Virgilius & Statius. Hinc certamen illud inter Ægyptios & Scythas de fide primi generis: de quo Herodotus, Iustinus,Lucianus,Aristoteles. Vide & quæ de Psammetico & Phrygibus primis mortalium memorant, inter cæteros Herodotus,Tertullianus *ad Nationes*,Claudianus. Vide quæ scribit in hanc rem Valdesius *cap.1. nu. 1.2.* Goldastus *Senioris cap.17.num.1.* Hoc quoque argumento Ducem Venetorum cæteris præferri aiunt: de quo vide Calefatum *de Equestri dignitate, num.125.* Hoc titulo decisum olim certamen inter Legatos Campanorum & Samnitum Livius *lib.7.*commemorat. ¶ Hac ratione Regi Franciæ primum deberi locum inter Reges post Imperatorem disertè testantur Scriptores, etiam exteri, Michael Surianus *in relatione sua Franciæ* A.D.1552. & Hadrianus *lib.17. Histor.Cavitellius in Annal.Cremonens.* A.D.1564. Vide & Goldastum *lib.1. Senioris cap.17.num.13.* Et sanè vero verius est,iam inde ab anno Domini 409. jacta fundamenta Regni Franco-Gallici: cui proximum est quod & Vignerus peculiari libello comprobavit *adversus Cranatum pag.7.*

b Quare ad præcedentiam Regum modernorum frustrà, imò ridiculè, arcessuntur gentium ipsarum origines à Noachi, ni fallor, temporibus: quod Valdesius fecit *cap.5.* de quo plura supra *th.5.* vbi de præsente forma & statu Reipubl. spectandis actum fuit. ¶ Pariter

stolidè

stolidè ad præcedentiam arcessuntur populi origines, à quo regnum aliquod diu post extra sedes suas natales fundatum, quod Hispani rursum faciunt, cùm ab Athanarico non Rege, sed Iudice Gothorum, Hispaniæ præcedentiam repetunt: & sic ab A.D.371. in quibus Valdesius & Cranatus: adversus quem Vignierus *p.*1.2. &c. & auctor *des lettres d'vn François,pag.*13. Et sanè si hoc argumentum valeret,iam Reges Daniæ contra Hispanum vincere oporteret. Et verò Regem Daniæ eo nomine, quòd Rex Gothorum nuncuparetur, controversiam Hispano movisse docet Alphonsus à Carthagena Episcop. Drugensis *in Reg. Hispan. anacephalæosi,cap.*7. Ioannes M. *in histor.Gothor.cap.*28. *num.*16. *& seqq.* & idem Alphonsus *tractatu de session:* Pulgarus *cap.*8. *Illustr.vir.in Ioanne Sylva:* Georgius Drauthius *in contin.dier.canicular.tomo* 5. *coll.*5.

c Pares in Galliâ secundùm ordinem & antiquitatem Patriciatus sui erecti, seu instituti, sedent: quam in rem ex registro judicij habiti de Roberto Comite Artesiæ folio primo, Rupanus *lib.*7. *de Parlamentis*, *cap.*10. Exceptis Principibus sanguinis Regij, de quo supra *th.* 4. Item nisi,nominatim Rex Patriciatum noviter erigendo, præcedentiam ei tribuat: vt factum in erectione Vicecomitatus de Ioiosa & Baronatus Espernonij in Patriciatum factum ab Henrico III. ann.1589. Rupanus *ibid.*

d Nempe qui titulum seu dignitatem Ducalem priùs nactus est,posterioribus adeptis regulariter præfertur, vide Menochium *consil.*51. *num* 39. Exemplum in Duce Bulluinæo, qui inter Duces in Galliâ agnitus est, antequam Dux Vzetensis in Ducem crearetur,atque adeò eum præcedit: de quo extant declarationes Caroli IX. ann.1572. Henrici IV.1607. Ludovici XIII. 1616. Vide discursum *du Duché de Bouillon, & du rang des Ducs de Bouillon en France,circa fin.* Excepto casu *th.*

5. vbi de Duce Florentino; Item excepto in Germaniâ si posterior caput familiæ suæ sit, & concurrat cum altero non familiæ suæ capite. Exemplum in Duce Wirtembergico, qui in Comitiis sessionem præ aliis habet qui Ducis titulo priùs fuerunt insigniti. ¶ Haud absimiliter atque compluribus exemplis in Gallia Princeps sanguinis remotior, qui est caput familiæ, Principem proximiorem qui caput familiæ non est olim præcedebat: quæ memorat Tilletus *cap. des Barons & Pairs de France*, &c. *des Princes du Sang*. Vide & Goldasti Seniorem *lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 5. 6. 7. de quo plenius *sup. th.* 4. ¶ Sanè hinc & primam originem nominis Archiducum repeto; argumento eorum quæ scribunt Marinus Freccia *de feudis, lib.* 2. *titul. quis dicatur Dux, numer.* 4. P. Mozz. *in tract. feud. qui feud. dare, nu.* 16.

e vide quæ dicam *infr. th.* 18.

f Huic principio scilicet cedit alterum illud de quo *th.* 18. *infr.* id est, prioritas promotionis. Finge, aliquem Comitem vel Ducem noviter factum hodie: alterum anno fortè post successisse in Comitatu seu Ducatu veteri paterno & antiquo? Hic semper illi præferendus est: quicquid contrariam decisionem alleget Matthæus de Afflictis *in constit. regni Sicil. proœm.* 26. *quæst.* 2. quicquid dicat, mutatâ personâ tenentis feudum, quod est universitatis (sicut hæreditas) mutatur conditio ipsius comitatus, vt quodammodo non sit in persona hæredis illa antiquitas, quæ erat in patre vel agnato, sed erit noua dignitas habita per successionem ipsius hæredis: varietatem enim successoris varietatem iuris inducere. Quæ inania sunt commenta: vt rectè Natta *consil.* 638. *num.* 31. Non scilicet consideratur hîc persona Ducum & dignitas in eis respectu creationis de ipsismet factæ: sed dignitas Ducatus antiquior: quæ ipsa nunquam moritur, *cap. liberti* 2. 12. *quæst.* 2. *cap. si gratiosè, de rescript. in* 6. Ideò non potest alia dignitas esse à primo

mo investito, sed eadem per continuationem *l. proponebatur, ff. de judiciis*: vide Nattam *dicto loco*; vbi plura in eandem sententiam, & auctores alios, ac nominatim in terminis Egidium Bossium *tractatu crimin. tit. de Principe*: vbi & contrariis fundamentis & textibus, Matthæi de Afflictis respondet.

g Huc propriè pertinet textus *legis* 1. *de censib.* &c.

XVII.

Collegia [a] quoque Politica prius instituta, sed & Ordines Ecclesiasticos [b] vel etiam Monasticos, item collegia alia [c] sacra, priùs publicè probata, itemque confraternitates [d] prius sacris vsas, cæteris paribus, aliis præferri videmus. Quare ingens [e] inter hos postremos quoque de Antiquitate certamen, vt suam in Aquilone singuli sedem ponant.

a Hinc Parlamentum Parisiense cætera omnia iure optimo præcedit, vide Chassan. *pag.* 28. ¶ Hinc Magistri Libellorum, eò quod vetustioris instituti sint quàm Parlamenta, & vetustissimi Regij Consistorij, in Parlamento sedent ante omnes alos Consiliarios. Vide Chanutium *cap.* 171. ¶ Hinc Catholiciani Franciæ, i. e. Thesaurarij generales, supremis tantum Curiis exceptis, omnibus aliis præferuntur. Vide Chanutium *cap.* 172. vbi vide rationem in fin. ¶ Hinc magnum Consilium Regis ob antiquitatem præfertur Parlamento ex Boërij sententiâ *de auctor. magni consil. num.* 132.

b Text. in *cap. dominus*, 25. *distinct.* 93. *cap.* 1. *de maiorit. & obed. cap. placuit, distinct.* 18. Ordines scilicet Ecclésiasiastici, Monastici, publicè apud Romanenses probati,

ſecundùm temporis prærogatiuam præferuntur : ita vt religio quæ eſt prior in inſtitutione, præcedere debeat minùs antiquam. Gloſſa *in cap quorundam* 24. *in verb.prædicatores,de elect.in* 6. Thobi.Non.*conſil.*71.*num.* 35. Farinacius *deciſ.Rotæ Romanæ* 718. Anchar.*conſil.*210. Boërius *de auctoritat. magni conſil. num.* 60. *vſque ad* 80. Menochius *conſil.*126. *num* 30. *lib.*2. Gratianus *deciſ. forenſ.cap.*845. *num.*8. Riccius *deciſ. Neapolit. tit.*1. *deciſ.*131. *cap.*17. Fr.Marcus *deciſ.* 808. Gamma *deciſ.* 1. *num.*75. Vrſillus *deciſ.*1. *num.*15. ¶ Hinc fruſtra Ieſuitarum Generalis in Concilio Tridentino aliis aliorum Ordinum Generalibus præferri annifus eſt ; vtpote Ieſuitarum ordine omnium recentiſſimo : de quo vide hiſtor.Concilij Tridentini *lib.6.pag.*648. *Gall.* ¶ Porrò non ab inſtitutione prioritas illa temporis repetenda, verùm ab approbatione:vide Chaſſan.*part.*4.*conſid.*53.*vſque ad* 73. Felinus in *rubrica de maiorit.& obed.* Collegium Bonon. *conſil.*1.*num.*20.*& ſeqq.* Collegium Paduanum *conſil.*2. *poſt conſilia Barbatij*, *num.*71. Collegium Ferrarienſe, *conſil.*3. *num.*13.*& ſeq.* Vide & Cardinalem Tuſcum, & Onciacum *de la precedence de la Nobleſſe*, *pag.*117.118.119. Exemplum in controverſia inter Monachos ſancti Benedicti & Baſilij : vide Chaſſanæum, *part* 4. *conſid.* 54. Hinc & Clerici Monachis præferuntur, vide Chaſſan. *part.*4. *conſid.*51 *&* 53.

o Huc pertinet quæſtio apud Maceratenſ. *reſolut.* 81: utrum collegium Muſicorum Cathedralis Papiæ debeat præcedere vel ſubſequi in proceſſionibus collegium Capellanorum eiuſdem Cathedralis : vbi *num.*8. ait, quòd majoritas cauſæ magis attendenda ſit,quàm prioritas temporis : vbi & alios allegat. Huc ſpectat quæſtio, vtrum Præceptor S. Spiritus præferri debeat Generali Ordinis prædicatorum:in quâ Gratianus *deciſ.*845.*num.*7. pro Præceptore notat, ordinem eius fuiſſe priùs approbatum..

d.Gra-

d Gratianus *decis.232.num.2.* Lara *de anniversar.lib.1.cap.24.num.27.* Bulla 86.Gregorij XIII.fol.1323. Zerola in *praxi Episcopali,verb.Processiones, vers.ad tertium principale.* Salgado de Somoza *de Regia protectione, part.2.cap.9. num* 26.27.

e vide Menochium *lib.1.consil.51.*

XVIII.

Promotionis[a] Cooptationis, Installationis, Immatriculationis, *Renunciationis* (quo verbo vtitur Tullius) initiationis, consecrationis, ratio, ordo, prioritas, antiquitas, matricula, album, inter Collegas & habentes æquales dignitates[A] præcedentiam regulariter adsignat, sic vt prior tempore potior iure sit, non attentâ ætatis[B] ratione, cæteris videlicet paribus. ¶ Alioquin fallit hæc regula sequentibus casibus. 1. *Actualis*[b] *posterior,* Honorario seu *Codicillari nudo,* etsi tempore priori, præfertur. 2. Actualis[c] posterior, nudè priùs *provisionato,* præfertur. 3. Vacantes[d], id est dignitate vel officio defuncti, posteriores honorariis, id est nudis codicillariis qui nunquam functi sunt, prioribus præferuntur. 4. *Repetita*[e] quoque dignitas Consularis facit, vt aliquando posterior tempore prioribus præferatur. 5. Duabus[f] dignitatibus eiusdem gradus decoratus,

prioribus vnica decorato olim certo caſu præferebatur. 6. Addatur & caſus in Principibus ſanguinis Regij in Parium numerum poſterius relatis: de quo *th.4. ſupr.* Addantur & caſus quidam ſingulares, de quibus mox. ¶ Adeò [a] alioquin tempore prior potior eſt, vt inter duos duabus dignitatibus ſucceſſivè decoratos, priore dignitate prius proviſus, etſi poſterius altera, alterum vincat: ac maximè, ſi prior dignitas maior fuerit.

a Textus in jure civili *in l.1. de albo ſcribendo: in l.1.* (& ibi Ioan. de Plat.) 4. *C. de Conſul. b. l.2.* (& ibi Ioan. de Plat.) *vt dignitatum ordo: l.1.2. C. de offic. Præf. Pretor. l.1. C. de præpoſit. S. Cubicul. l.2. Cod. de primicer. l.1. C. de Comitib. & Archiat. l.1. Cod. Theod. de diu. offic. l.13. C. de proxim. ſacror. Scrin. l.13. C. de jure immunit.* Et Iure Canonico, *cap.1. de majorit. & obed. cap. Episcoporum, 72. diſtinct.* [illegible] *ſin. 16. diſtinct. & cap. Episc.* [illegible] *diſtinct.* [illegible] vbi Ioan. de Turrecr. Felin. *in rubr. de maior. & obed.* Vide & Lucam de Penna apud Chaſſan. *pag.2*[illegible] & Chaſſanæum ipſum *part.1. conſid.78. & part.4. conſ.* [illegible] 8. [illegible] .190. Collegium Bononienſe, *conſil.1. in princ.* Signorol. *conſil.23. num 21.* Gailium; *lib.1. obſeru. 21.* Maynardum, *lib.1. cap.72.* Loiſeau *des offices, lib.* [illegible] *cap.7. pag.114.115.* &c. Chanutium, *cap.197.* Langlæum, *7. Semeſt.7. in fin. & 8.* Hotomannum, *conſil 105.* Onciacum, *de la precedence de la Nobleſſe, pag.112.113.114.* Baldum, *in l. obſeruare, §. antequam, ff. de offic. Proconſ.* Felinum, *in cap.*[illegible] *num.4. de maiorit. & obed.* Nattam *conſil. 638. num.4. & nu.16. lib.4.* Vide Menochium *conſ.277. num 12. & 9*[illegible]*2. num.46.47.48.* Eleganter Baldus in *l. plurimis*[illegible] *C. de condit. inſert.* qui habet primum eſſe, habet

primum

primum frui. ¶ Exemplum ponitur vulgò in *Iacobo maiore & minore*, quorum ille licet ætate minor, Major dictus fuit, eò quòd primus ad Apostolatum vocatus sit, vt tradit Iacobus de Voragine, Matth.de Afflictis, *decis.Neapolit.*1. Bertachinus, *in tract.de Episcopis,part.*1. *lib.*4. *quæst.*12.*num* 5. Decianus, *respons.*19. *num.*89. *vol.*3. cuius rei fides penes autores sit. ¶ Exemplum in *Cardinalibus*, qui secundùm prioritatem promotionis sedent. Chassan. *in part.*4. *consid.*12. ¶ Exemplum in *Episcopis* eiusdem provinciæ: Nempe in statu *Spirituali* inter comprovinciales Episcopos (vno Primate excepto) qui honoris seu promotionis & ordinationis æuo antecedit,ante alios sedet & subscribit in Concilio,17. *distinct. cap.Episcopos vlt.*74. *distinct.*2. *cap.Episcoporum,c.* 1. *de maiorit.& obed.* & Felin. *in rubr.eius tit.* Gregorius Mag.*lib.*7.*regest.Epist.*112. Concilium Bracarense,1.*can.* 24. Toletanum,4.*can.*3. Hincmarus *Epist.*6 *cap.*16. Imò & text. *in l.*29. *C.de Episcopal.audientia.* Vide & Synodum Cabilonensem *cap.* 6. Concilium Mileuitanum A.D.402. *seu can.*86.*Codicis Africani.* Huc pertinent & quæ Augustinus scribit,*Epist.ad Victorinum.* Vide Chanut. *cap.* 65. *pag.*474. Chassanæum,*part.*4. *consid.*13. Seniorem Goldasti, *lib.*1. *cap.*17. *num.*17. De hac ipsa re egit accuratè nuper Albertus Picciolus, *dissertatione de antiquo iure Ecclesiæ Siculæ cap.*7. Sanè in Africa *primæ sedis Episcopi* dicti, qui cæteris Episcopis provinciæ,ordinationis Episcopatúsque ætate anteibant: de quo vide propempticum Sirmondi *lib* 2. *cap* 9. *pag.*272. &c. Et ita observatum in Mediolanensi & Tridentino Concilio, vt refert Valdesius *cap.*2.*num.*5. Exceptus vnicus olim Episcop. Hierosolymitanus: de quo vide *cap. Concilij Nicæni.* ¶ Exemplum & in *Religiosorum processionibus*, vbi illi debent præcedere, qui sunt antiquiores in loco. Vid.decis.Curiæ Archiepisc.Neapolit. apud Riccium *tomo* 1. *decis* 131. ¶ Exemplum & in *ini-*

L

tiatis Seneca in Glossa *cap.placuit,16.distinct.* Matth.de Afflict. *decision. Neapolit.*1. Langlæus *7.Semest.7.in fin.* ¶ In Doctoribus, Bartolus *in l.fin.* per illum textum *C. de tironibus* : & in *l.*1.*ff.de obseq.lib.* Ioann.de Plat.in *l.* 2. per illum textum *C.de primicer.* Rom. in *l.si vero,* § *de viro, num.*85. *ff.solut.matrim.* Gaspar Valas. *init. imperium, num.*11. *de jurisd.omn.jud.* Riccius *decis.Neapolit. tomo* 1. *decis.* 131. *num.* 16. Menochius *consil.*51. *num.*39. Vide Chassanæum, *part.* 4. *consid.76.* Incertus Auctor post Regulas Socini, *regul.* 4. vbi tamen tribus modis hoc limitat. ¶ In *Advocatis*, vide Chassanæum *pag.*3-4. ¶ In *Senatoribus* & Decurionibus, ¶ Quirumo etiam deposito Magistratu primum locum tenet, qui prior Magistratum gerere cœpit : text. in *l.* 1. *ff.de albo scribendo, l.*2. *Cod.de Præfect.Prætor. l.*1. *C.de præposit. S.Cubiculi:* vide & quæ Turnebus scribit *lib.*29. *Adversf.cap.*12. de Consulari primæ sententiæ.

A Prioritas scilicet temporis procedit & attenditur inter habentes æquales dignitates: alioquin, vt in alia re dicit Vlpianus, *l.privilegia, ff. ex quibus caus.in poss. privilegia non ex tempore, sed ex causa non æstimantur.* Et ad rem Platea in *l.*2. *num.*1. *C.vt dignit. ordo* duplicem esse ordinem dignitatum, nempe temporis & qualitatis seu maioritatis : primum habere locum inter habentes æquales dignitates: secundum vero, qui potentior est, non curare de tempore seu temporis ordine. Egregiè adhuc magis Iacobus Rebuffus in *l.*1. *num.* 2. *C. de consulib.* in his honoribus & prælationibus observandum esse ordinem, quando agitur inter eos, qui æqualem parémque habent dignitatem, vt scilicet is qui prius dignitatem est consecutus præferatur in incedendo, sedendo, loquendo, eligendo & salutando Principem : secus verò, si agitur inter impares atque inæquales dignitate, Menochius *consil.*902.*num.*57. Sic Canonicus majoris ordinis postea receptus prçcedit prius ad-

admiſſum minorem ordinem habentem, non obſtante conſuetudine in contrarium : deciſio eſt Gratiani 16. referens ſic ſacram congregationem declaraſſe. Et ita obſervari notat Nouarus *ad leg.* 1. *C. de conſulib. num.* 7. in Curia Archiepiſcopali Neapolitana. Et quamvis reperitur aliter prouiſum per eandem ſacram congregationem, vt habetur per eundem Gratianum *diſcept. forenſ. cap.* 482. *num.* 14. vbi, inquit, ex mente dictæ congregationis rituum 12. Decembris 1606. conſuetudinem valere, vt Canonici clerici antiquiores in gradu præcedant alios Canonicos poſteriores conſtitutos in ſacris, tamen prima declaratio procedit in Eccleſia, vbi præbendæ ſunt diſtinctæ; ſecunda vero vbi non ſunt diſtinctæ. Nouarus *d. loco.* ¶ Exceptionem hanc nonnulli addunt, juniorem antiquiori præferri, ſi altera adſit conditio, qualitas, & circumſtantia maior : nam tunc non ſervari ordinem temporis, ſed illum eſſe priorem potioremque, qui majorem obtinet authoritatem & dignitatem. Duplex ſcilicet ordo eſt prioritatis, nempe temporis, & majoritatis ſeu qualitatis : ſed hæc illa prævalet. Vide Menochium *d. conſil.* 902. *num.* 57. 58. & *conſil.* 126. *num.* 31 Igitur aiunt illi, antiquitatem tribuere præcedentiam cùm in cæteris datur paritas: ſecus ſi in poſteriori alia extet *qualitas*, quâ poſterior excedit priorem. Ita ſcribit Geminianus, in *cap. Iſidorus, d. diſtinct.* 6. *& in cap. Epiſcopos, col.* 2. *verſ. aut fuerunt promoti,* 17. *diſtinct.* quod Canonicus junior præfertur Canonico ſeniori, quando in juniore extant aliæ qualitates, vt meritorum, ſcientiæ, vel nobilitatis. Ita Barb. *conſil.* 57. *in fin. lib.* 2. reſpondit, Epiſcopum Doctorem anteferri Epiſcopo ſeniori non Doctori. Ita Riminald. ſen. in *l. cum quid, num.* 8. *ff. ſi certum petat.* in Doctore excellentis doctrinæ affirmauit, vt præferatur antiquiori minus erudito, &c. vide Menoch. *d. conſil.* 126. *nu.* 31. & quæ inf. plura theſi *de meritis*.

a In prælatione magis attenditur prioritas dignitatis gloss.notab.in *cap.fin. in verb.antiquiores de censu.in 6.* & ibi Dom. vbi habetur, quod vbi in aliquâ materiâ fit mentio de antiquioribus collegiis, vel alicuius dignitatis, intelligitur in dubio de antiquioribus receptis in collegio, non antiquioribus ætatis: quod reputat Dom. ibi notandum, quia multoties istud exprimitur in privilegiis, rescriptis vel statutis. Ergo differentia est inter ordinatos & ordinandos: si ordinandi aliqui proponantur cæteris paribus antiquior præfertur: secus in ordinatis, quia tunc non attenditur ætas, sed qui primò ordinatus fuit præcedit; licet junior sit, *cap fin. distinct.* ..... *cap.statuimus cum concord. de majorit. & obed. cap fin.*75. *distinct.* ...... Vrsillus ad Afflictum *decis.*1. *nu.* 13. & post alios Riccius *resol.*276. *in praxi, part.*3. Nouarus *ad leg.*1. *C.de consulib. num.*7. Bartolus in *l.*2.§.*prius, ff.de vulgari.* Abbas in *cap.clerici, de judic.* per text. in *l. honores, in princ.ff.de decurion.* & text.*in* §.*ordinationem.* Nouell. *de monach.* & in *l.vnicuique, C.de prox.sacr. scrin.* Natta *consil.*638. *num.*68.

b De hoc dicetur *infr. in Qualitatibus.*

c Nempe prioritas non à nuda cooptatione, provisione, seu investitura dignitatis repetenda est, sed a reali functione & apprehensione possessionis. Quare qui actu prius dignitatem administrauit, vincit priorem in inuestitura. I. Sic *Canonici* qui prævenerunt in adprehendenda possessione præcedunt alios quamvis priores in provisione, Baldus in *cap.cum olim, in princ. de consuetud.* Rot.*decis.*2. *eod.tit. in nouis.* Verall. *decis.*357. *num.*1. *lib.*2. Quamvis per eos non steterit, vt possessionem prius non ceperint propter aliquod impedimentum litis vel alterius causæ, vt fuisse decisum per Rotam Romanam in vna Viren. 27. April. 1594. coram Gyptio: & in altera Burgen. 30. April. 1599. coram Lista, testatur Gratianus *decis.*16. *in addit.num.*1. *& seq.* Hancque

que opinionem eſſe veriorem, & in praxi ſervari multis comprobat Gonzales *ſuper regul. 8. cancell. in proœm. §.3. à num.24. vſque ad num.41.* 2. Ita quoque deciſum in Collaterali conſilio, illum *Officialem* ex duobus eodem tempore electis præcedere debere, qui primò adminiſtravit, & in exercitio reperitur, vt per Franc. *deciſ.144.* Anna *conſil.40. num.31.* Marta *deciſ.101. num.6.* 3. Ponamus quoque exemplum in Senatore. Vt ecce pater Conſiliarij dignitatem gerens in filium ſpem dignitatis vivus transtulit *(l'a fait pourvoir à ſurvivance)* idque ita approbatum à Curia: Patre ad mortis vſque tempus in officio ſuo perſtante, alij ad Conſiliarij munus euecti ſunt, idque actu adminiſtrarunt: mox mortuo patre filius, quem dixi, per mortem patris ad munus Conſiliarij iam actu adminiſtrandum ſubvectus eſt: Quæri cœpit, ân filius, illos poſtea cooptatos, ſed qui prius actu adminiſtrare cœperunt, præcedere deberet, aut ſubſequi? Et verò Curiæ Pariſienſis & Tholoſanæ Placita extant ann. 1551. 1560. 1596. in ſpem dignitatis acceptum & cooptatum cedere oportere cooptatione poſterioribus, ſed actu prioribus: Vide Lucium *lib.4. de ordine ſedendi, art.5.* Chopinum, *1. de Sacra Politia, cap.9. num.12.* Coraſium, *SC. Tholoſan. Curiæ, centur.4. cap.12.* Maynardum, *1. Notabil. quæſt. cap.72.* Chanutium, *tit.32. des Prerogatives, Rang, Seance, chap.198.* Vide & Areſta Tholoſana, quæ memorat Rupanus *lib. 7. des Parlemens, cap.27. num.17.* Vide & Boërium *de auctoritate magni conſilij, num.43.* Matthæum de Afflictis, *deciſ. Neapolit.1.* Non igitur promotionis aut proviſionis tempus ſpectandum, ſed *actualis adminiſtrationis.* Prioritas non à cooptationis tempore, ſed à functionis initio eſt repetenda. Non qui primus promotus, ſed qui primus actu adminiſtrauit potior eſt. Privilegio temporis non gaudet niſi ex quo quis actu adminiſtrauit: Sicut privilegiis militiæ & dignitatum non fruitur

is qui actu non administrat, *l.vlt.ff.de excusat.tutor. l.ne quidam,C.de testam.milit.* vide & *l.1. Cod.Theodos.quis in gradu præfer.* Idque triplici ratione, scilicet hoc casu possessio prævalet,quæ plurimum facti habet. Deinde in superiori specie hæc quoque specialis ratio subest, quia resignantis patris personâ officium semper repletum fuit,qui & sedem tenuit & veram possessionem retinuit,quam resignatarius non adipiscitur,nisi relictam sibi aut per mortem aut voluntate resignantis. Item talis receptio facta fuit non alio fine, quam vt officium in tutum redigeretur. Tandem neque æquum est,speratum tantum, quique spem tantum habet, & cuius messis in herba est, præferri vero & actuali: de quo *th. 4.sup.in fin.lit a.*

¶ Quare aliud foret,si quis in Curia admissus iam esset eâ tantum lege ne sententiam ferret, aut referret ad certum vsque tempus: a die quippe receptionis statim hic ordinem & sedem accipit, & satis est, cum ad confessum inter alios admissum: maxime cum exinde salario, sale, fœdis, cereis, aliisque id genus emolumentis officij fruatur; exceptis tantum sportulis: de quo vide Rupanum *lib. .des Parlements,cap.27.num.*20.

d Vide quæ dicam *infr.in Qualitatibus.*

e Vide quæ dicam *infr.de repetita dignitate.*

f Vide infr. *de cumulatione dignitatum.*

g Textus in *l.1.in fin. Cod. de Consulib.*, vt in hac specie. Titius ante Mævium Consul factus est, sed Mævius postea Patricius factus est ante Titium? Si Titius tantum Consul fuisset, Mævius Titio etsi posterior propter accessionem Patriciatus Titio priori Consuli præferri deberet ex *l vnic.Cod.Theod.de Consulib.* & Novellâ Valentiniani III. quæ est inter Theodosianas 48.de quo plenius *th.* 18. Sed si idem Titius postea quoque Patricius factus fuerit, Mævio præfertur quantumvis prius Patricio facto,quia in concursu copulatarum dignita-

gnitatum, non posterioris dignitatis accedentis seu secundæ prioritas attendenda est, sed primæ & summæ prioritas. Vterque in hac specie quidem est Consul & Patricius, sed vnus est antiquior Consul, alter est antiquior Patricius: sed antiquior Consul præferri debet. Ac multo magis id dicendum in specie, quam Lucius memorat, *lib.4. tit.6. art.4.* (& ex eo transcribit Paponius, *lib.6. tit.2. art.5.* & Maynardus *lib.1.cap.73.*) primas videlicet delatas ann. 1523. e duobus Consiliariis in Magnam Cameram ex Camera Inquisitionum promotis, non ei qui primus, verum ei qui ex Præside Cameræ Inquisitionum promotus fuerat: cum alter etsi prior promotus, tamen Consiliarius tantum in prædicta Camera fuisset. Scilicet in memoriam antiqui Præsidatus, & quia tempus fuit, cùm hic Principem veluti suum agnouisset: A quo non abludit Vitellij dictum apud Tacitum 19. *annal. Fœdum, si de honoris prærogatiua dimicare cum Ducibus audeant, sub quorum signis stipendia fecerant.* Ita pariter jure receptum & decretum est: vt si quis Consiliarij officio in sede Præsidiali decennio functus fuerit, collegæ suo alteri Advocato fisci etsi tempore priori, præferatur: vide Chanutium *tit.32. des prerogatiues, rang & seance, chap.185.* Addatur & casus singularis, quem ex Lucij *lib.4. tit.6. Art.4.* transcribit Paponius *lib 6. tit 2. Art.5.* Honorarij sanè quoque priores, postea actuales, prioribus actualibus præferendi sunt Text. in *l.4.C.de Consulibus*: Finge, Consularis a Principe factus es (i. e. honorarius Consul) alius revera postea Consul factus est: post cum & tu postea Consul processisti? Alteri præferris (inter pares *non ex posterioris, sed ex prioris honoris tempore prærogatiua vindicatur*, ait Cujacius ex anteriore tempore provectionis, scilicet ait *dicta lex* 4. ordo vindicandus: Neque postrema processione, novum aliquid vel quod nondum habebant, adipisci videntur, sed Consulatus jus,

quod eis Consularitas detulit, processionis iterasse beneficio videantur.

XIX.

Fortunæ bona (vt loquuntur τυχικά) puta divitiarum[a] & redituum cumulus, Potentia[b] maior, Imperij amplitudo, Terrarum latifundia, Status maior, Stipendium seu salarium majus, Subditorum & civitatum numerus, Regnorum plurium[c] concursus, Titulorum multitudo, atque exinde Armorum terror, ad constituendam[d] equidem initio inter pares dignitate, vel etiam Titulo impares,[e] præcedentiam, haud vilem habet auctoritatem; constitutam[f] tamen semel, altisque nixam radicibus, nova alterius felicitas & hesternæ potentiæ, vel divitiarum, accessio, eâdem dignitatis substantiâ apud alterum manente, labefactare non potest, non debet. *Casualia*[i] multo magis hinc submovemus & expungimus.

a Diuitiæ, ὑπεροχὴ τοῦ πλούτου, & redituum seu vectigalium majoritas non sunt de Nobilitatis substantia, neque tollunt prærogativam temporis: de quo vide Tiraquellum, *de Nobilitate, cap.3. num.13. & seqq.* Nattam, *volum.3. consil.6 8. num.49.* Nolden, *de statu Nobilit. cap.15.§.2.* Imò qualitas divitiarum à dignitate distinguitur *l.humilem 7. C.de incestis nuptiis · l.3. C.de commerciis: can.super eo, extran.de testibus: can significantibus, de officio delegati.*

delegati. Vide & de Divitiis in causa præcedentiæ Chassanæum, *parte 8. consi'.22 & 28. & part.10. cons.35. & 58. consid.26.* Et argumentatio hæc à nonnullis hanc in rem adducitur, si nobilitas generis non facit, vt quis præferatur in ordinem priùs recepto, multo minus hoc præstabit divitiarum cumulus, quia non sunt vera nobilitas, vt, inquit Lucas de Penna in *l mulieres, colum.22. vers.7. de divitiis, C. de dignit.* Natta *dict. consil.638. num. 49.* Huc pertinet quod Symmachus *lib* 10. scribit, de de veteri dicendarum Sententiarum in Senatu forma reparata à Theodos. & Valentiniano iuniore, contra quam aliquando obtinuerat. *Ne summum,* inquit, *cuique decernendi locum non ratio munerum, sed bonorum fortuna præstaret, atque id assertio cæterorum vel invita sequeretur, quod ante omnes felicior censuisset. Credimus igitur his remotis ad regnum suum redisse virtutes,* &c. *in Senatu Ordo retinebitur, nec se ostentabit opulentia, semper bonis infirma temporibus.* Huc pertinet, quod cum stomacho Poëta, *Nunc pars vilissima rerum certamen movistis opes.* Sed & Luciani illud, de consessu Deorum & concilio Iovis: vbi orta de sedibus quæstione Iupiter proponitur Mercurium jubens, ut Deos Barbaros ingenti magnitudine ex solido auro fabricatos Græcis parvulis ex ære vel marmore effictis, quantumvis opera essent Phidiæ vel Myronis, præponat. ¶ Sanè & si de reditu majore quæritur, licet Ducatus Mediolanensis reditu maximus sit, tamen cum plures alij Duces præcedere debent, ratione antiquitatis. Chassan. *part.10. consid.58.* Vt ipse vice versa, quòd sit antiquior, Duci Sabaudiæ præfertur, Bossius *in praxi. tit. de Principe, n.313.* Caspanus in statuta Mediolanensia *part 1. ad Edictum Ducis Ludovici, n.12.* ¶ Ergo ad has externas conditiones, veluti divitias tum confugimus, vbi paritas temporis est. Bart. *in l.1. ✠. de obseq. par.* & tradunt Moderni in *l. cùm quid, ✠. si certum petat.* vbi ad hoc allegant claram deci-

sionem Innoc. *cap. statuimus, de maior. & obed.* Natta *dict. consil.* 638. *num.* 49. Menoch. *consil.* 126. *num.* 26.

b *Potentia* maior & *Imperij* amplitudo, subditorúmque & civitatum numerus, τὸ πόσον, dignitatem non respicit, cùm hic excessus sit qualitas à dignitate separata, quæ minimè tollere potest prærogativam temporis; quare hic excessus non attenditur: quam in rem est decisio in terminis Matthæi de Afflictis in *constit. regni Sicil.* 6. *qu.* 1. *dub.* quam etiam memorat Natta *consil.* 638. *vol.* 3. *n.* 47. Cephalus *consil.* 615. *nu.* 136. Bossius *tract. de Principe, nu* 314. Landfranch. *tract. vtrum præferendus sit Doctor an miles, num* 54. Bodinus *de Repub. lib.* 1. *cap.* 10. & plenè ac verè Natta *vol.* 3. *consil.* 637. *nu.* 38. 39. 40. & *consil.* 638. *nu.* 47. 48. Vide in hanc rem & Zierizium *de Principum inter se prærog. in fin.* & Menoch. *consil.* 35. *nu.* 51. Arumæum de *Iure pub. discursu* 1. Theodorum Gothofredum fratrem meum, *fol.* 590. *sur l'histoire du Roy Charles VI.* Hæc enim qualitas, vt potentior alteri præferatur eo nomine quòd pluribus præsit, non est à legibus animadversa, neque valet vbi subest imparitas temporis: Scotus *tom.* 1. *respons. lib.* 6. *respon.* 28. *num.* 134. Denique non pro bona consequentia agnoscunt plerique, est potentior, ergo dignior *arg. can. legimus, dist.* 93. Menochius *consil.* 36. *num.* 51. Qui tamen aliter paulò sensisse visus, *consil.* 126. *num.* 16. 16. Neque plus aut minus faciunt differentes species, *l. fin de fundo instructo*, de quo magno ingenio differit Speronius *in discursu della precedenza de' Prencipi, pag.* 54. 55. 50. Et probant hoc etiam nonnulli & in his Natta *vol.* 3. *consil.* 638. *num.* 47. concludenti siue ratione, siue ratiocinatione, quia si non attenduntur merita vitæ, & sic bona animi quæ longè latéque excellunt, quanto minùs attendi debent hæc externa fortunæ bona? ¶ Exemplum vulgo ponitur in Regibus Iuda & Israel. Hinc & in Comitiis Imperij Duces Holsatiæ, Sabaudiæ, Lotharingiæ, postponuntur Ducibus anti-

antiquioribus, quamlibet potentia & regionum amplitudine longè inferioribus. ¶ Et rationes præter alias hæ quoque tres adsignari possunt, 1. quòd immeritis sæpe fortuna dat bona: 2. quòd ea modo d ntur modò tollantur: de quo *thesi* 1. *sup.* 3. Imò & de potentia legitimis artibus quæsita, non ab omnibus fides ex æquo fieri potest. Atquin præcedentia & substantiæ dignitatis, & legitimæ possessioni, & antiquæ virtuti debetur. Quare de Regia Majestate hoc iudicium semper est, vt licet vnius scopuli terminis finiatur (quod de Vlyssis regno dixit Horatius) modò superiorem non agnoscat, æqualem tamen dignitatem cum potentissimo habeat, vt Scholastici loquuntur intensiuè, etsi non extensiuè. Non minus Emathion, cuius vxor cibaria coquebat, Rex erat, quàm Alexander: non minus Evander, quàm Diocletianus. Respubl. æquè est Genua, quæ solis pænè mænibus concludi dicitur, quàm Venetiæ, quæ dominium Adriatici maris tenent: vide Antonium Colerum *de Iure Imper. Germ. num.* 31. Hinc de controversiâ, inter R. Franciæ & Hispaniæ (qui alioquin alterâ manu orientem, alterâ occidentem tenet) & Pij IV. Papæ decreto Cavitellius, *in Annal. Cremonens.* A. D. 1564. *Summus Pontifex declaravit, debere precedere Legatum Regis Galliæ: sub fundamento quòd Gallia regnum sit antiquius Hispaniâ, & Galli prius Hispanis fidem Christi receperint, quamvis Rex Hispaniæ plura habeat regna & sit potentior Rege Gallorum.* Vide & responsum Statuum Angliæ in Parlamento Generali, apud Alberic. Gentilem *de Vnione Regnorum Britanniæ, fol.* 8-. & Petrum Matthæum *in historia pacis, lib.* 1. *narrat.* 1. *nu.* 14. *fol.* 633. Adde exemplum, quod memorat Goldastus in *Seniore lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 3. & *constitut. Imperial. tom.* 3. *fol.* 116. ¶ Hinc & inter pagos seu provincias inter se confœderatas, seu in vnum corpus sociatus, non potentiores, aut ditiores præferuntur, verùm libertatis

auctores primi, de quo mox plura. ¶ Huc pertinet, quod rectè notant nonnulli, non ideò Paulo Apostolo præ Petro præcedentiam tribui, quòd provincia, Gentilium videlicet seu Gentilibus prædicandi, quæ Paulo cesserat, multo amplior esset, quàm Iudaica quæ Petro. Contrà rectè ab Interpretibus redarguuntur Castellionæus *can. scitote, 6. quæst. 3.* Cabotius, Lansius negare ausi, Regem Bohemiæ propriè dici Regem, quòd competente careat provinciâ, quandoquidem trium dierum itinere diametrum eius regni expedito patet, teste Ænea Silvio *cap 1. histor Bohem.* cùm, quod rectè scripsit Goldastus *lib. 3. comment. Bohem. lib. 3. cap. 13. num.* 10. non in ditionum, provinciarum & regnorum multitudine, non terrarum ambitu vera majestas contineatur: neque inde προεδρίας & præcedentiæ prærogatiua necessario deducatur, nec spatiis externæ magnitudinis regnum sit metiendum, nec denique à potentiæ consideratione dignitatis prærogativa dependeat. Ita in controversia inter Præceptorem S. Spiritus & Generalem Prædicatorum, pro Generali nil facere definit Gratianus *discept. forens. cap.* 845. *num* 37. maioritatem administrationis quam habet ob numerum majorem fratrum sui ordinis, quia ex hoc non infertur ad præcedentiam, neque tollitur prærogatiua temporis. Hanc in rem intendit Afflictus *sup. constitut. Regn. rubr. quæst.* 1. Natta *consil* 637. *num.* 47. *&* 48. qui alia exempla adducit. Decianus *consil.* 19. *num.* 206 *usque ad* 210. *lib* 3 Menoch. *consil.* 257. *num.* 59. *cum seq. lib* 3. Latè Chassan. *part.* 4. *consid.* 54. *usque ad* 58.

c Dicit Chassanæus *part.* 12. *consil.* 58. Ducem Aquitaniæ cæteros antecellere ob id quod plures ciuitates habeat, quàm cæteri Duces.

d *Regnorum plurium vel Ducatuum concursus, Titulorumq́; multiplicatio* ad præcedentiam nihilo plus facit, quicquid Chassanæus notet *part.* 5. *consid.* 37. *& part.* 10. *consid.* 37.

37. col.2. quicquid Hispani contendant. Nam cumulatio Regnorum & Ducatuum, potentiæ quidem aliquid addit, nihil dignitati ipsi: argum. text. *in l.1. C. de Consulibus: Repetiti*, inquit, *fasces nihil augent, quia nihil altius est dignitate:* de quo plura *thesi 27.* vbi de concursu seu cumulatione, coniunctione, vnione plurium dignitatum. Quanquam & hæc olim Ducis Burgundiæ ratio fuit in Concilio Basiliensi A.D. 1433. adversus Electores Germaniæ, quòd esset septies Dux, quindecies Comes: & quòd plures dignitates habens, præferendus sit habenti pauciores: Decianus *consil.19. num.237. lib.3.* Porcius *consil.167. num.72.80.83.89.* Riminaldus, *consil. 740. num.53.* Sanè prælati eius Legati: sed potissima Burgundi ratio fuit, quòd Regij Sanguinis, primúsque Par Franciæ esset: de quo vide Chassanæum *part.5. consid.45.* cui si Titulorum multiplicatio accedat, neque id tum spernendum puto. Quare etiam Dux Burgundiæ primus post Reges censebatur. Vide Philippum Bergom. *lib.8.* Alexandrum *consil.215.* ¶ Neque superioribus quicquam obloquitur sententia è Proverbiis; *In multitudine populi dignitas Regis, & in paucitate plebis ignominia Principis*, & similia alia, quæ vide apud Chassanæum, *part.5. consid.15.* Populosum enim regnum ibi, destituto (cuiusmodi fermè sunt Hispaniæ regna) eâ sententia præfertur, non ad honorificum ius præcedentiæ tribuendum, verùm ad indicandum robur Principis, quod vtique consistit in populi & subditorum numero.

¶ Item quod de Conciliis adfertur, eò illustriora quoque esse concilia, quò ex plurium Episcoporum in Diœcesewr numero constant: Item quod dicit Archidiaconus, *in c. quoniam, dist.16.* quod vna Synodus licet posterior tempore præferatur alteri, propter majorem auctoritatem. Quod sanè, vt id addam apparet ex Codice Canonum Ecclesiæ universæ, vbi Nicæna Synodus præ-

mittitur ante Ancyranam & Neocæsarienſem Synodos, propter auctoritatem Synodi Oecumenicæ, vt in dicto Codice expreſsè dicitur: *οἱ ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κάνονες πρεσβύτεροι μέν εἰσι τῶν ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθέντων κανόνων, δευτερεύουσι δὲ διὰ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου αὐθεντείαν.* huc nequicquam pertinet, quia univerſalioris Concilij dignitas, non ad nudam honoris præcedentiam ſpectat, ſed ad indicandam auctoritatem maiorem, ob maiorem videlicet conſenſum & concentum in rebus fidei & negotiis Eccleſiæ: Atenim hîc de perſonarum dignitate quæritur, non de rerum. ¶ Et verò, ſi de perſonis Eccleſiaſticis quæritur; id eſt Epiſcopis, non eſt Epiſcopus altero dignior, quòd majorem habeat Diœceſim, ac proinde non conſideratur iſte exceſſus: Solemnis ſuper ea re eſt Hieronymi locus, *in Epiſtola ad Evagrium*, relatus quoque in Decretum Gratiani *dict. can. legimus* 24. *diſtinct.* 93. *Vbicunque*, inquit, *fuerit Epiſcopus, ſiue Romæ ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli, ſiue Rhegij eiuſdem eſt meriti, eiuſdem eſt Sacerdotij. Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel ſublimiorem vel inferiorem Epiſcopum non facit.* Vide & Innocentium, in *cap. ſtatuimus, de maiorit. & obedientia.* Decium, *conſil.* 161. *num.* 2. & Albericum de Roſate ad *l.* 1. *ff. de albo ſcribendo.* Nattam, *vol.* 3. *conſil.* 638. *num.* 47. *in fin.* Et ſanè id clarum quoque exemplo Præfecti Vrbis & Epiſcopi Romani quorum Diœceſis & vnica, & anguſtioribus longè quam cæterorum Præfectorum & Patriarcharum terminis coercebatur, & tamen Præfectus Vrbi cæteris Præfectis dignitate par erat, ſic vt qui prior tempore Præfectus vrbi fuiſſet, vinceret Præfectum Prætorio tempore poſteriorem, *l.* 1. *C de Præfectis Prætorio ſiue vrbis*, & *l.* 1. *Cod. Theod. eod. tit.* Et Epiſcopus Romanus cæteris Epiſcopis potior erat, propter Vrbis dignitatem. ¶ Et ſic profligata ſunt 12. Vaſquij argumenta, quæ in hoc vnum fermè reſolvuntur, Maioris po-

potentiæ,&c. Sed & caput 12. Valdesij, longam potentiæ Hispanicæ paginam contexentis.

¶ Vnum superest, quod aiunt, *Præsens tempus in præcedentia spectari oportere:* Verùm huic argumento responsum est *sup. thesi* 1. vbi de substantia dignitatis spectanda.

e In ordinando ita respicitur ad potentiam, cæteris paribus, vt est Glossa (quam ibi omnes sequuntur) in *cap. constitutus 2. in verb. impotentiam, de appellat.* In iam ordinatis non attenditur, quibus jam jus est quæsitum, *l. id quod nostrum, ff. de regul. jur. l. vltim. ff. de pactis.* Faciliùs quæritur jus quærendum, quam id quod iam est in esse deductum. vt eleganter Natta *consil.* 638. *num* 47. Quare & Portius *consil.* 167. *num.* 51. valdè absurdum fore scribit diserte, quod si Rex novus quis crearetur, & eius fines latius extenderentur, quàm extenduntur regna regis Galliarum, quòd ipsi Regi Galliarum præferendus esset. Quod etiam refert Menochius *consil.* 51. *num.* 56.

f Inter impares Titulo potentiæ rationem haberi oportere putamus, eo casu quem sequente principio complectemur. Item aliis casibus, puta vbi sunt diversa & separata officia seu dignitates: nam tunc habens maiorem jurisdictionem præfertur, vnde Metropolitanus præcedit Episcopos, Archidiaconus Archipresbyterum, Vicarius Episcopi Archidiaconum. Sed vbi sumus inter duos habentes nomen eiusdem dignitatis præfertur, qui prius in ordinem receptus est, etsi habeat minorem iurisdictionem. Vide Nattam *consil.* 638. *num.* 47.

g Vide Nattam *vol.* 3. *consil.* 637. *num.* 39. 40. *&* *consil.* 638. *num.* 47. 48. 49. vide & quæ *sup. th.* 1. vbi de substantia dignitatis spectandâ.

Cuiusmodi sunt ea quæ colligit Valdesius *cap.* 8.

XX.

Libertatis (quæ & ipsa de τυχικῶν numero est) ratio in controversiis de præcedentia habetur: sive Reges[a], sive Respublicæ[b], sive Ecclesiastici[c], aut Nobiles[d] de præcedentia inter se contendant: sic vt Liberi superioremque non recognoscentes præferendi omninò sint aliis recognoscentibus seu Fiduciariis. Quinimo libera [e] Respublica, lato Imperio, potentiaque Principem superans, Duci superiorem recognoscenti hoc argumento præferenda videtur.

a Huc pertinet Io. Ignei disputatio: *An Rex Franciæ recognoscat Imperatorem.* Item quod Valdesius *cap.*18. latè exequitur, de Iure Regis Hispan. quòd liberum habeat & absolutum Dominium in regno, non agnoscens in eo temporalem superiorem: Quanquam istud in Hispania sero factum, sub Papa Vrbano videlicet circa A. D. 1000. vt Augustinus Cranatus, & Vignerus *de præcedentia Franciæ, pag* 40.41.42. scribit. ¶ Huc *referri* possunt & regna, quæ feuda Ecclesiæ Romanæ audiunt, vt aliquammulta Hispaniæ, veluti Castiliæ, Leonis, Arragoniæ, Portugalliæ, &c. vide Vignerum *adver. Cranatum.* Huc Neapolitanum, Siciliæ (in cuius rei signum Reges vexillum ante Papam ferre tenentur. Vide *les lettres d'vn Françou, pag.*16.) Bohemiæ, Sardiniæ, Corsicæ, quorum alia Imperij, alia Ecclesiæ Romanæ feuda censentur. Vide ad hoc principium quæ prolixè scribit Bodinus *lib.*1. *de Republ. cap.*9.

b Hoc quoque argumento *Rempublicam* Venetam, Genuensi-

nuensibus præferendam aiunt; de qua Venetorum & Genuensium controversiâ vide Petrum Mexiam, *cap.* 22. *circa fin.* vide & Bodinum *lib.*1.*de Republ.cap.*9.

c Vnde *Episcopi exempti*, hoc est, immediatè Romano Pontifici subditi, in Concilio generali altiore loco sedere oportere dicuntur, quàm non exempti facit *cap. per tuas, in ver. subdiaconatus, cum glos.*1. *extr. de maiorit. & obed.* & ita tenet & dicit Ioan. Mortaigne *in tract. de praemin. & auctor. sacri magni Consilij* 2. *rat. part.* 1. Idem quoque dicitur & de Abbatibus. Vide Chassan.4. *consid.*31. Si in Concilio Generali vel Romæ res fit, non item alibi: ut ecce Episcopus de Podio, cùm immediatè sit subjectus Papæ, in Conciliis Galliarum, non ideò alios Episcopos Provinciæ suæ præcedit: verùm attenditur semper prioritas promotionis, non habendo respectum ad alia, & extrinseca: Chassanæus *Catal. glor. mundi, parte* 4.*consid.*24. de quo adhuc infrà. De hâc quæstione ipsa circa Podiensem Episcop. vide Lomedeum *de exemptionib. Eccles. cap.* 7. *num.*1.

d Exemplum in Germania, vbi *Nobiles* immediatè Imperio subjecti cæteros Nobiles præcedunt, vtpote liberi ab aliis, quod videre est in Suevica, Franconica, Rhenana (& Weterauica) Nobilitate; de quo vide Nolden *de statu Nobil. cap.*16. & Besoldum *de ordine Equestri, num.*5.6. *& seqq.* vbi inquirit etiam, quâ occasione hanc libertatem suam Nobiles illi obtinuerint.

e *Libera* autem Respublica est etiam ea, quæ comiter tantùm Imperatoris Majestatem colit *l.*7. §.1. *ff. de captivis & postliminio.* Sicuti Florentina Respublica, quæ ab omnibus oneribus consuetis libera, etsi à recognitione Imperatoris libera non fuerit, tamen consuetudine Duci Ferrariensi prælata est, vt fatetur Natta, *tom.*3. *consil.*638. Ab his distinguendæ sunt Germaniæ civitates quæ *liberæ* audiunt: quia hactenus liberæ sunt istæ, quòd proprio quodam iure suo, & propriis ma-

giſtratibus à ſe electis regantur, non acceptis ab Imperatore aut Principe aliquo: aliàs de facto & de jure imperatori ſubſunt. ¶ Ex hoc interim principio Veneti, Italiæ principes præcedunt: vide Pet. Calefatum *de equeſtr. dignit. num.* 124. *& ſeqq.* Hoc fundamento Belgæ hodie aliis Principibus Imperatori ſubiectis ſeſſionis controverſiam mouere dicuntur. Hoc eodem Veneti Duci Bavariæ in Concilio Tridentino prælati, quamlibet contrà proteſtante Duce. ¶ Aliud in Civitatibus liberis, quæ anguſto ambitu, ac ſolo ſæpe mœnium ſuorum pomœrio coercitæ, vix vltra procurrunt. Hinc & Conſuetudo in Germania & alibi immota, vt ij qui titulos dignitatum habent veluti Ducum, Civitates præcedant. Decian. *conſ.* 19. *vol.* 3. *num.* 28.

XXI.

Merita, bonaque animi, maior auctoritas, maior exiſtimatio & opinio, inter privatos, ad præcedentiam nil regulariter faciunt [a]: Temporis enim & promotionis prioritas hac parte merita antevertit. Et quatuor tamen caſus ſunt excipiendi. 1. Si [b] omnia undique paria ſint, i. e. ſi de præcedentia contendentes & dignitate & tempore pares ſint. 2. Si ad maius meritum accedat extraordinarium aliquod Principis [c] aut Reipublicæ judicium aut evocatio. 3. Si ex eadem ſumma dignitate repetita [d], meriti ratio conſurgat. 4. Si talis ſit dignitas, [e] quæ ſuâ naturâ meritis ſeu ob merita confertur. Et hæc quidem inter privatos.

a Hoc vult diserte Abbas *in cap.1. de major. & obed.* vide & Nattam *d.consil.637. vol.3. num.37.* Nempe non est hæc Diatriba de Maioritate Auctoritatis & observantiæ, quia sæpe etiam ordine minor, Auctoritate, existimatione, opinione maior est, propter merita : Tex. *in l. 3. Cod. de postul.* vide libellum *pro Tholosanis Professoribus p.48.* Huc pertinet etiam ratio *legis 1. Cod. de consulib.* (etsi eius dispositionem minus probem) ibi: *Repetiti enim fasces virtutes sæpe meriti comprobant, non augent, quia nihil altius dignitate*; atque si diceret: Inter eos qui in dignitate positi de præcedentia contendunt, dignitatis ipsius & prioritatis rationem habendam. ¶ Quare neque admitto, quod vulgò traditur, Episcopum ad Canonicum Doctorem potius renunciatum, anteriori nudo Episcopo vel Canonico non Doctori præferri: quod notant Hostiensis & Abbas *in cap.1. de consanguin. & affin.* & Dominicus de S. Gemin. *in cap. Isidorus 26. dist.* & *ibi cap. placuit 16. distinct.* Felin. *in rubr. de maior. & obed num.2.* Cardinal. Alexander *d.can. Isidorus* : & Barbatia, *consil 175. in fin. vol.2.* Aret. *cons.23.* Mastrillus *decis.130.* Georg. *alleg.35. num.3* De Ponte *cons.14. num.37.* Chassan. in *Catal. part.4. consid.48.* & Menochius *consil. 126. num.20.* quicquid etiam idem scribat *d. consil. 126. num.29.* & Hotomannus *consil.105.* Et sanè id in praxi non obseruatur: vide Chassan. *part.4. consid.48. & part.7. consid.47.* vt rectè quoque censet Gumier *de auctor. Sacri Consilij* : & Boërius *de auctorit. magni Consilij num.80.* exemplis adductis.

b Nempe *Meritorum* ratio locum habet in pluribus eodem die promotis, per *l.1.* (& ibi Bartolus & Alexander) *ff. de obsequiis præst.* ¶ Exemplum in duobus Doctoribus eodem tempore factis : & ita etiam tenet Nicol. Boërius *in d. tract.* vbi id ita obseruatum refert in congregatione Turoni & Lugduni. ¶ Exemplum item in pluribus Senatoribus, simul & eodem tempore crea-

N 2

tis, sic quidem ut qualitatem meritorum, non tantùm propriorum, sed etiam paternorum attendi quandoque velit Riccius, *decision.*146. ¶ Neque absimile est, quod Papinianus scribit *l.spurij*, §.*vlt.ff.de Decurionibus*, priuilegiis cæteris cessantibus, potiorem eorum causam in sententiis ferendis haberi, qui pluribus eodem tempore suffragiis iure Decurionis ornati sunt: Nam & suffragiorum seu calculorum numerus, meritorum ferme index est.

c Text. in *l.*1.*ff.de albo scribendo*: ibi, *qui dignitatem Principis iudicio sunt consecuti*: Quo pertinet generale illud effatum, Honorandus quem Princeps honorat: de quo vide Chassan. *part.*1. *consid.*4. ¶ Hinc Doctor primarius in Vniuersitate, quive libris editis non vulgarem famam consequutus est, si ad aliam evocetur, Principis iudicio, & fortè etiam singulari seu extraordinario stipendio, proculdubio cæteris in ea Vniuersitate tempore prioribus præfertur: de quo extat singulare consilium Hotomanni 37. *editionis in* 8. 105. *in fol.* (quod tractatu *de Academiis* inseruit Matthias Stephani, *cap.*3. *num.*33 &c.(¶ Huc etiam facit, quod Aloysius Riccius *decis.*146. *in pr.* scribit: Posteriorem tempore in Collegio, si alibi fuerit in maiore dignitate, proculdubio prioribus præferendum, ¶ Neque absimile est quod sup. ex Chanutio notatum, de promotionis prioritate. ¶ Quare & hoc sensu stipendij seu salarij maioritatem inter titulos præcedentiæ, inter pares & Collegas, numeramus: Quem præcedentiæ titulum admittit quoque Abbas in *c.clerici*, *de Iudiciis*: quem sequuntur moderni in *l.cum quid*, *ff.si certum*: Baldus, *consil.*387. & Iason: & Cepolla *in tract.de imper.eligendo*: Menoch. *consil.*902. *num.*15. Sed in hanc rem vulgò abutuntur, etiam Menochius, textibus Iuris, puta lege 1. *Cod.de agentibus in rebus l.*1. *Cod.de Castrensianis*, *l. vlt. C. de Tironibus*, *l.*1. & 2. *de offi. Magistri off.* Minus pensè

nam

nam *stipendia* ibi significant, laborem & actum prolixiorem.

d v.infr. *th.*28.

e Hinc *Doctor* creatus cum examine rigoroso & diligenti dignior est eo, qui nullo examine fuit creatus & sic Bullatus: *vide sup.th* 18. *& infr.th.*39. Menoch. *consil.* 126. *num.*18. Hinc Felinus in *Rubr.de maior. & obed. num.* 2. docuit, Doctorem nobiliorem vel maioris auctoritatis seniori præferri. Riminald.sen. in *l.cum quid, num.*8. *ff.si certum pet.* idem affirmavit in Doctore excellentis doctrinæ, vt præferatur antiquiori minus erudito: vide Menoch. *cons.*126. *num.*31.

XXII.

Merita quoque Regum & Principum: seu prisca & iugis eorum virtus,[a] iustumque Imperium, ac nominatim Merita de Fide Christiana[b] vetera, inter Reges & Principes contendentes, præter Regni aut Principatus antiquitatem, rectè ad præcedentiam arcessuntur. Ea porrò merita hîc intelligimus, quæ ex eâdem[c] Reipublicæ forma repetuntur, ut sup. monitum.

a Et hoc titulo Reges Franciæ Hispanos nominatim vincunt: vide Vignierum *adv.Cranatum p.*59.

b Hunc quoque Præcedentiæ titulum vendirant falsò Hispani: de quo vide Vignierum *adv.Cranatum,p.*7.8.9. 10. in Regibus Franciæ agnoscunt exteri scriptores quique passim: Frossardus, *vol.*4. *cap.*52. *hist.* Michael Surianus, *in relatione sua Franciæ*, A.D.1562. Ioannes Baptista Hadrianus *lib.*17. *Hist.sui temp.* Cauitellius *in*

Annal. Cremonensib. A. D. 1564. Et eius rei plena est historia: vide Bodinum hac de re, *lib.1.de Repub.9.* & pluribus Vignierum *adv. Cranatum à p.11. ad* 17. & inde *ad* 23. *vide & p.*31.32.33.34.58.*b.* 59. & Auctorem *des lettres d'vn François p.*12.13. Ac nominatim Regum Franciæ merita maxima sunt de fide Christiana in Hispania ipsâ: v. d. Auctorem *des lettres p* 12.13. ¶ His adde merita de sede Romana inter Principes & Reges Pontificios, quem titulum vel inter potissimos adsignant: de quo dictum *th.6. &* 31. *inf.* ¶ Huc pertinet *Christianissimi* titulus, quem sibi Reges Franciæ peperere jam inde à Gregorij M. temporibus & ultra. Vide Chassan. *part.5. consid.*30. Vignierum contra Cranatum *p.*61. *b.* 62.63. auctorem *des lettres d'un François p.*11.12. de quo postea quoque *th.*25 vbi de Titulis & Insignibus. Huc pertinet illud Honorij III. *Reges Gallorum opposuerunt se tanquam murus inexpugnabilis pro populo Christiano*, & aliud simile Gregorij IX. Et illud Gregorij M. in epistolâ suâ ad Childebertum. *Esse Regem quia sunt & alij non mirum est: sed esse Catholicum, quod alij non merentur, hoc fortis est: sicut enim magna lampadu splendor in tetra noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit, ita fidei vestræ claritas inter aliarum gentium perfidiam rutilat ac coruscat. Quicquid autem se cæteri Reges gloriantur habere, hoc habetis: sed ipsi in hac re vehementius superantur à à vobis, quoniam principale bonum non habent, quod habetis.*

c. Huic scil. inquisitioni hic terminus figendus est, ut generali principio iam *th.5.* supra monitum est: Nempe politeuma, status & forma Reip. præsens spectanda, vbi de meritis & titulis præcedentiæ agitur. Quare hoc vno principio ruit quartâ amplius parte Valdesij liber, qui aut recentiora, (quanquam cuiusnam illa ipsa fidei sint, scit Deus) vel à Romanorum temporibus vetustiora, ad præcedentiam Hispaniæ repetit, *c.*6.7.8. 9.10.11.

XXIII.

XXIII.

Christianæ item Religionis, seu fidei, susceptæ [a] antiquitas & prioritas, inter Reges, Nationes, Civitates [b] passim pro titulo præcedentiæ in Conciliis potissimum adsignatur. Sed & ab huius vel illius Apostoli [c] aut Apostolici adventu & prædicatione præcedentiam aliquammultæ vrbes & populi affectant, inani fermè fide.

a Hic ordo observatus in Concilio Constantiensi: Æneæ Sylvij locus ea de re *lib.2. de gestis Concilij illius. Ego,* inquit, *nequaquam timebo Nationum servare ordinem, qui Constantiæ fuit servatus, nec mihi invidiam timeo, quia nec præpositis gratiam, nec postpositis iniuriam faciam: Ordinem namque istum neque Nobilitas neque Maioritas peperit, quia ut quæque Natio verbum Dei prius suscepit, sic prior habetur.* In Basiliensi quoque concilio disertè Nicolaus Ravallius, ut refert Ioannes M. *lib.16. Goth Histor. cap.28.* Legatus Erici R. Daniæ & Succiæ. *Memoriâ,* inquit, *tenemus argumenta aliorum Regum & Principum ad prioritatem concludendam in hoc sacro concilio inducta, quibus persuadebatur tam antiquitati Regni, quàm susceptæ fidei pro hâc causâ inhærendum esse.* Et in omnibus Ceremonialibus inter quatuor nationes hic ordo observatur: nempe, priore loco ponitur Italia: Secundo Gallia: Tertio Germania: Quarto Hispania seu novissima Christiana facta, ut etiam Goldastus refert *lib.1. Seniorū c.17. num.12.* De Franciæ Regibus notum est, jam inde ab A. D. 500. Christianis: vide Vignierum *adv. Cranatum p.5.6.11.* Contrà, Hispania sub Gothis Arianis primùm, dein sub Mauris & Saracenis egit diutissime. In Curia Romana

hoc principium servari ex vetusto Provinciali tradunt Martinus Polonus *Chron.* Anton. Corsetus *de potest. Reg. tomo* 5. Mart. de Cazariis, Laudensis, *de prin. qu.* 76. Calefatus *tract. de equest dign. num.* 102. *& seqq.* Chassan. *par.* 12 *consid.* 56. Miræus *in Notit. Episcop.*

b Vide quæ Chrysostomus *homilia* 7. *in Matth.* scribit, Antiochiæ & Sirm. in S. Ignatium de προεδρεία tum ob moram D. Petri, tum ob Christianum nomen, quod ibi primùm auditum.

c Hinc affectatio & ostentatio illa Episcopi Compostellani de adventu Iacobi Apostoli : cujus causa in Concilio Lateranensi controversia circa primatum Ecclesiæ inter eum & Tarraconensem, ac Toletanam Ecclesiam orta, præferri se oportere contendebat. Verùm & Rodericus Ximenius Archiepiscopus Tolet. hanc de Iacobi accessu in Hispaniam historiam pernegavit : & Baronius, *tomo* 9. A. 81[?]. plenè refutavit: Contra quos scripsit Valdesius *cap.* 6. *num.* 8. & in *prætermissis sub f.* & peculiari libello, Antonius Caracciolus Neapoli. A. 1623. Inter ECCLESIASTICOS quoque in Germaniâ hæc Apostolicorum ratio ad præcedentiam arcessitur. Hinc Fuldensis Abb. prærogativa supra Coloniensem & Magdeburgensem Archiep. ob memoriam Bonifacij, item quod ea Abbatia mater & alumna fuerit Episcoporum & velut vagina : de quo vide Brovverum *Fuldens. Antiq. lib.* 1. *cap.* 16. & quæ dixi suprà *th.* 6. vbi de consuetudine. Hinc Episc. Eistatensis, ob Wilibaldi cum Bonifacio in religione procurandâ perenne consortium, præ cæteris Magontinæ sedis suffraganeis, Metropolitani sui dextram tegit, & aliis prærogativis gaudet. Vide Philippum Ep. Eistet. de S. Walburg. *tom.* 4. *Antiqu. lectionum.*

XXIV.

XXIV.

Libertatis Auctores primi inter Pagos & Provincias confœderatas, quæ in unum Reipublicæ corpus seu σύστημα coaluerunt, non potentiores aut ditiores, præcedentiam obtinent, capitaque censentur ob meritum videlicet vindicatæ libertatis.

Exemplum in pagis *Helvetiis*, vbi *Tigurini* hac de causa Principem locum obtinent: In *Belgicis* quoq; Provinciis confœderatis, vbi ideò Geldri primas tenent: vide & Bodinum, *lib.* 1. *de Repub. cap.* 9.

XXV.

Insignia [a] armorum, Rituum [b] solemnia, Titulorum [c] inania, Miraculorum [d] virtutes, & id genus parerga, pictoriis & tectoriis simillima, utpote arbitraria, sæpè etiam commentitia, inter præcedentiæ titulos non rectè numerari puto. Etsi rectè numerantur, insignia habitusque dignitatum [e].

a Quæ alioquin multi vrgere solent, qui de insignibus Franciæ, Pontificalibus & aliis scripsêre: de quo vide Chassan. *part.* 1. *concl.* 38. *& parte* 4. *consid.* 72. *& parte* 5. *late*. Valdesium *in cap* 15. *&* 16. Baldum *consil.* 387. Onciacum *de la preced. de la Nobl. p.* 178. 179.

b Hoc in censu quoque colloco διοπετῆ illa quæ cælitus delapsa memorant, Oleum, Flammulam, Lilia. Hoc

etiam numero Vnctionis Regiæ prærogativam & ritum pono, etsi alij inter titulos præcedentiæ & vel maximè, numerent, etiam ex Provinciali veteri Ecclesiæ Rom. de quo vide Alberic. de Rosate, *in Rubr. de statu hom.* Chassan. *part.* 5. *consid.* 29. (vbi ideò Regem Franciæ Regi Romanorum præferendum scribit : qui sanè Rex Franciæ certiores alios & indubitatos habet præcedentiæ suæ titulos) & *consid.* 31. Valdesius *cap.* 14.
ç Veluti *Imperatoris* titulum, quem Hispani memorant duos Hispaniæ Reges, Papæ permissu, sibi vindicasse de quo vide Cranatum, & Vignerum *adversus Cranatum, p.* 25. 26. & 43. *b.* Sanè si huiusmodi tituli advocantur, solis Regibus Franciæ *Augustorum* nomen ab Impp. Græcis tributum, iisque adhæsisse, imò & *Imperatorum*, memorant veteres Historiæ, & testantur chartæ veteres Dagoberti, Ludovici Crassi, Ludovici Iunioris & & aliorum: vide auctorem *des lettres d'un François*, &c. *p.* 7. Ita & Iustinianus A. Aretham Saracenorum Ducem, Imperatotem nominauit, teste Procopio *lib.* 1. *belli Persici.* Bulgarorum Principes ita quóque ab Orientis Imperatoribus dicti sunt, teste Luitprando *in Legat.* Tandem, ut ad Regem Franciæ redeam, Anastasius Clodouæo Imperatorium nomen & mundum tribuit. *Catholici* sane nomen (quod etiam ab Angelis Hispaniæ Regibus quibusdam tributum Hispani memoranr, sed reverà a Iulio II. Papa : de quo vide Vignierum *adv. Cranatum, p.* 60. *b.* 61. 63. *b.* 64. 65.) locale & respectivum, inter cæteros Hispaniæ Reges, iis Regibus quibus tributum, ad præcedentiam valere in Conciliis potissimùm censemus. Cæterorum verò extra Hispaniam Regum Christianorum respectu nihil omninò facere asserimus. Ferdinandus V. quippe primus, A. D. 1480. id nominis sibi adscivit, ut ab aliis Hispaniæ Regibus Sarracenis, Arrianis distingueretur : qui titulus ei confirmatus A. 1512. à Papa Iulio, ut Hispani quo-
que

que testantur: vide auctorem *des lettres d'un François, p.* 11. Longè alia ratio tituli Christianissimi, Franciæ Regibus quæsiti: de quo *th.* 22. *adv. Valdes. cap.* 13. *num.* 16. 17. 18. supr. Nam ut hic titulus rei veritate n[illegible], ita universarum totius orbis Christiani Regum respectu Franciæ Regibus quæsitus. Ab his secerno titulos, qui ad discrimina dignitatum publicè constituti, & pro ratione tamen locorum diverse: vide Knichen, *de Saxon. non provocandi jure, cap.* 2. *num.* 87. De quibus titulis, & argumento inde ad præcedentiam Principum, videndus peculiaris tractatus Rodolphini & Sablonera, *de origine dignit. & potest. Ducum Italiæ*, in quo principaliter tractat, num Ducibus Italiæ conveniat titulus *Serenissimi*: vide & Reinhardum Robigium *de rebus Criticis, lib.* 6. *cap.* 8. *&* 9.

d Ita maiore gloriâ & honore digni habentur Abbates *mitram* & alia insignia deferentes, quàm non insigniti, *cap. ut Apostolicæ, de privileg. in* 6. & ibi Geminianus, & Decius, & egregie Baldus *consil.* 387. Archidiaconus habet *col.* 1. *vers.* insignia etiam nobiliora, *lib.* 1. Purpur. *cons.* 54[illegible]. *num.* 17. *lib.* 2. Martinus Navarrus *cons.* [illegible] *n.* 5. *tit. de maior. & obed. lib.* 1. Menochius *cons.* 126. *num.* 36. *&* 902. *num.* 16. 17.

Ita olim apud Romanos, Proconsules Præsidibus digniores fuêre, ob id quòd illi fascibus & insigniis uterentur. Hic verò non simile est, quod dicimus dignitatem maiorem & minorem dignosci ex vestibus: vide Menoch. *d. consil.* 902. *num* 17.

Hoc argumento etiam utitur idem Menochius *ibid. cons.* 902. *num.* 17. ad arguendam præcedentiam Præsidis Regii redituum extraordinariorum supra Senatores Regios, prius eâ dignitate ornatos: nempe quòd Præses incedendo duos ostiarios semper præmittat, qui a Regiâ Maiestate constituuntur, ut etiam Senatus Præsidi concessum est.

De Pallij, & Stolæ honore vide Rubeum *inter decif. Grat.cap.*298. *à num.*54. & aliis vestibus : vide Gratianum *cap.*845. *num.*50.51.52.53. Nempe ex vestibus & habitu argumentum ad præcedentiam sumitur: vide Chassan. & alios, *ibid.*

XXVI.

Extra-collegialis, seu adventitia dignitas, multò magis ab extraneo collata, inter collegas, vbi de præcedentia in collegio ipso agitur, nullo modo spectanda est, nec ad præcedentiam quicquam facit.

Vide *quæ inf.th.*34. de locali præcedentia, plenius : vide Chassanæum *part.*4. *consid.* 48. Peregrinum *cons.*3.*num.* 31. *vol.*2. Calefatum, *de equestr.dignit.num.*82.&c. Langlæum 7.*Semest. cap.*18. *p.*467. Onciacum *de la preced. de la Nobl. p.* 112.113.168.169. Hinc Romæ in Augurum Collegio, qui ætate provectiores erant, sententiæ principatum tenebant, & non solùm honore antecedentibus, sed etiam iis qui cum Imperio essent, maiores natu Augures anteponebantur: teste Cicerone *in Catone Maiore.* ¶ Hinc vice versa Pontifices Senatores in Senatu nulla habita ratione Pontificatus sententiam rogabantur, teste eodem Cicerone *ad Atticum lib.*4. *epist.*2. ¶ Huc pertinet quod de Episcopo vel Canonico Doctore non ideò alteri præferendo ante notabamus *th.* 21. ¶ Hinc Camerarius Cardinalis extra locum Cameræ sedet in suo loco ut Cardinalis, non habito respectu ad eius officium extrinsecum : Chassan.*part.*4. *consid.*14. ¶ Hinc in Gallia dignitas Præsidum Classium inquisitoriarum, nil facit in Senatu ad præcedentiam supra alios Senatores: vide Langlæum 2.*Semest.*9.

Chenu

Chenu *cap.* 170. Maynard. *lib.* 1. *cap.* 7. Hinc Advocatus Regius vel Consiliarius, Scabinus electus posterius Senioribus Scabinis postoponitur. Bouvot. *tom.* 1. *verb. Eschivius qu.* 25. *&* 27. sibi scilicet imputet, qui officium dignitati suæ impar acceptavit. ¶ Duos hic casus excipio quibus Adventitia Dignitas inter Collegas attenditur: Primus continetur in Vlpiani Rhetoris, *l.* 2. *ff. de albo scribendo*, ubi eosdem Decuriones, dignitate aliqua a Principe auctus nudo Decurioni præfertur. Aretinus quoque *cons.* 13. *in fi.* definit, quod dignitatem habens præcedere debet eum qui non habet. Secundus est is quem notavi *sup* 6. exceptione ad Reg. de promotionis prioritate, *th.* 18. Hinc Episcopi, beneficio Papæ à primatum suorum Iurisdictione exempti, non ideo cæteris Episcopis præferuntur, de quo dixi *sup. ubi de libertate th.* 20. De Episcopis habentibus jus pallij vide Chassan. *part.* 4. *consid.* 26. Et Rubeum *inter deci. Gratiani cap.* 298. *num.* 63. & Albertum Picciolum *dissertatione de antiquo jure Ecclesiæ Siculæ cap.* 9. 10.

XXVII.

Concursus seu cumulatio, multiplicitas, coniunctio, unio plurium dignitatum, seu duplex dignitas, sive eiusdem, sive diversi gradus, supra eum qui unicam tantùm dignitatem superiorem ex illis habet, titulus nobis sufficiens præcedentiæ regulariter non videtur.

Plura seu diversa officia in eadem dignitate constituta, seu duplicata vel triplicata dignitas, non tribuunt præcedentiam: quicquid Ioannes à Platea observet *in l.* 1. *num.* 1. *&* *l.* 3. *in quarto notab. C. de silentiar.* & Menoch. *cons.* 126. *num.* 7. seu quando dignitates duæ iunctæ non

ſunt maiores vnâ ſolâ,duplex dignitas non tribuit præcedentiam:vide Menoch. *conſ.902. num.*68.Text.equidem in contrarium eſt in Gratiani conſtitutione, puta *l.un. Cod.Theod.de Conſulibus, Præfectis, Magiſtris militum & Patritiis*, & in Novella Valentiniani III. *inter Theodoſianas* 48. *de honoratis & quis in gradu præferatur* (ubi Gratianea conſtitutio prædicta memoratur, quò etiam ad aliquid pertinet locus Sidonij Apollinaris,*lib.* 1. *epiſt.*11. ubi de epulo Majorani loquitur) ubi, idem & Conſularis & Patritius nudo Conſulari præfertur, vel etiam, ſi idem Conſularis & Magiſter Militum ſimul fuerit: & ratio ea l. additur. *Neque enim vnus tantum honor poteſt duobus aut tribus anteferri.* Verùm ad hodiernos dignitatem gradus id non facile traham. Singulare quippe iſtud Gratiani privilegium fuiſſe obſervandum eſt,ad ſubvehendum Conſulatus faſtigium, quem etiam Principes olim ſibi adſciſcebant. ¶ Quicquid etiam fermè notent Dd.plures,Ducatus habentem unicum habenti præferri,& in his poſt Baldum Natta.*tom.* 3.*conſ.*637. *n.*16. & *conſ.*638. *num.*18.19. Vide & Portium Imolenſem,*conſ.*167. *n.* 80.83. Marzarium *conſ.*16.*n.*16. qui omnes de eadem facti ſpecie interrogati reſponderunt, Ducem Ferrariæ ob plures dignitates præferendum eſſe Duci Florentiæ: & *th.*19. de *fortunæ bonis ſeu maiore potentia ſup.lit.c.* Item Marchionem & Comitem ſimul, ei præferendum qui nudus Marchio ſit: Item Comitem & Baronem, ſimplici Comiti, ſecundum doctrinam Baldi *in l ſed & milites in pr. ff de excuſat.tut.* de quo vide & Chaſſan.*part.*5. *conſid* 37. *&* 48. Tiraquellum *de nobil.cap* 5.*num.*8. Menochium *conſil.*902. *a num.* 65. *ad* 69. pleniſſimè: vide eundem *conſil.*51. *num.*31. *& conſ.*126. *num.*10. quod & ipſum non admitto. ¶ Quicquid etiam dicatur, duo vincula uno fortiora eſſe *ex l. fi. C. de edict D.Adriani. l.1.de privil.credit.* §.*ſed hodie Inſt. de adopt.* Dictum enim iſtud obtinet in vinculis quæ aut

à natura

à natura, aut à consilio, non quæ à fortunæ beneficio promanant. ¶ Quicquid rursum dicatur, si dignitas dignitati addatur, augeri dignitatem veluti stellis minoribus: item sicut pulchræ mulieris pulchritudo augetur à dictis, gemmis, margaritis, Natta *d.n.16.* ¶ Neque tandem probamus, quod de Doctorato in pluribus scientiis diversis genere, quarum una gradu minor est alteri tempore priori præferendo scribunt: Nempe Doctorem Canonum & Theologiæ præferri simplici Theologo; Hostiensis & Abbas post alios, *cap.1. de consangu. & affin.* Contra rectè Chassan. *p.10. consil. 37. col.2.* qui ait, Doctorem in iure civili & medicina simul, vel in artibus, non ideò præferendum Doctori Canonum tantum: imo semper præferendum Doctorem Canonum: quoniam de nulla aliarum fieri potest comparatio ad illam: & ille gradû solus videtur potentior & efficacior. Ita quoque declarant Matt. Nauarrus *cons prim num.15. tit. de maior. & obed. lib.1.* & Petrus Rebuffus, *in tractatu nominat, num.51.* Idem sensit Rubeus *consil 86. inf.* Illud equidem fateor, Doctorem in utroque, ei qui in altero tantùm, etsi tempore priori præferri, seu mero Canonistæ: Io. Andr. Abbas & DD. *in cap. Clerici de iudiciis*, Felinus *de maior. & obed. num.3. vers procedit.* Menoch. *cons. 326. num. 11.* vide & quæ Decius *in l. cum quid in prima lectura, num.15. & 17.* & in *secunda, num.28. ff. si certum petat.* & ad *cap. Clerici num.8.* & Chassan. *d. consid. 37.* vide Tiraq. *de nobilit. cap.5. num 8.* vide & Cardin. Tuschum. Adeò quidem ut etsi statutum sit Salamantinæ Vniuersitatis, ut licentiati facti in illa universitate omnibus Doctoribus & magistris graduatis in aliis Vniversitatibus præferantur licèt tempore prioribus, tam in sessionibus quam in omnibus aliis rebus, attamen Licentiatum in uno gradu veluti in medicinâ, graduatus alibi in utroque, id est, in medicina & artibus præcedere debeat:

ut decisum notat Iacobus Puteus *lib. 2. decis. 340.* ¶ Hinc & Geminianus *in cap. Isidorus distinct. 16.* Barba *consil. 57. in f. lib. 2.* Boërius *de auctor. magni consi y, num. 62.* Petrus Leuanderius *in tractatu de doctorib. p. 3. qu. 4.* scribunt, Episcopum Doctorem anteponi Episcopo antiquiori non doctorato. ¶ Hinc Martinus Navarrus *consil. 1. num. 5. & 6. lib. 1.* dixit, Cardinalem Cancellarium praeferri antiquiori Cardinali non Cancellario. ¶ Illud sanè rectè Bartolus *in rubr proam. ∞. num. 5.* & Iason. *in l. 1. num. 12. ∞ de off. eius cui mand.* & interpretes *ad tit. Cod. de professor. qui in Vrbe Const.* Arumaeus *discursu peculiari de hac re*, Doctores & Licentiatos qui publicè profitentur, licet iuniores, Doctoribus aliis licet Senioribus praeferri. Ratio haec est, quia ad titulum dignitatis honorarium, accedit actualis professio. ¶ De Concursu sanè plurium dignitatum inferiorum, quae singulae non juvant, seu quarum nulla per se sufficiens est, ad excludendum eum qui alioqui magnam unam habet dignitatem, inter Doctores multo magis convenit, eum ad praecedentiam nihil efficere: Ita in specie Iacobatius *de Concilio, lib. 1. art. 2. num. 26.* & Romanus *consil. 335. num. 8.* Peregrinus *consil. 3. num. 4'. p. 2.* Chassan. *part. 5. consid. 45.* & *parte 10 consid. 37.* Felinus *de maior. & obed. num. 2. in f.* Rubaeus *consil. 86. num 3.* Anton. Gabriel. *lib 6. de maior. & obed. concl. 1.* Oncianus *de la preced. de la Nobl. p. 94.* Quomodo etiam scribit Marzarius *cons. 26. num. 3.* habentem plura regna exigua, vel plures Ducatus tenues, non praeferri habenti Regnum vel Ducatum magnum. ¶ De duarum qualitatum concursu, vide Menoch. *cons. 51. num. 3'.* &c.

XXVIII.

XXVIII.

Repetita, seu iterata, geminataque eadem suprema dignitas, iustus ad præcedentiam in eadem Republica titulus nobis videtur.

Rem hanc alioquin ancipitem facit Iuris Romani diversitas. Sanè enim vetustissima & media Iurisprudentia id ita obtinuit. Gellij auctoritas hanc in rem præstò est, *lib. 2. cap. 15. Solitos audio*, inquit, *qui lege potiores essent, Consules, primi mensis fasces Collegis concedere, aut ætate prioribus, aut nobilioribus multo, aut secundum Consulatum ineuntibus.* Sed & Valentinianus III. id quoque postea reduxit *Nov. inter Theod. sitam 48. de Honoratis & qui in gradu præferatur.* Item tertium Consulatum Hadriani temporibus præcedentiæ jus (ac proinde sententiæ in Senatu dicendæ prærogativam) tribuisse testatur Spartianus, *in vita Hadriani*, cùm de affectu & honore Serviano ab Hadriano delato agit: *Serviano*, inquit, *sororis viro, cui tantum detulit, ut ei venienti de cubiculo semper occurrerit, Tertium Consulatum* (nec secum tamen, cùm ille bis ante Hadrianum fuisset, Consul scil.) *ne esset secundæ sententiæ, non petenti ac sine precatione concessit.* Cuius loci hic sensus est, hoc honori Serviani datum ab Hadriano, ne tertium ei Consulatum secum deferret, ne aliquin Servianus esset secundæ sententiæ, id est, ne secundus sententiam rogaretur, cui ob tertium Consulatum primæ sententiæ jus esse debebat. Tertij igitur nominatim Consulatus hoc privilegium fuit. Quare & idem Spartianus observat pro magno, Hadrianum plurimos tertio Consules fecisse, infinitos autem secundi Consulatus honore cumulasse. Chrysostomi quoque locus est, *Homil. 10 in Hebræos*, ubi de Consulatus honore maximo agens, repetitionem Consulatus honorem seu ἀξίωμα auxisse refert: Igitur

privilegium hoc Consulatus, & nominatim tertij fuit. Atenim Valentinianus III. posteà geminato Consulatui eundem honorem detulit. ¶ At contraria sententia placuit Theodosio Iun. Valentiniani Collegæ, puta,ut semper prior tempore præferretur ei qui iterata vice fastigia Consulatus ascenderit: hac ratione addita, *Repetiti enim fasces virtutes sæpe meriti comprobant, non augent: quia nihil est altius dignitate*, *l.1.Cod.de Consulibus*: vide & hac de re Cuiacium *ad l.2.eius tit.* & Theodorum Sitzmannum, *in notis ad Boetium lib.2.de Consolatione,prosa 3.num.55.* Turneb.*lib.29. advers. cap.12.* Colerum *parerg 34.* vide & quæ Chassan. *part.8. consid.27.* Huc pertinet & regula seu argumentum ab actibus geminatis. ¶ Ego tandem publicè interesse puto, ut ex geminato Honore in Republica titulus præcedentiæ inducatur.

CAPVT QVARTVM.

De CAVSA EFFICIENTE, *&* MATERIA *&* OBIECTO, *tandem &* FINE *dignitatum, an & quatenus spectanda in Controversiis de praecedentia.*

XXIX.

Ordinantis, seu dignitatem conferentis, quò major est dignitatis substantia, eò major quoque ordinati, & dignitate aucti esse debet: datâ videlicet temporis paritate: sic ut à maiore ordinatus, vel dignitate auctus, præcedere debeat à maiore ordinatum.

Qui à

Qui à maiore domino dignitatem suscepit is cæteris præfertur etsi & ætate iunior, etsi tempore posterior. Denique maioritas quoq; consideratur ex prærogativa seu maioritate ordinantis vel concedentis: vide gl. ad *l.2. de albo scribendo* (Nam ipsa lex perperam id id etiam à Menochio *conf.126.n.33.& 257.n.10.* adducitur) & gl. *in c.per tuas de maior. & obed* Vide Speculatorem *tit. de cit. §.tam de citat. vers. porrò.* Lauderis, *tract. de dignit. concl.32.* Vasquium *arg.2.num.26. & arg.12.num.156.* Decium *in Rubr. de postulando in pr.* vbi allegat *c. per tuas, de maior. & obed.* Incertum auctorem post Regg. Socini, *Reg.5.* Peregrinum *cons.3.nu.24.vol.2.* Nattam *vol.3.consil.637. n.14.638. n.20.*&c. Videndi & alij Consiliastæ, quos allegat Nolden, *de statu Nobil. cap.2. num.15.* Vide & Riccium *tit. praxis praecedentiarum decis.177. ad fi.* Rodolphinum de Sabloneta, *de Ducibus Italiæ, num. 6.* Petrum Calefatum *de Equest. dignit. num.45.* ¶ Exempla eius rei varia. Canonistæ exemplum ponunt in dignitatem habente à Papa: vide Natram *d.cons.638. num. 10.11.12. 13.14.15.* & 638. *num.20.21.22.* Et Gratianum *decis.106. n. 30.* & 845. *num.34.* Decian. *cons.19. num.214. lib.3.* &c: velùti Canonico à Pontifice creato, qui præferatur ordinato ab Episcopo vel alio inferiore *c.per tuas, de maior.& obed.* ubi Abbas & reliqui: de quo vide Chassan. *part.4. consid.49.* & aliud exemplum *consid.52.* Collegium Bononiense *consil. pro Monachis S. Benedicti, num.8. & seq.* & Felinum *in c.per tuas, ext. de maior. & obed.* ¶ Illud sanè exemplum, quòd ponunt in Duce, Doctore, Equite milite creato à Papa, quod is præcedere debeat creâtum ab Imperatore, non admitto de co interim: vide Franc. Tig. *in l.2. de albo scribendo:* Abb. *in c.per tuas de maior. & obed.* & *in cap. postulasti col.2. de conces. præb.* Laud. *tract. de dignit. concl.17.* Romanus *in l. si vero §. de vi, 49. ff. soluto matrim.* Alex. *in l.2. §. prius, ff. de vulgari & pup.* Andr. Sicul. *in cap. quod Clerici colum. pen. de foro*

*com*9. Natta *conf.*638.*tom.*3.*n* 20.21.22. ¶ Exemplum in Officiariis justitiæ, ubi sane Regij Officiarij, Officiariis Dominorum subalternarum & Municipalibus præferuntur: vide Chassan. *part.*7. *consid.*38. Chenu *c.* 193.194. ¶ Exemplum in militibus seu Nobilibus, de quo vide Chass. *part.*7. *consid.*38. *part.*9. *consid.*16. Nolden *de statu Nobil.c.*2.*n.*15. ¶ Exemplum in Advocatis, qui recepti in Parlamento, hi quippe (licet tempore posteriores) proferuntur Advocatis receptis in sede particulari Balliuiatus: nisi si extra Parlamenti sui destrictum res agatur: veluti si Advocatus Parisiensis in sede Cabillonensi Parlamenti Burgundici versetur: de quo vid. Arrestum apud Bouvotum, *tom.* 1. *v. Advocat.qu.*1. ¶ Exemplum in Nobilibus. Hinc Andreas Siculus *in tract.de præstant Card.col.*9. dixit, quòd nobiles Veneti sunt nobiliores Ragusinis. De quo adhuc *th.prox.*30. ¶ Hoc argumento utitur Menochius *conf.*257. *n.* 10. &c. pro præcedentia, Decani qui dignitatem habet à Papa supra Vicarium, qui habet tantum ab Episcopo. ¶ Non admitto exemplum in Doctoribus, quasi Doctor creatus à Principe præferatur Doctori creato à collegio Doctorum: quod tamen scribit Decius *in l.cum quid* 2.*lect.nu.* 11. *ff. si certum pet.* Ias. *in l.*2. §.*prius, n.*16. *ff. vulgari & in l.si quis maior.n* 31.*C.de transact.* Tiraqu. *de nobilit.c.*6.*nu.*8. & Menochius *consil.*51.*n.*30. *&* 126.*n.*31. *&* 257. *n.*11. vel creatus in superioris alicuius Principatu præferendus sit creato in inferioris, (de qua alioquin quæstione, vide Chassan. *part.*10. *consid.* 31. Menoch. *consil.* 902. *num.*59. Nolden. *de statu Nobil.c.*1.*nu.*15. ubi plures allegat:) quia Doctoralis dignitas non à beneficio concedentis manat, sed præmium Scientiæ est. Quare multo magis hic submouemus Bullatos Doctores, de quo plura *inf.* vbi agetur de Codicillar. *th.*39. Sane & aliæ limitationes huius Rei sunt, de quibus vide & incertum Auctorem p[illegible] R[illegible]gulas Sociní *Reg.*5. ¶ Quæstionem utrum delegatus

gatus

gatus à Principe ratione dignitatis seu Præcedentiæ maior sit quolibet ordinario, & sic ei præferri debeat, alio principio commodiùs excutiemus, de qua vide interim Bellon. *de mandata jurisdictione c.9.q.9.n.8.ad fin.*

¶ Tandem neque illud probamus. Principes & Nobiles vnius loci vel Regni cæterorum Regnorum & locorum Nobilibus præferri, veluti Nobiles Germaniæ, ut re ita & nomine ipso. Vt omittam huius rei testimonia ex antiquitate, ex Trebellio Pollione *in Regilliano*: imò ex Tertull. libris *ad Nationes l b.1.cap.10.lib.2.c.10.in fin.de spectacu.c.30. lib.2. ad vxor.c.6.* ex Ecclesiasticæ historiæ scriptoribus, Rufino, Anastasio, & aliis posteriorum sæculorum auctoribus Caroli M. ætate ferè coniunctis Albino Flacco in iis epistolis quas ad Carolum M. scripsit. Nam ut maximè Imperator cæteris Regibus præferatur, attamen substantia dignitatis Imperatoriæ cum Regia eadem est. Hinc & Feudistæ Imperatorem Regem passim nominant: & ipsa Bulla Caroli IV. Neque potestas alia Imperatoris quàm Regis: vide Lancellot. *in Templo omnium judicum c.2. §.3. verb.de magnit.Regum.* Idq; etiam multis probat, qui adversus Bellarminum scripsit *de Translatione Imperij c.6.* Sic ut nonnisi soni differentiam statuat inter Imperatoriam dignitatem & Regiam, quomodo ICtus pignus & hypothecam sono tantum differre dicebat. Idque etiam sequentibus argumentis confirmari potest circa Regem Francorum & Regem Romanorum. Hinc sc. Rex Roman. αὐτοπρόσωπος Legatis Imperatoriis præfertur, cùm aliàs inferioris gradus Princeps αὐτοπρόσωπος altioris dignitatis alicuius legatis postponatur: *ut th.* 48. ostendetur. 2. Hinc Rex Franciæ cum Imperatore collateraliter incedere solet: quod testatur Guido Papæ *decis.*229. Gaguin.*lib.9. c.2.*& Historia congressus *Caroli IV.Imp.& Caroli V Reg. Franciæ,& Venceslai Regis Roman.Parisiis.* 3. Hinc Carolus V. Imp. Regi Francisco in Hispania primas seu dextram

in incessu tribuit:de quo *th* 10.*sup.* cùm alias superioris dignitatis qui est, ne domi suæ quidem inferiori dextrum latus concedere debeat: de quo *th.*10.*sup.* ¶ Ita Burgundiæ Dux qui titulum habebat à Rege Galliarum præferabatur Duci Florentino, Ferrariensi, Vrbinati & aliis pluribus,qui à Cæsare aut à Pontifice creati erant Duces. Chassan. *p.*5. *conf.*45. & ex eo Menochius *conf.* 126. *num.*34. ¶ Ita Proconsules qui à senatu mittebantur, Præsidibus, qui à Principe, potiores fuêre : vide Dionem *lib.*53.

XXX.

Regionis[a], locique, cui Principes præsunt, ratio, & sic de eorum locorum præstantia veterum elogia, necquicquam ad præcedentiam faciunt. Ad Episcoporum[b] sane, sub eodem Principe constitutorum, præcedentiam olim. Vrbium ratio quædam[c] habita. Ad Nobilium[d] quóque præcedentiam facit regionis locíque ratio, si videlicet regio illa sive locus majore dignitatis substantiâ censeatur.

a Quod magno iudicio comprobat Speronius Speroni, *Discursu Italico de præcedentia Principum*, quem Ioanni Ferdinando Valesio Mediolanensi Gubernatori inscripsit:& Natta pulchrè *d.consil* 637. *num.*45.46.47.48.49. & *consil.*638. *num.*50.51.52. Præ quibus futilia sunt, quæ Valdesius scribit *cap.*4. *de dignitat. Reg Hisp.* ¶ Fundamentum huius principij ex eo pendet, quòd Principum præcedentia metienda sit ex sua dignitate, non extra ac multò minus ex loci ratione. Huc pertinet gl. in *l.*1. *in verb.suffragatur*, *Cod.de colon.Palæst.* vbi voluit,non magis priuilegiatum esse eum qui natus est in terra

terra in qua Christus nasci voluit: & huius gl. meminit Rom. *in l. si verò, §. de viro 14. ff. soluto matrim.* vide & alia multa similia apud Nattam *d. loco.* Hinc & rectè notant, Hierosolymitanum Episcopum non ideò Episcopo Romano ipso jure præferendum, quòd in illa Vrbe Salvator Noster & prædicavit, & passus est, & resurrexit: etsi aliquo honore ob eam causam habitum scimus ex canone *Niceno* VII. imò & tandem speciali privilegio Patriarchatus dignitate auctum. Quare neq; Regi Hierosolymitano ullam eo nomine de jure præcedentiam ante Reges omnes alios deberi asserimus, quicquid Hispani contrà dicant, inani titulo Regis Hierosolymitani tumidi: vide Vignierum *adv. Cranatum, p. 43. b. 44. a.* etsi scimus aliquo honore habitum Regem Hierosolymitanum olim cùm Galli eo potiri essent, propter meritum vindicati eius eo tempore, quo peculiaris locorum illorum sanctitas habita.

b Alia igitur ratio est Ecclesiasticorum, sub eodem Principe constitutorum: Proculdubio enim ex Provinciarum & Sedium dignitate, Primatum dignitas & præcedentia iam olim pependit: Ita quidem ut non aliunde penderit. Inde enim & Episcopus Romanus primas olim tulit inter omnes Episcopos, *διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην*: vide *canonem Concilij Constantinop* III. Hinc secundas postea tulit Constantinopolitanus, submotis in tertium & quartum locum Alexandrino & Antiocheno, eò quòd Constantinopolis nova Roma facta fuisset: vide *Novellam* 131. *cap.* 2. Confirmatur & hoc principium apud Gratianum variis canonibus: puta *cap. concilia, § hinc inde dist.* 47. *Cod. bene quidem dist.* 96. *cap. provinciæ* & *cap. seq. distinct.* 99. &c. vide Valdes, *cap.* 2. *num.* 5. Idque immoti principij loco habitum, ut prout ciuitatis dignitas à Principe efferretur, ita & Episcopi simul subueheretur. De ambitione Constantinopolitani insecuta nunc non labora-

mus. Hinc quoque si provincia in duas divideretur, præcedentia ei Provinciæ eiusque Rectori adsignabatur, cui antiqua Metropolis in divisione cessisset. Hinc Primarum & Secundarum Provinciarum nomina, veluti Germaniæ, Belgicæ: *de quo l.4.ff.de off.adsess.& l.9.ff. de postuland.* Hinc Primatum inter Episcopos nomina: Extra Primates inter cæteros Episcopos comprivinciales nulla Ecclesiarum dignitatis ratio habebatur, sed consecrationis tantum ordo, de quo dixi *th.18.sup.* in Promotionis prioritate. De Mediolanensis & Ravennatensis Episcoporum controversia vide Chassan. *part. 4. consid.21.* & Besoldum *p.154. de praeced.* Hinc & Canonici Cathedralis Ecclesiæ Canonicis Ecclesiæ alterius præferuntur, secundùm Innocent. *in c fraternitatem in fin. de sepultura:* vide Chassan. *part. 4. consid.47.* & Narcam *d consil 637. n. 45.46.47.*

¶ Sed delirium patiuntur Hispani miseratione dignum, qui ex eo quoque præcedentiam Regi Hispaniæ debitam tradunt, quòd Hispania sit principium & caput Europæ, &, si Deo placet Virginis, ut Geogr. [illegible] describunt, quòd etiam Valdesius non parum urget, *cap.4.* Post hæc quid expectandum, nisi ut quadraturam circuli nobis effingant, qui iam prope caput & pedes in orbe reperiunt? Sed hanc stoliditatem refutarunt duo scripta Gallica: unum de A. D. 1587. sub titulo, *Lettres d'un François*, *p.15.* & Vignieri alterum de A. D. 1608. *p.39.40.41.*

d De hoc etiam aliquid *th.prox sup.* Scilicet hinc Nobiles Venetos nobiliores Ragusinis scribit Andreas Siculus, *tract. de praest. Cardin. col.4.* Ita Canonicus Ecclesiæ Cathedralis præcedit Canonicum inferioris Ecclesiæ secundùm Innoc. *in cap fraternitatis in fin. de sepul.* Et civis nobilioris civitatis præcedit alium civem inferioris civitatis *l.1.Cod.de Alex.pleb prin.* quem textum notat ad hoc Bartolus ibi & Ioann. de Plat.

XXXI.

Subditorum Populorum dignitas, Virtus, & Fortitudo[a], vel etiam Numerus[b], potentia, divitiæ[c] inter Principes & pares, iustus præcedentiæ titulus non est: At Vasallos[d] habere, & dignitas[e] Vasallorum iustus titulus est: itemq; melioribus, id est majoribus[f] præesse.

a vide Knichen *de Rom. Imp. Autocrat. num* 316. *ad* 322. Eleganter id comprobat idem Speronius Speroni *discursu Italico de præcedentia Principum*, etsi contra sentiant aliquammulti: vide Signorolum, *consil.*23. Bald. *consil.*31. Romanum *consil.*460. Cardin. Tuscum.

b De hoc iam dictum fuit *sup. in Fortunæ bonis*, vbi & de lata gente. Quare neque admittenda quæ de numero maiore vnius religionis ad aliam notat Chassanæus, *part.*4.*consid.*52.*ibi, Octauo:* Item quæ de lata gente *part.* 5.*consid.*15.

c Natta *vol.*3. *consil.*638. *num.* 48. Et sanè si potentia & divitiæ in ipsis Principibus non debent attendi, vt ostensum *sup. th.*19. multo minùs attendetur, quòd hæc habent in subditis.

d Hac quoque ratione inter alias Præceptorem S. Spiritus Generali Prædicatorum præferendum contendit Gratianus *di cept. forens. cap* 845. *num.*31. quòd vasallos haberet, cum mero & mixto imperio, quod dignitatem & præeminentiam tribuat. Bartol. in *Auth. habita, Cod. ne filius pro patre:* Bald. in *l.*1. *in princ. ff. de Senatorib.* Rimin. sen. *consil.*95. *num.*2. *lib.*1. Tiraquell. *de nobilit. cap.* 7. Menoch. *consil* 126. *nu* 8. 9. *&* 15. *lib.*2.

e Sanè & hac ratione inter alias Rex Franciæ cæteris prælatus in orbe Christiano, eo quòd alios sibi subditos seu vasallos Reges haberet: vnde & *Rex Regum* vo-

catus, vide Chassanæum, *part.5. consid.19.* & Cardinalem *de Clement. in princ. de immunit. Eccles. in 6.*

f *§. nos igitur, in Auth. de defensor. ciuit.* Confer textus in *l. quilibet, C. de decurion.* Vide Menoch. *consil.257. num.75. 76.77.78.*

XXXII.

Materia intrinseca, seu in qua, varias quæstiones in tractatu de præcedentia inter Magistratus, seu Iurisdictionem habentes, secum trahit. Duobus tamen principiis res absolvitur, 1. Magistratus [a] ordinariam jurisdictionem loci habentes (puta & merum & mixtum Imperium) aliis omnibus in eo loco, quodcunque tandem publicum munus sustinentibus, præferri. 2. Inter [b] Pares, majorem jurisdictionem obtinentem, alteri præferendum: seu majorem respectu potestatis seu jurisdictionis ordinariæ, & cum potestate conjunctæ, majorem etiam esse respectu dignitatis, seu præcedentiæ. Hinc & Maiestatis Regiæ stricturam [c], seu partem maiorem habentes in iure dicundo, aliis magistratibus proculdubio præferuntur. Hinc merum [d] Imperium habentes, civilem iurisdictionem habentibus cæteris paribus præferuntur. Hinc administratio [e], seu titulus [f] administrationis & dignita-

gnitatem[g] habere, præcedentiæ titulus eft: ficut & auctoritatem[h] habere inter collegas caputve[i] fui ordinis effe. Non idem de contentiofa iurifdictione dicendum: Voluntariam enim habens illi quandoque præfertur. ¶ In profeffionibus eadem ratio[k], quæ vtique prout fubjectæ materiæ dignitas eft, ita & aliæ aliis digniores cenfentur.

a Hinc Confiliarij, quicunque tandem, in Parlamentis, Advocatis & Procuratoribus Regiis præferuntur: vide Chanutium *cap.* 183. eundem vide *cap.* 177. *& ibi addit.* Exemplum & in Abbatibus, qui jurifdictionem ordinariam habent, præferendis Decano & Canonicis Capituli. vide Chaffanæum, *part.4.confid.32. ibi quinto.* Item exempla alia apud eundem vide *confid.*38. ¶ Aliud tamen ftatuendum, nifi Princeps, honorum Arbiter, ex fingulari aliqua caufa aliter aliquando conftituerit, vel confuetudo non improbabilis invexerit. Hinc nata controverfia fub Henrico III. Tholofæ inter Præfidiales, id eft ordinariam loci jurifdictionem habentes, & Profeffores ibidem: Pro Præfidialibus extat Panegyricus à Petro Belloio confcriptus: Pro Profefforibus alius libellus Gallicus de A.D.1583. Vide & de hac ipfa re Chenu. *tit.*32. *cap.*177. De Parifienfis Vniverfitatis præcedentia fupra Præfidiales vide quoque Onciacum *de la precedence de la Nobl.pag.*146. ¶ Idem de ordinaria jurifdictione dicendum. Aliud fi res fit inter delegatum alterius Magiftratus & Profeffores. Quare nihil mirum, fi Cadurcenfes Profeffores Officiarios Senefchalli præcedunt.

b Vide *cap.*1. *Novellæ de defenfor. ciuit.* Baldum *confil* 387.

in princ. vide Menochium *consil.*257.*num.*57.58.59.*&* 60. Vbi tamen hanc limitationem addit : quòd scilicet majoritas iurisdictionis solùm arguat præeminentiam in ipso actu iurisdictionis, non autem in omnibus, de quo *infr.in locali præcedentia.*

c *cap.statuimus*, §.*vlt. & cap.seq.* 17.*distinct.* veluti, si citra appellationem jus dicant. Huius principij ratione summi Senatus (quæ *Parlamenta* vocant) supremo & Regio jure judicantes, aliis omnibus Corporibus & Collegiis præferuntur: qua causa Principes ipsi Senatum huiuscemodi corporis sui partem indigitarunt, & in eo ordine seipsos quoque numerarunt *l.Ius Senatorum,C.de dignitatibus*. Hinc Cameræ Computorum in Gallia post supremos Senatus Principem locum obtinenr, eo quod supremi juris & Majestatis partes Reges Computariis dedêre: vide Onciacum, *de la preced.de la Nobl.pag.*134. Chenu, *cap.*176. Hinc Cancellarius omnibus dignitatibus præfertur, etiam Connestabili: vide Chassan. *part.* 7.*consid.* .8.

d Vide Chassan. *part.*7 *consid.*26.

e *Can.transmiss.de electionibus*. Ripa *consil.*23.*num.*13. Iason. *consil.*192.*nu.*2.*vers.secundo moueor*,*lib.*2. Riminaldus sen. *consil.*95 *lib* 1. Ruinus *consil* 19.*lib.*1. Hinc Capellani regularibus præferuntur; & generaliter, maior administratio inter pares inducit præcedentiam. Vide Collegium Bonon. *consil.*1.*post consilia Zabarellæ*,*nu.*13 *&* *nu.*26. Ideo quoque Cardinalis Episcopo maior est, vid. Card. Tuscum. Hinc Præsidem rediruum Mediolani præferendum Senatui Regio licet antiquiori arguit Menoc. *consil.*902. *num.*18.19.*v.&* *nu.*65.§.11. quia Præses administrationem habet seu dignitatem cum administratione, Senator nullam: vbi multos alios in hanc sententiam allegat. Hinc Dom. Geminianus & Archidiaconus in *cap.quanquam* 2.3.*q.*7. & *cap.Episcopus*,17.*distin.* cum aliis adductis per Felinum in *rubr.de maior.& obed.circa pr.* dixerunt, quòd licet Archidiaconus minor sit ordine ar-

chipresbytero, sit tamen major auctoritate & administratione, & propterea præferri debeat ipsi Archipresbytero. Hinc Decius *consil.161.num.2.vers.7.* respondit, Præpositum præferri priori ob maiorem administrationem. Idem & Menoch. *consil.51.nu.7.8.9. 126.nu.15.* Similia vide apud Porcium *consil.167.nu.24.25.* & Menoc. *d.consil.126.* Hinc Prior Ecclesiæ, omnes alios Priores simplices præcedit, quamvis priùs receptos, quia Prior Ecclesiæ habet dignitatem cum administratione, seu vltra dignitatem habet jurisdictionem in spiritualibus: Iacobus Puteus *decis.lib.3.decis.104.nu.2.3.* ¶ Hinc inter æquales Equites fortè habentem jurisdictionem cum mero & mixto imperio, non habenti præferri Menochius scribit *consil 126.nu.15.17.*

f Titulum habens dignior est eo, qui non habet, *text.cap. cum M.de constit.* & *c.dilectus, de præbend.* & tradunt Geminianus, *in cap.Episcopus, 17.distinct.* & Ripa *lib.11.resp. cap.25.n.15.* Menoch. *consil.502.n.23.*

g Vide quæ Menoch. *consil.257. num.3.4.5.6.7.8.* vbi hoc argumento vtitur pro præcedentia Decani supra Vicarium Episcopi.

h Vt Decanus, vide Chassan. *part.4.consid.43.*

i V. quæ Menoch. *consil.902.nu.21.* ad hoc, vt probet Præsidem redituum præferendum esse Regio Senatui tempore priori cæteris scilicet paribus, is dicitur dignior & præferendus alteri, qui caput & Prælatus est multorum: sicuti de Prælato capituli dicitur, *c.indemnitatib.de elect. in 6.* & tradunt Bald. *in cap.pastoralis, in fin.vers.extra quæro, de off.deleg.* & ibidem Barba. *nu.46.* & Decius *in c.1. nu 4 vers.& idem de Canonicis, de Iudiciis.*

k Vide Chenu. *cap.183.* exemplum Consulis in Imperio Romano. Ad hoc principium pertinet integra pars decima de præeminentia scientiarum, pars vndecima de Plebeiis & Artificibus Chassanæi in *Catal.gloriæ mundi.* Huc pertinent controversiæ plures circa Theologos,

Iurisconsultos, Canonistas, Medicos, quas hic non attingimus. ¶ Huc etiam pertinet illa regula, finem & amplitudinem ad majus bonum seu vtilitatem majorem, denique communius & vniversalius exercitium aliquando præcedentiam inducere: de quo vide Collegium Bononiense 1. *num*.12.14.15.16. Signorolum *consil*.23. Chassanæum *part*.4.*consid*.32. Huc referri potest & quod nonnulli volunt, Sacerdotes Regibus præcellere, eò quòd Sacerdotium Regno, objecto & fine præemineat: & sic quantum carni spiritus: quantum terræ cœlum, quantum corpori anima. Quos refutat egregiè Mortonus *in causa Regia*, *cap*.6. *animadu*.1. *sect*.9. *pag*.245.246. & *sect*.10. *ser*.11.

CAPVT QVINTVM.

De *Circumstantiis* & *Qualitatibus Dignitatum*.

XXXIII.

IVDEX controversiæ inprimis attentè spectetur, si quando inter Principes & Respublicas de præcedentia contendatur, ad titulos videlicet præcedentiæ cautè adsignandos: Alibi enim aliis rationibus & titulis vincendum sæpe Principi aut Reipubl. est.

Hac in re scilicet non tam sæpe laboratur, super eo quod dicendum est, quàm coram quo, vt Nilus olim *lib. de Pontifice Rom* scribebat: de quo vide & *libell. pro Profess. Tholos. pag*.23. & prout quisque ab antiquo colitur, ita spe-

speciosis titulis eius iudicium provocatur. Huc pertinet elogium illud inter cætera Coloniæ Tyriorum *lib. 1. ff. de censibus : nobilis regionibus, serie seculorum antiquissima, armipotens, fœderis, quod cum Romanis percussit, tenacissima.* ¶ Huc pertinet illud apud Tacitum, *Annal. lib.* 13. Germanorum Legatorum, qui cùm audiuissent earum gentium Legatis, quæ virtute & amicitia Romana præcellerent, id honoris datum, vt in sedibus Senatorum in Theatro sederent, ilicò exclamaverunt, *Nullos mortalium armis aut fide ante Germanos esse, digressiq; inter Patres consedère :* vide & Suetonium *in Claud. cap.* 25. ¶ Huc pertinet illud Campanorum apud Livium, *lib.* 7. *cap.* 76. de Samnitibus, id scilicet, quòd priores amici & socij pop. Rom. facti fuissent, ad id valere, vt vetustate & GRADV HONORIS se præstarent. ¶ Ita Regum & Principum ante aliquot sęcula præcedentia fermè omnis comparata erat ad obedientiam (vt loquebantur) Romanam: de quo videndus libellus *de controversia Regum Franciæ & Britanniæ in Concilio Constantiensi,* qui ante annos 100. & quod excurrit, excusus A. D. 1517. Lovanij. Nempe, cùm vrbs Roma orbis Regina tum sederet, & vbi hodienum sedet, iam & præcedentiæ fermè arbitra est; etsi reclamantibus Pontificiorum quoque nonnullis. Quare nil mirum hoc principio iam posito, si & inter titulos præcedentiæ nonnulli Principum vel maximè computant merita de sede Romana. Quo in censu sunt Reges Franciæ, quibus sanè vnis Pontifices Romani sedem suam & dominium quod vocant D. Petri, & asylum ab antiquo debent; de quo videndus inter alios Bodinus, *lib.* 1. *de Republ. cap.* 9. *in fin.* Vignetus *aduers. Cranatum, pag.* 18. 19. 20. 21. 22. & à *pag.* 34. *ad* 39. à *pag.* 44. *ad* 49. & 58. *b*, 59. 63. & auctor *des lettres d'vn François, pag.* 4. 12. 13. Inde tot Romanorum Pontificum elogia de Regibus Franciæ : inde & Primogeniti Ecclesiæ audiunt. Hinc quoque nil mi-

rum, ſi hac inter alias ratione Romæ Cardinales Patriarchas præcedant; de quo vide Rodolphinum de Sabloneta, *de dignitate Ducum Italiæ, à nu.262. ad 266.*

XXXIV.

4. *Reſpectiua* quoque præcedentia, à purâ & ſimplici diligenter diſtinguenda venit. Sæpe enim vno reſpectu præcedentia alicui defertur vel delata fuit, quæ alio reſpectu minimè debetur. ¶ Primum enim *Localis* quædam præcedentia eſt, quæ ſcil. Actus publici & loci alicuius contemplatu ſeu reſpectu nonnullis debetur. Nempe quia ibi ſola Officij alicuius in eo loco vel actu ratio habetur, nulla alia: & ſic hoc reſpectu in minore aliàs dignitate conſtitutus & poſterior maiorem præcedit: contra in maiore alioquin dignitate conſtitutus, ratione collegij, loci & actus minori poſtponitur.

Non eſt inconveniens, quòd vna & eadem perſona ob varios reſpectus diverſo iure cenſeatur, cùm hoc ſit concedendum ratione duplicis iuris quòd vnus & idem habet, ita vt vno caſu poſſit eſſe maior & dignior: & in alio minor & minùs dignus. Ducitur argumentum ex *capite à Collatione*, 11. *de appellatione, in 6.* Gloſſ. in *cap. quæritur, 2 quæſt. 7.* Abbas *in cap. ſanè & ibidem.* Decius in *cap. ſanè, in 3 not. de offic. deleg.* Purpur. in *l. 1. num.* 187. *de offic. eius.* Tiraquell. *de nobilit. cap.* 10. *num.* 11 Gratianus *deciſ.* 298. *num.* 2. tradit & Boërius, *de ord. grad.*

grad. vtriusque fori, 2. num. 45. Iacob. de Voragine, *de Concil. lib.* 1. *art.* 1. *num.* 114. vide Chassanæum, *part.* 4. *consid* 22. & *part.* 11. *consid.* 12. *in fin.* Menochium, *consil.* 257. *num.* 60. *ad* 69. *consil.* 902. *num.* 71. &c. Picardus inter consilia Menochij, *consil.* 52. *num* 97. Marinum Frecciam, *tract. de subfeud. lib.* 1. *cap. alia etiam fuit quæstio, num.* 14. Franciscum Marinum, *quæst.* 1298. *part.* 1. Tiraquell. *de nobilit. cap.* 10. *num.* 11. & *cap.* 28. *nu.* 15. Marzarium, *consil.* 26. *num.* 54. Gratianum, 1. *disceptat.* 111. *num.* 13. & *discept.* 298. & Rubeum, *ibid. num.* 46. &c. Vide exempla apud Chanutium, *cap.* 167. 172. *num.* 2. 173. *in fin.* & *addit. ad Chanut. cap.* 177. *pag.* 498. Loiseau, *des Seigneuries, cap.* 11. 11. *num.* 40. Onciacum, *de la preced. pag.* 133. Modestinum Pistoris, *consil.* 51. *num.* 41. *volum.* 1. Besoldum, *pag.* 139. 140. 141. 142. & 153. Sumitur & argumentum ex *l apud eum. & ibi gloss. ff. de manumiss. vind.* & Chamierum, *in Panstratia lib.* 11. *cap.* 15. vide & *supr. th.* 26. vbi de extra collegiali dignitate. ¶ Exempla huius principij varia. In Principibus sanguinis Regij in Galliâ: qui cùm regulariter omnibus aliis Principibus præferantur, de quo *supr. cap.* 1. *th.* 4. attamen si actus talis sit, vbi officij tantùm ratio habeatur, & exerceatur, pro officij ratione locum obtinent: Rupanus, *des Parlements, lib.* 7. *du rang des Princes du sang*, 5. *pag.* 508. ¶ Item exempla huius principij in Regibus: veluti in Reg. Nauarræ, qui ceu Par Franciæ in Parlamentis, aliis Paribus antiquioribus postpositus legitur: cuius rei duo exempla affert Rupanus *de Parlamentis, lib.* 7. *cap. du rang du Dauphin de France*, 5. Exemplum rursum in Paribus Franciæ: veluti in Duce Vzetensi Pari Franciæ, qui in Parlamento & inauguratione Regis, quà Par Ducem Bullionium præcedit: cui aliàs & in aliis actibus cedit, vtpote in Ducem posterius cooptatus: de quo extant Declarationes Caroli IX. 1572. Henrici IV. 1607. Ludouici XIII. 1612. de quo vide discursum Gallicum, *du Duché*

de Bouillon, *& du rang des Ducs de Bouillon en France*. Item in Rege Daniæ, qui in Imperio vt Dux Holſatiæ aliis poſtponitur: vide Nolden, *in tract. de ſtatu Nobilium, cap.*10. *in princ.* Quanquam ex curialitate & conuenientia aliquando, Regiæ dignitatis faſtigio præcedentia defertur. Ita Sigiſmundus Rex Hungariæ, licet ſaltem vt Marchio Brandeburgenſis vocatus adeſſet, primus rogatus fuit ſententiam de Cæſare nominando dicere, vt refert Dubravius *lib.*23.*Hiſtor.Bohemicæ.* Item ex curialitate, Regij ſanguinis externi Principibus aliquando id delatum, vt in loco, vbi officij ratio ſola alioquin habetur, præcedentia adſignatur: vt factum aliquando à Franciſco I. circa Ducem Albaniæ, qui Princeps erat Regij ſanguinis Scotici: vt refert Rupanus, *des Parlements, lib.*7. *cap.*8. *pag.*510. Ita etiam ex curialitate, & ratione maioris dignitatis extracollegialis præcedentia ſæpe defertur: veluti Epiſcopo Canonico exiſtenti in Capitulo primus locus poſt Decanum ſeu præſidem collegij adſignatur. Abbas in *cap.poſtulaſti* 15. *num.*8. *&* 9. *de conceſſ.præbend.* De quo vide Gratianum *diſceptat.forenſ. cap.*106.*num.*9. veluti Epiſcopo exiſtenti in Gymnaſio tanquam Scholari datur ſecundus locus apud Rectorem ipſius Gymnaſij, vt tradit Abbas in *cap.poſtulaſti, num.*8. *de conceſſ.præbend.* quem ſecuti ſunt Felinus, *in rubr.de maior.& obed.col.*2. Boërius, *de auctorit. magni Conſilij*, *num* 65. Et ita obſervari notat Menochius, *conſil.*902. *num.*75. Mediolani, in collegio Doctorum, vbi ſi Senator in eo ſedeat tanquam Doctor collegiatus, datur ei locus immediatè poſt Abbates collegij, & ſedet ſuper cathedram, cùm tamen reliqui Doctores ſedeant in ſubſellus. ¶ Exemplum & in Rege Bohemiæ, qui in actibus Imperij, omnes Reges alios præcedit: vt expreſsè continetur Aureâ Bullâ Caroli IV. *tit.*6. *& tit.*22. *in fin.* de qua Regis Bohemiæ præcedentia in ſolemnibus Imperij conventibus & pom-

pis

pis plures Scriptores consentientes allegat Goldastus *lib.3.Comment.Bohemi. cap.13. num.*131. vide & Besoldum *p.13. h.* & Buxtorfium & Arumæum *in bullam aur. pag.* 193. *& ext.* ¶ In Episcopo Coloniensi, qui in suo Episcopatum Moguntinum præcedit : vide Auream Bullam Caroli IV. & ibi Arumæum : & ex his Besoldum *pag.*139. In Cardinalibus Camerariis, qui in loco cameræ præferuntur aliis Cardinalibus licet antiquioribus, cùm tamen extra locum Cameræ, eis postponuntur Chassanæus *part.*4. *consid.*14. Rubeus *apud Gratian.discept.forens. cap.*298. *num.*29.30.&c. In Episcopis Paribus Franciæ, qui tam in Concilio Regio, quàm Parlamentis Archiepiscopos qui Pares non sunt, præcedunt : de quo vide Rupanum *de Parlamentis lib.*7. *cap.*15. *des Prelats, Pairs de France :* & Tilletum, *cap.des Pairs, fol.*255. *& cap.des Barons & Pairs, fol.*344. In Consiliariis laicis qui in Parlamentis ad dextram sedent, Ecclesiastici ad læuam : de quo vide Rupanum *de Parlament. lib.*7. *cap.*15. *num.*4. In Archiepiscopo vel Episcopo habente Canonicatum, qui in Capitulo est minor, tanquam Canonicus, extra Capitulum verò est maior quâ Archiepiscopus vel Episcop. *cap.postulasti, cap.penult.de concess.preben.* & ibidem annotauit Abbas *in* 4.*notab.* vide plura apud Menochium *consil.*51. *num.*43. Ita dicitur Archidiaconus maior Archipresbytero respectu administrationis jurisdictionis : qui tamen eo minor est in altaris ministerio, *cap.*1. *& cap.officium, de offic. Archidiaconi.* Sic etiam Abbas est Canonico maior & dignior quando tanquam singuli considerantur, est tamen minor quando ipsi Canonici sunt collegialiter congregati, *cap.quamuis* 1.§.*quanquam, de prabend.in sexto :* & ibi Geminian. *num.* 3. & idem in *cap.vltim. num.*3. *de offic.deleg. in* 6. Bald. in *cap.pastoralis, in fin.* & ibidem Felinus *num.*1. & Barbat. *num.*46. *de offic.deleg.* Ioannes de Selua *de beneficio, part.* 1. *quæst.*2. *num.*82. *&* 87. Menochius, *consil.*902. *num.*71.

Exemplum in Episcopo existente in Capitulo tanquam canonico, qui sedere debet in suo loco vti Canonicus, vt tradit Gloss. *in cap. à collat. de appell. in sexto.* & alij multi quos congessit Menochius *de arbitrar. lib. 2. cap. 68. num. 23* & *consil 51. num. 43.* Et plura ad hanc rem scribunt Marinus Freccia *de subfeudis, lib. 1. cap. alia etiam fuit quæstio.* Vincentius Francus *decis. 138. lib. 1.* Gratianus *disceptat. forens. 16.* Martinus Nauarrus *consil. 4. num. 4. tit. de maiorit. & obedient. lib. 1.* & Purpuratus accedit *lib. 1. num. 197. de offic. eius cui mandata:* vbi dicit, Episcopum Consiliarium Principis in consilio sedere tanquam Consiliarium, & ob id non præcedere magnum Cancellarium: & *num. 194.* & in *l. etsi Prætor, num. 5. ff. de offic. eius cui* Consiliarios Principis sedentes in collegio Doctorum, tanquam Doctores suis in locis sedere. In Rectore Parochiæ, de quo vide Chassanæum *part. 4. considerat. vltim.* In Archidiacono vel Rectore & Episcopo Scholari: vide Chassanæum, *part. 4. consider. 44.* In Canonico qui in loco sui Canonicatus Abbati præfertur, & tamen extra locum illum Abbas Canonico anteponitur. Decius *consil. 161. num 1.* Ripa *lib. 1. resp cap 23. num. 3.* Ioann. Selua *de benefic part. 1. quæst. 2. num 85.* In Archiepiscopo Canonico qui minor est in Capitulo, neque potest præcedere Præsidentem Capitulo. Gloss. *in cap. collatione 11. in verbo prælatus, de appellat. in sexto.* Menoch. *de arbitrar. cas. 68. num. 23.* Gratian. 1. *discept. forens. decis. 106. & 111. num. 14.* In Archidiacono, qui etsi maior sit Archipresbytero respectu administrationis, iurisdictionis, est tamen minor in altari, *cap. 1. & cap. officium, de offic. archidiacon.* Gratianus *dict. cap 111. nu. 13. & 33* & Rubeus apud Gratianum *discept. cap. 298. num 35.* In Canonico Vicario Episc. qui in Capitulo non præcedit alios Canonicos: quia in Capitulo non consideratur vt Vicarius, sed vt Canonicus: de quo

de quo Gratian. *discept. forens. cap.* 100. Menoch. *consil.* 257. *num.* 61. 62. De Vicario Episcopi num in choro dignior sit præposito vel aliam dignitatem post Episcopum obtinente variæ sunt sententiæ Menochij *consil.* 51. Iosephi Ludouici *conclus.* 38. Nauarri *consil.* 1. & 2. id negantium contra affirmantium plurium aliorum quos allegat, & in his Ioan. Iacob. Merill. peculiari tractatu de præcedentiâ Vicarij, & sequitur Ludovicus Bellus *consil* 27. In collegialiter procedentibus, qui aliis præferuntur, quibus alioquin cedunt de per se, vide Chassanæum *part.* 4. *consid.* 32. 38. In judice minore, qui in loco administrationis maiorem præcedit, vide Chassanæum *part.* 7. *consider.* 37. Exemplum vetus in Accio Poëta, qui Iulio Cæsari in collegium Poëtarum venienti non assurrexit, vide Valerium, *lib.* 3. *cap.* 7. *de fiducia sui:* vbi & ratio in eam rem additur, quòd comparatione communium studiorum aliquanto superiorem se esse consideret, quia ibi voluminum non imaginum certamina exercebantur. ¶ Exemplum notant Canonistæ, & ex iis Vincentius *Specul. Histor. cap.* 9 in Iacobo quem Episcopum Hierosolymitanum faciunt: qui sanè in Synodo ibidem habita definitiuam sententiam protulit, Petro quàmlibet præsente. ¶ Exemplum in Vasallis, qui etsi in loco feudi Dominis cedere cogantur, non alibi tamen si aut maioris dignitatis sint, aut officij. Vide Mareschallum, *des droits honorifiques*, *pag.* 50. 51. 52. & 157. vide & Gloss. *verbo Iustitiam*, *quæ fuit prima causa benef. amitt. lib* 2 *feudorum.* ¶ Exemplum item in Rectoribus Parochiarum in Parochiâ suâ, de quo vide Chassanæum in *in Catalogo gloriæ mundi*, *part.* 4. *consider. vlt.* Gratianum, *disceptation. forens. cap.* 298. *per totum* Salgado, *de protectione Regia*, *parte* 2. *cap.* 9. *numer.* 54. *vsque ad num.* 70. ¶ Ex hoc principio etiam infert

Iacobus Puteus *lib.3. decis.*104. quod Prior Ecclesiæ in Concilio Episcopum præcedere debeat, quia dignitas Episcopalis non confert ad illum actum, & ideò non inducit prærogativam loci. Contra ergo, minor alias dignitas habens administrationem, inter illas personas cum quibus convenit, debet præcedere maiorem dignitatem, non habentem administrationem aliquam, quoad illas personas cum quibus congregatur. ¶ Exemplum quoque in contentione illa inter Electores Imperij & Burgundiæ Ducem: de qua vide Besoldum *pag.*139. *&* 140. quem Burgundiæ Ducem ideò Electoribus postponendum fuisse contendimus. Cuius tamen Legati in Concilio Basiliensi decreto Patrum Electoribus prælati fuerunt: Chassan. *Catalog. gloriæ mundi, part.*5. *consid.*45. Quinimò in Comitiis Ratisbonensibus A.D. 1471. Caroli Burgundi Legati alternis subsellijs ad frontem Cæsaris inter Oratores Regios seu in ordine absentium Regum locati fuerint: de quo vide Campanum apud Freherum, *tom.*2. *fol.*150, &c. Arumæum, *in cap.*6. *aureæ bullæ*, *pag.*192. Goldastum, *tom.* 1. *constit. in Rationali*, *fol.*99. & eundem *tom.*3. *fol.*438. & de hoc rursum *infr. cap.*3. *th.*4. ¶ Tandem subscribimus *c.*6. aureæ Bullæ (vbi v. *th.*1. Arumæi & 84. Buxtorfij) nempe in omnibus actibus ad ipsam Curiam pertinentibus nullum Principem Electoribus anteferendum, ac nominatim nullum Regem, Regi Bohemiæ, vt nominatim expressum aurea bulla Caroli IV. *t.*6. multo minus Cardinales: quicquid contra scribat Barbat. *de Cardin. præst. part.*1. *quæst.*1. *num.*42. *& per tot.* qui sanè in Caroli V. Coronatione cessêre, teste Hartman. Maur. *de Coron. Caroli V.* Imò memorat idem Hartman. Maur. *dicto loco*, & Sleidanus *lib.*2. & Anglicum Legatum & Pontificium Caroli V. Coronationi interesse noluisse, ne Electoribus postponerentur (quod Arumæus notat *pag.* 192. 193. *ad cap* 6. Aureæ Bullæ) &

Bux-

Buxtorfius & Rumelinus textu aureæ bullæ nonnisi Regi Bohemiæ hoc privilegium tribuitur, vt alij Reges ei in actibus Curiæ cedant. Vide & exempla alia apud Chassanæum, *part.4. consid.44.* ¶ Huc spectat Ius Patronatus in Ecclesiis: Patronus quippe, quia loco ipsi esse dedit, in eo præcedentiam sibi supra omnes vindicat: vide Chassan. *part.4. consid.8.* Onciacum, *de la preced.pag.173.174.175.* Loiseau *des Seigneuries, cap.11.nu. 14.& c.21. & c.79.80.* & peculiarem Marefchalli tractatum Gallicum, *des droits honorifiques des Seigneurs es Eglises.* ¶ Hinc jurisdictionem ordinariam loci habens aliis præfertur in eodem loco, de quo *supr.th.32.* ¶ Denique & Domi suæ & in Actibus ad suam Curam & Curiam spectantibus quilibet vel magistrunculus maior est & Rex, vbi de tuendo loco agitur. Vide Rubeum *inter decis. Gratian. cap.298.num.90.* Ruinus *consil. 155. num.7. lib.4.* Menoch. *consil.257.num.72.* (nam alioquin si priuata spectes officia, quilibet Domi suæ minor est. de quo iam suprà) videri possit & hac quoq; de causa Eustachius Ep. Antiochenus in Concilio Nicæno ante Legatos Episcopi Romani sedisse: quia Bithynia (in qua Nicæa) ad Orientis seu Antiochenum Patriarchatum pertinebat. ¶ Sanè Agatho Episcopus Romanus Synodo Constantinopolitanæ interesse noluit, quantumvis intra muros vrbis Constantinopolit. versaretur, ne secundus ab eius vrbis Episc. Synodi pręside sederet: vide quæ *th.2. l.c. parte 3.* Sed & sub Iustino posteà A. D. 524. Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus, Ioanni Romanæ Ecclesiæ Episcopo Byzantium appellanti loco cedere noluit: sed tandem (vt Marcellus *chronico* refert, & Theophanes explicat) dexter dextram Ecclesiæ insedit solium Ioannes. ¶ Exemplum huius rei olim & in Episcopo Parisiensi, qui in Parlamento Parisiensi, tum quia Consiliarius natus prædicti Parlamenti est, tum quia intra suam

Diœcesim est constitutus præfertur cæteris Episcopis, licet prius consecratis : vide Rupanum *lib.7. des Parlements, cap.16. num.1. & 26. num.1.* Sed an idem Præsidibus seu Locumtenentibus Prouinciarum Regiis præfertur aut Admiralio ? Vide Tilletum, *cap. des Gouverneurs, fol.354.* Paponium, *lib.4. tit.6. arrest.13.* & Rupanum, *cap.20. num.2.*

XXXV.

SEXVS quoque quadamtenus hac in re spectandus venit: Iure Romano [a] sanè, inferioris, sed contiguæ tamen dignitatis masculus superioris dignitatis fœminæ præferebatur ; & sic quod dignitati deerat, ipso sexu pensabatur. Sed & Imperatrix, Regi Bohemiæ ex Aureæ Bullæ sanctione Caroli IV. in celebratione Curiarum Imperialium cedit.

a Textus apud Vlpianum lib.2. ad Edictum in *l.1. ff. de offic. Consulis*, vbi scribit : *Consularis fœmina vtique* (id est indubiè) *Consularem virum præferendum nemo ambigit. Sed vir Præfectorius, an Consulari fœminæ præferatur, videndum ? Putem præferri : quia maior dignitas est in sexu virili.* Vbi errat Antonius Faber, qui pro *Præfectorius* legendum putabat *Prætorius* ; de *Præfectoriis* quippe, id est *Præfectis Prætorio* res ibi est Vlpiano, qui eius (& sic Antonini Caracallæ) ætate Senatores seu Clarissimi non erant ; sed Equestri tantùm dignitate : Postea enim demum Senatoriam his Alexander Seuerus dignitatem contulit, vt viri Clarissimi & essent & dicerentur, quod antea vel raro fuerat, vel omninò non fuerat, vt disertè scribit Lampridius, *in eius vita.* Ex

Vlpiani

Vlpiani igitur mente summa illa equestris dignitas in viro maior est, quam Senatoria (alioquin major) in fœmina: Quanquam lex illa non tam ad honoris præcedentiam pertinet (de quo nunc agimus) quàm ad fidem & industriam in bonis debitorum curandis. Vlpianus quippe lib. 62. ad Edictum (vnde ea lex desumpta est) interpretatus est Edictum *de Rebus auctoritate Iudicis possidendis*, vt docet *l. 9. 15. de reb. auctorit. Iudicis possidendis*. Vbi de dignitate & fide creditorum comparatio fiebat, vt docet etiam quodammodo *lex maiorem 8. ff. de pactis*. Quæ ipsa quæstio vertitur, vbi agitur de custodia Archiui & instrumentorum, *l. vlt. ff. de instrum.* ibi enim mas fœminæ præferendus: haud aliter atque apud Seniorem instrumenta deponuntur; de quo prolixè Goldastus *in Seniore lib. 1. cap. 26. per totum.* ¶ Verum tamen est, & in præcedentia aliquam sexus haberi rationem, veluti in Ecclesia: vide Loiseau *des Seigneuries, cap. 11. num. 53. 54.* Mareschallum *tractatu des droits honorifiques des Seigneurs è Eglises, pag. 80. 81. 82. 83.* vide & quæ Benedictus, de exemplari substitutione, *numer. 41.* & quæ Chassan. *part. 2* ¶ De cognatorum Regis Franciæ, per fœminas sessione vide Tilletum *cap. des Prelats, fol. 341.* & Rupanum *des Parlements, lib. 7. cap. 9.*

XXXVI.

COHÆRENTIÆ & vnionis seu proximitatis capiti quoque ratione quadam præcedentia inter privatos [a] cæteris paribus nonnullis debetur. Hinc Comitatenses [b], id est in Principis comitatu seu Aula inservientes, datis paribus, aliis præferuntur: exceptis actibus [c] qui ad summam Reipublicæ spectant, non

S.

vitam Principis privatam. Hinc rursum Capiti[d] supremo magis Proximi & velut vniti ac connexi, associati in eodem loco & processionaliter, præcedentiam aliquam merentur.

a Non inter Reges, quos proprio fulgore coruscare oportet: *Qui Rex est Regem, Maxime non habeat.* Atque ita satisfieri posse putet quis iis, quæ pro R. Romanorum scribit Quetta, *consil.*1.

b Text. in *l.*1.*Cod.Theodos.de quæstoribus*: *l.*3.*de primiceriis*: *l.vnic.de Magistr. Scrinior. l.vnic. de Comitibus Consistor.* vide Onciacum, *de la preced. de la Nobl. pag.*93. Exemplum in Canonicis Capellæ Regiæ, qui (singulari priuilegio) in Gallia præcedunt Cathedralis Ecclesiæ Canonicos: Chassan. *part.*4. *consid* 47. ¶ Hinc & Bonus de Curte Brixiensis *de nobilit.part.*3.*num.*33. & post eum Purpuratus in *l.*1. *num.*60. *de offic.eius cui mand.* scribunt residentes apud Ducem Sabaudiæ præferri Senatoribus. Vide & Menochium *consil.*902. *num* 34. *& de arbit. casu* 68. *num.*39. ¶ Etiam inter diversas dignitates hæc ratio adduci potest: quomodo adduci solet à Secretariis Regiis adversus Locumtenentes Balliuiorum: v. Chanut. *cap.*174.

c Cujusmodi etiam sunt exequiæ Imperatorum & Regum. Quare publica officia Imperij gerentes, *Erb-Empter*, Comitatensibus, *Hoff-Empter* præferimus; de quo Anonymi Auctoris Consultatio *apud Besoldum pag.*160. &c.

d Qui magis cohæret Principi dignior dicitur, Felin. *de maiorit.& obedient.num.*4. *&* 12. Vnde & altior locus dicitur, qui domino proximior est *l.vnic. C.de præp. S Cubiculi.* Hinc Adsessori seu Consiliario, idem honor præstatur, cui exhiberi solet ei cui adsidet. Chassan.

*part.*8.

part. 8. *consider.* 27. *in fin.* Hinc Pares Franciæ cæteris Principibus Regni præferendi sunt, Chassan. *part.* 5. *consid.* 43. ¶ Hinc Cardinalium Collegium aliis Episcopis præfertur: vide Chassanæum *part.* 4. *consid.* 10. *&* 11. Onciacum, *de la preced. pag.* 121. *&* 122. ¶ Hinc inter Cardinales, Ostiensis aliis præfertur, quia honorabilior ille dicitur, qui est proximior Domino, vt est Glossa, *in* §. *aliam, Instit. de bonor. possess.* Chassanæus, *part.* 4. *consid.* 8. Hinc Vicarius Episcopi anteponitur Archidiacono & Archipresbytero, vt respondit Abbas in *consil.* 21. *in fin. lib* 1. ¶ Hinc Capitulum seu Decanus & Canonici Cathedralis Ecclesiæ de praxi præcedunt omnes Prælatos inferiorum Ecclesiarum, quia sunt magis proximi & vniti Episcopo seu Capiti Felin. *in cap. cum non liceat, de præscript. in princ.* Vide Chassan. latè *parte* 4. *consid.* 32. & maximè *pag* 183. vbi de connexitate plura: ideò præferuntur etiam Vicario Episcopi: de quo Gratianus 1. *discept. forens.* 111. (contra Franciscum Sarmientum *lib.* 7. *selectar. interpr cap.* 17. & Menoch. *consil.* 257. & Gonzal. Mendez. de Vasconsellis *lib.* 1. *diuers. iur. argum. cap.* 1. Io. Picard. *inter consil. Menoch.* 52. *num.* 135. vsque ad *num.* 156. *lib* 1. Item præferuntur Abbatibus in processionibus Capitularibus: Chassan. *dicto loco*: Ripa, *resp* 5. Boërius, *tract. de auctorit. magni consil. num.* 68. Gratian. 1. *disceptat. forens.* 111. *num.* 10. 11. Secus inquiunt in processionibus publicis: Contrarium tenet Barbatias *in can. pastorales, de offic. deleg.* Vide Onciacum *de la precedence de la Nobl. pag.* 92. Hac de re quoque mota controversia in Gallia A. D. 1614. vide Mercurium Gallicum *tomo* 3. *fol.* 434. *& seq.* ¶ Hac ipsâ de causâ Clerici seculares Regularibus præferuntur: Text. in *cap. alia* 16. *q.* 1. *can. à Subdiacono* 93. Sub distinctione *Gloss. fin. in can qualiter, & secundo de accusationibus.* Plenè Cardinalis Alexand. *in can. Episcopos, num.* 3. *dist.* 17. Quanquam & altera ratio adducitur à Cardinale Alexandro, quia An-

tiquiores sunt, ab Apostolis instituti: Plenè Ripa in *resp.* 5. ubi loquitur in fortioribus terminis, quando Regulares obtinuerunt nomen & habitum Canonicorum: Boërius, *de auctor. magni consil. nu.* 8. Extende, Canonici seculares præferuntur Canonicis Regularibus: Ripa, *consil.* 3. *num.* 20. Hoc proximitatis & connexitatis argumento, Consiliarij secretioris consilij præferuntur nudis Senatoribus Regiis, quamlibet tempore prioribus. Vide Boërium *de auctorit. magni consil. num.* 151. Purpuratum, in *l.* 1. *num.* 60. *de offic. eius cui mand.* Bonum de Curte Brixiens. *de nobilit. part.* 3. *num.* 33. Menoch. *consil.* 902. *num* 28.29.30.31.32.33.34.

XXXVII.

EX TEMPORE quoque dignitates ipsæ æstimantur, & exinde de præcedentia. Nempe ideò Perpetui [a], temporariis; in Numero [b] constituti, supernumerariis; Hæreditarij [c] electivis præferendi.

a Vide Chenu. *cap.* 194. *pag.* 318. Gratianum, *discept. forens. cap.* 845. *num.* 40.41.42. Ita perpetuam jurisdictionem habentes, præferuntur temporalem habentibus: quemadmodum probat multis Io. Andr. in *cap. penult. de offic. delegati, in sexto, in nouell.* quem secuti sunt Felinus in *rubr. de maioris. & obedient. num.* 10. Boërius, *tract. de ordin. grad. vtriusque fori, num.* 21. & Gondis. *tract. de leg. parte* 1. *quæst.* 9. *nu.* 55. Menochius *consil.* 51. *nu.* 17.

b Vide Chassanæum, *parte* 4. *consid.* 12. Quia sunt expectantes locum decedentium. Exemplum in Canonicis supernumerariis: de quo vide Gratian. *disceptat. forens. cap.* 867. *à num.* 23. *ad* 29. & rursum à *nu.* 56. *ad fin.*

c Vide Peregrinum *consil.* 13. *num.* 10. *vol.* 2. Vt vice versa electi-

electiuos,seu assumtos per viam electionis,præferimus assumtis per prouisionem aut collationem: vide Chassan. *part.4. consid.32. ibi septimo.*

XXXVIII.

EX SE & PROTER SE Iurisdictionem vel dignitatem num quis habeat, hac quoque parte spectandum est: Hinc dignitatem [a] habens ex privilegio & jure alieno,cedit habenti iure communi & suo: Hinc, principaliter [b] sibi datam iurisdictionem seu dignitatem qui habet, præfertur ei qui subsidiariam, Vicariam, etiam legalem, non privati beneficio delegatam habenti. Hinc Iudex à Principe delegatus [c], etsi in causa delegata Ordinariis maior sit ratione potestatis & iurisdictionis, non tamen ratione dignitatis & præcedentiæ maior est.

a Ita argumentatur Iacobus Niger in *rubr. ff. de offic.eius, num.*14. *in fin.* Alciatus, *resp.*199. *num.*36. vide & Peregrinum *consil.*3. *num.vlt. vol.*2. Menoch. *consil.* 51. *num.* 24. *&* 257. *num.*18. Ratio est quia dignior est qui propria dignitate fulget & coruscat *l si Augustæ, ff. de legatis* 2. & tradunt Dec in *l.*2.7. *num.*7. *ff. de regul.iur.* & Iason in *l.more, num.*4. *de iurisdict.* & alij quos commemorat Menochius *d.consil.*51. *num.*25.26. vbi & aliis rationibus comprobat.

b Dictum aliquid suprà *th.*4. & huc quoque pertinent notata ad *lit.a.*

e Hanc quæstionem latè tractat Bellonius *de mandata jurisdictione, cap. 9. quæst. 9.* vide & Menochium *consil. 257. num 59.*

¶ Quæstio est, an SVCCEDANEVS seu suffectus & subrogatus in alterius decedentis, vel resignantis officium siue locum, & vt Græci vocant, τάξιν, eius quoque sedis prærogatiuam obtineat? Quod negandum est; hic enim vltimum locum occupat inter Collegas, vndiquaque videlicet pares.

Text. in *l. si quis in Archiatri.* 10. *C. de Professoribus & Medicis*: vide & *leg. vnicuique, & leg. comperimus, C de proximis S. Scrinior.* Decium, *resp* 161. Hotomannum, *consil.* 105. Langlæum, 7. *Semest. 7. pag.* 360. Loiseau, *lib. 1. des offices, cap. 7. pag.* 115. Chenu, *cap. 197. pag.* 521. Cotmannum, *consil. 95. vol. 1.* vide ad aliquid etiam Chassanæum, *part. 2. consid. 12. vers. & intellige.* Ergo vulgatum illud & Brocardicum hic non obtinet, quod subrogatus sapit naturam eius in cuius locum subrogatur: quod alioqnin obtinere diximus in iis speciebus quæ tractantur *th. 5.*

XXXIX.

ACTVS, seu FVNCTIONIS realis ratio quoque habenda: Hinc Actuales [a] seu in actu & administratione revera positi ἐμπρακτοι paris dignitatis, & vacantibus (id est iam dignitate & officio functis) & nudis honorariis, seu codicillariis (quos etiam *Adlectos* olim vocabant, hodie *Bullatos* & *Titulares*) tempore licèt anterioribus præferuntur: Hinc rursum actu [b] officium priùs exercentes, prioribus in data, seu provisione, vt loquuntur, actu non

exercentibus præferuntur. Hinc denique & vacantes, id est [c] officio aliquando functi, honorariis, id est, nunquam functis, præferuntur.

a Exemplum in *l.1. Cod. Theod. vt dignitatum ordo seruetur:* & *l.2* & ibi Ioan. de Plat. *eod. tit.* quæ est Cod. Iustin. *l.1. vt dignitatum ordo seruetur: l.5.6. Cod. Theod. de Honorariis, Cod. l.2. eod. Cod. qui in gradu præferatur: l.19. eodem, de agentibus: l. vlt eod. de Principibus agent: l.4. C. de Principibus agent: l.2 in fin. C. de Primicerio & Notar. v Nouellam 62.* latè prosequitur Iason. *consil.161 lib.2.* & Ruinus, *consil.19. lib.1.* Capitolinus, *in Pertinace; Cum Commodus*, inquit, *allectionibus innumeris Prætorios miscuisset, Senatusconsultum Pertinax fecit, jussitq; eos qui Præturas non gessissent, sed Adlectione accepissent, post eos esse qui verè Prætores fuissent, sed hinc quoque grande odium sibi multorum commouit:* vide & Vasquium, *argum.10. num.127.* Exemplum in Episcopis: de quo vide Baldum, *consil.* 386. Excepti tamen olim singulari priuilegio nonnulli, *v. l.8. C. Theod. de honora. Codicill.*

b Vide Zabarellam, *consil.62.* Chenu. *cap.198.* Langlæum 7. *Semest.7. in fin.* Lucium, *lib.4. tit. de ordine sedendi, art. vlt.* Riccium, *in praxi Ecclesiast. tit. Præcedentiarum, decis.* 580. vide & quæ supra iam notata, vbi de promotionis prioritate, *th.18.* item vbi de spe, *th.4.*

c *L 1. Cod. Theod. vt dignitat. ordo: l. vlt. de Primicer. & Notar. l. vn. de Comitibus vacantibus.*

Laboris maioris munus seu dignitas cæteris paribus præcedentiam quoque tribuit [a]: secus datis imparibus [b].

a Qui majores sustinet labores, dignior est illo qui mi-

nores obit, *l. vnicuique, in princ. C. de prox. sacr. scrin. l. 2. C. de offic. magistri offic.* & aliis comprobauit Boërius, *de magni consi'ij auctorita'e, nu.* 145.

b Id est quando aliqua causa & qualitas extat, quæ reddit digniorem eum qui minus laboris sustinet: alioqui sequeretur absurdum, quòd Cardinalis esset Episcopo postponendus, ob id quòd maiores obit labores Episcopus Cardinali: Menoch. *consil* 902. *nu* 61.

CAPVT SEXTVM.

De MVTATIONE *contingente circa personas dignitate decoratas.*

XL.

MVTATIONES variæ circa personas dignitatibus decoratas sæpe occurrunt. Et tum anxiè sæpe quæri solet, quemnam gradum obtinere debeant?

XLI.

Prima quæstio est, vtrum, *Permutatis* inter duos in eadem Curia seu statione dignitatibus seu officiis, puta altero alterius officium subeunte, pristinam illi præcedentiam tueantur? Quod affirmandum est.

Vide Langlæum 7. *Semestr.* 8. *pag.* 360. & Loiseau, *lib.* 1. *des offic. cap.* 7. *num.* 77. 78. 79. Rupahus, *lib.* ., *des Parlements, cap* 27. *num.* 13. Et ratio hæc redditur, quia conjunctum reuera:

revera munus vtriusque militiæ seu dignitatis fuit, & sic nulla interruptio facta censetur. Et exemplum ponunt in Consiliariis Ecclesiasticis & Laicis eiusdem Parlamenti, dignitates suas inter se commutantibus. Et Parisiensi Senatui id non semel placuisse memorat. A quo non abludit, quod Albericus scribit, ad *leg. 2. ff. de Decurion.* ei qui in Canonicorum Collegium iam olim adscitus fuit, optionem nouissimam præbendarum non officere, quò minus pristinum ordinem retineat.

XLII.

Secunda quæstio: vtrum, si non in *eadem Statione*, seu *Curia*, verùm in diversis, ab eodem dignitas fuerit continuata; veluti si Consiliarius ex Parlamento Parisiensi, in Burdegalense migrarit; vtrum, inquam, ideò pristinam præcedentiam amittat? Et sanè amittere dicendum est, atque adeò eum gradum tenere, qui eo tempore vltimus est.

Vide Langlæum, 7. *Semest.* 8. *pag.* 362. Nec enim Magistratus alibi gesti, quoad ordinem sedendi vel procedendi, ratio vlla alibi habetur, sed veluti novus & quasi hodie in ordinem venerit habetur. Denique prioris Magistratus eiuratione Senator esse desiit. Et exemplum affertur Hieronymi Vallæ, qui Senatorio munere multis annis in Curia Parisiensi defunctus, postea in Curiam Rhedonensem allectus, nouissimo loco sedit.

XLIII.

Tertia quæstio: vtrum *Repetens* postea seu relegens eandem, quam à se semel vltrò abdi-

caverat, dignitatem, priſtinam quoque præcedentiam iure quodam poſtliminij repetat, ſeu recuperet? Id quod pariter negandum eſt.

Argum. *l. ſed ſi manente ſ. ff. de precario.* Et hoc eſt quo vulgò dicitur, *demeurer lourche.* vid. Langlæum, 7. *Semeſt.* 8. *pag.*361.362.363. qui exempla eam in rem adducit: vide & Loiſeau, *des offices, lib.*1. *cap.*7. *numer.*73.74.75.76. 77.78.79. Amiſſa ſemel præcedentia nunquam recuperatur. Et verò per reſignationem ſeu eiurationem & abdicationem ea ſemel amittitur: & exemplum quoque eandem in rem idem allegat. Ita Canonicus renuncians Canonicatui, ſi iterum efficiatur Canonicus, nullam habet prælationem ex priori titulo, cui non poteſt inniti, ſed nouo: *cap. ex inſinuatione* 26. vbi Gloſſ. *in verbo prima de Simoni.* & in *c. Nabuchodonoſor* 18. *in verb. accepit,* 23. *quæſt.*4. Gratianus, *diſceptat. forenſ. cap.* 845. *num.* 10. ¶ Excipiuntur tamen hi quatuor caſus, 1. Si maiore interim dignitate is qui dignitatem abdicauit auctus fuerit; vide exemplum apud Chanutium, *cap.*199. & Rupanum, *lib.*7. *des Parlements, cap.*27. *num.*16. & ratio deſumitur ex *l.*3. *C. de dignitatibus*; quia maior dignitas nulli debet circa prioris dignitatis ſeu militiæ privilegia præiudicium facere. 2. Si (Canonicus fortè) in fauorem alterius reſignaſſet, iſque poſtea reſignationem admittere noluiſſet, vtique tum reſignans (canonicum ſuum) mox repetens priſtinam præcedentiam retinet: argument. *l. ſi fortè, ff. de offic. Præſid.* Quam in rem duo Arreſta memorant Boërius, *de auctor. magni conſil. num.*82. Chenu, *tit.*32. *cap.*168. & Molin. *ſuper regula de publicandis reſignation. à num.*44. *ad num.*50. hac eadem ratione, quòd reſignatio in fauorem, tacitam in ſe conditionem hanc habeat, ſi modò reſignatarius

tarius acceptaverit. 3. Si qui alteri officium fortè Consiliarij resignauit, pœnitentiâ resignationis ductus, ab alio ilicò aliud officium Consiliarij comparauit, & eodem tempore, quo is cui suum officium resignauerat examinandus erat, prouisiones vt vocant suas Curiæ obtulit: eò quod hoc casu non videatur vlla interruptio facta, tam cito repetiti, argum. *l. quidquid calore, ff. de regul. iur.* Cuius rei exemplum vide apud Rupanum, *lib. 7. des Parlements, cap. 27. num. 15.* 4. Resignans Canonicatum reseruato sibi regressu cum loco in choro & Capitulo, mortuo resignatario, debet sedere in priori & antiquiori loco: vt in decisione Rotæ Legionens. canonicatus coram Maceratens. de quâ per Pappazon. *in addit. ad Rot. decis. 1. in fin. num. 17. de renunciat. in nou.* Gonzal. *de alternat. Gloss. 5. §. 9. num.* 101. Gratianus *discept. forens.* 106. *nu.* 17.

XLIV.

Quarta quæstio, vtrum *Ordine motus* ad tempus, seu, vt vulgò loquuntur, *suspensus* de officio suo, finito suspensionis tempore veterem ordinem & præcedentiam tueatur seu teneat? Quod vtique affirmandum est.

Textus expressus in *l. 2. §. 1. ff. de decurion.* vide & Langlæum, *7. Semest. 8. pag.* 360. & Loiseau, *des offices, lib. 1. cap. 7. num.* 74. Et ratio hæc redditur, quia suspensio hæc non ipsius dignitatis privatio est, sed exercendi eius tantum temporaria interdictio: ne alioquin pœna tempore definita, contra sententiæ fidem vlterius porrigatur *l. 3. §. 1. ff. de decurion.*

XLV.

Quinta quæstio: vtrum *Restitutus* seu *red-*

integratus Principis indulgentiâ, dignitati & officio (olim ob culpam amiſſo) priſtinam præcedentiam recuperet? Quod regulariter negandum eſt.

Text.in *l.2.§.1. verſ.non idem, ff de Decurionib. & l.2.3.* *ꝟ. de ſent. paſſ. & reſtitutis. l.2. C.eod.tit.* vide & Boërinum, in *in tract. de auctorit. magni conſil. num.*82. vbi etiam Bartolum in id allegat.in *d.l.2.de decurion.* & Felinum, in *cap. ex inſinuatione, in fin. de Simonia:* vide & Langlæum, 7. *Semeſt.*8. *pag.*360. Reſtitutio non operatur, vt reſtitutus recuperet primum locum & præcedentiam quam prius habebat, tanquam agat ex nouo titulo, & non veteri. Ancharan. *in cap.ex inſinuat.*25. *num.*4. *de ſimon.* Iaſ. *in l.Gallus, §.& quid ſi tantum,num.*71.*& ibid.* Galiagal. *num.*57. *ꝟ. de liber. & poſt.* Ferret. *de gabell. num.* 170. Pariſ. *de reſignat. beneficior. lib.*3.4.7.*num.*73. Guido Pap.*ſing.*361. & *conſil.*18. *num.*9. cum aliis per Odd. *de reſtit.in integr. quæſt.*57. *num.*19.*fol.*260. Menoch. *de recuper.poſſeſſ rem.*10.*num.*106.*fol.*388. Gratianus, *diſceptat. forenſ.cap.* 845. *num.*20. Nec obſtat *lex vlt. Cod de ſent. paſſ.& reſtit.* §.*vlt.* & *lex* 1.*C.eod.tit.* ¶ Exemplum quoque poni poteſt in eo qui priuatus Canonicatu & reſtitutus, vt per Boërium & Farinacium Rot.Rom.*deciſ.* 44. ¶ Et hoc, niſi facta fuiſſet reſtitutio pleniſſima in integrum, vt per Felinum vide & Gratianum *dict.cap.* 845. *num.*21.22.23.24.25.26. vſque ad 30. ¶ Quæri poteſt & de ordine ſuppreſſo, mox reſtituto, vtrum is priſtinam præcedentiam recuperet? De qua quæſtione vide Gratianum, *diſcept.forenſ.cap.*845. *à num.*9. & *num.*18. 19. &c.

CAPVT SEPTIMVM.

De Repræsentativa *Præcedentia.*

XLVI.

Repræsentationis quoque & subrogationis quodnam jus esse possit in hoc præcedentiæ argumento hîc videndum est, id est num eæ personæ, quæ alios repræsentant, seu alienis radiis coruscant, eandem cum his præcedentiam vindicent. ¶ Prima quæstio est, de Locumtenentibus[a], Coadjutoribus[b], Vicariis[c], Regentibus, Administratoribus[d], subrogatis[e], delegatis? Et de his incunctanter id affirmandum est, in actibus videlicet, qui ad actum eorum pertinent.

a Text. singul. *cap. præcipimus, 93. distinct.* Romanus, *singul.* 362. vide Menochium, *consil.* 51. *num.* 57. 257. *num* 85. 86. vsque ad 91. & Picardum, *inter consilia Menochy* 52. *num.* 216.

b Nempe in absentia Ordinarij, seu Coadjuti, Coadjutor eandem præcedentiam sibi vindicat: Riccius, *tit. praxis præcedentiæ, decis.* 578. *num.* 4. Gratianus, *disceptat. forens. cap.* 106. *num.* 18. & 30. Nauarra, *consil.* 2. *num.* 5. *vers. sexto, de clericis ægrot.* ¶ Quare & de Rege Romanorum idem dicendum est in absentia Imperatoris, cæteris meritò eum præferendum, tanquam eius coadjutorem seu adjuvam.

c De hoc vide *les memoires de la preseance, pag.* 82. ¶ Ita

Vicarius abſente Epiſcopo & exiſtens in actu ſedet in loco maioris,& etiam Decano, Archidiacono præfertur *can.præcipimus*, 93.*diſtinct.* vbi ratio generalis continetur: tum enim ſicut illius Locumtenens honorabitur. Et quia Epiſcopi & Vicarij vnum eſt tribvnal *cap.* 2.*de conſuet.in* 6. *& c.Romana,in princ. de appell. in* 6. Abbas *conſil.*21. *num.*1.*&* 3.*lib.*1. Romanus *ſingulari* 34. vide Chaſſan. *part.*4. *conſid.*46. & prolixè Gratiam. *diſceptat. forenſ.cap.*111. ac maximè *à num.*16.17. & Cantuccius Epiſcopus Lauretanus ex profeſſo in voto ſuo in cauſa Florentina prælationis inter Archidiaconum Dignitates & Canonicos Eccleſiæ Florentinæ ex vna,& Vicarium Archiepiſcopi Florentini ex altera: quod Gratianus inſeruit *dict.cap.*111. (qui quidem Cantuccius tractat an hæc præcedentia Vicario conſtet, in actibus neceſſario,antecedentibus & conſequentibus actus iuriſdictionales: item an in actibus promiſcuis & indifferentibus, veluti in conuiuio amici) Etſi in contraria opinione ſit Tornetus *conſil.*193.*lib.*2. Menochius, *conſil.* 51. & Ioann.Piccard. *conſil.*52. *inter conſilia eiuſdem Menochij*, cui ſubſcripſerunt Marcus Mantua & Gaſpar Fabianus: & ex profeſſo *conſil* 257. vbi Decanum Vicario præfert: & Rubeus inter *diſcept.Gratian.cap.*298. *num.*73. Aliàs,præſente Epiſcopo Vicarius non præcedit Archidiaconum & Capitulum, ſeu Canonicos capitulariter congregatos: Riccius, in *praxi præced. deciſ.* 582. Gratianus & Cantuccius *dictis deciſ.* Et hoc poſtremum quidem, in locis Capitularibus, nam in choro, Vicarius tanquam dignior præfertur: de quo Ioan. Iacob.Merill. *tractatu de præcedentiâ Vicarij*: & Ludovicus Bellus, *conſil.*27. in id expreſso. Sic & in actibus promiſcuis & indifferentibus: veluti in conuiuio amici,Cantuccius tandem definit,Vicarium Epiſc.præferri Archidiacono & Canonicis etiam in actu conuiuij, ad quod Archidiaconus & Vicarius à communi amico fuerint invitati.

b De-

d De Administratoribus præter text. *in cap. grandi, de suppl. negl. pral. in 6.* res notissima est ex Comitiis Germaniæ.

e Subrogato idem honor debetur, sicut ipsimet principali in actibus in quibus illum repræsentat, quicquid sit in aliis. Felinus, in *cap. cum olim, num. 1. vers. sed vera solutio, de offic. delegat.* Ita Delegatus ab Episc. ad aliquem actum, puta celebrandi Synodum vel similem, præferri debet in sedendo in loco Episcopi delegantis, quasi in actu illo specialiter illum repræsentet, *c. praecipimus, 93. distinct.* Roman. *singul.* 340. Gratianus, *decis.* 298. *num.* 4.

XLVII.

Legatis [a] quoque Regum, Principum, Rerumpublicarum, Parlamentorum, eundem locum seu eandem præcedentiam cum legantibus deberi certissimum est. Quinimò [c] & hoc cùm maximè Legato incumbit, vt Domini sui locum tueatur.

a Legati scilicet referunt imaginem & vicem eius à quo mittuntur. Videndi sunt qui de Legationibus scripserunt: inter alios Hotomannus, *cap. 3 num. 21. &c.* Albericus Gentilis, *lib. 3. cap. 19.* vide & Colerum *de Iure Imperij Germanici, num. 68.* & Bertramum, *de Comitiis Imperij, num. 67.* ¶ Hoc Iure Legati Imperatoris Cardinali Madrucio Tridentino in Concilio præferendos se diu contenderunt: de quo vide *histor. Concil. Trident. lib. 2. pag. 126. 127. & 130. 131. & lib. 6. pag. 556. Gall.* Qui vltimùm tamen cessêre.

XLVII.

Cautela tamen tres circa Legatos servandę

ſunt. 1. Legatos hodie, novo Eurematici ſeu cautelæ genere, ab iis diſtingui, qui nudo *Agentium*[a] aut *Reſidentium* vel *Nunciorum*[b], nomine emittuntur: quibuſque adeò non eadem ſemper præcedentia defertur. 2. Legatum ſuperioris Regis, aut Principis, aut Epiſcopi, in concurſu[c] alterius Regis vel Principis aut Epiſcopi, ſed inferioris, αὐτοπροσώπως præſentis, gradu ei cedere debere: non item inferioris[d] gradus Principi. 3. In locis & actibus judicialibus[e], Legatis præcedentiam ſolitam non ſervari.

a Agentes hi etſi ſecuritatem & poteſtatem habeant Legatorum, non tamen plenam poteſtatem & ſeſſionem; hi enim fermè mittuntur, vbi metus eſt, ne Legati aliis poſtponantur. Ideò Galliæ Reges in aulâ Cæſareâ Legatum non habent, ſed Agentem, propter ſeſſionem, quam Hiſpanus ceu Auſtriacæ domus apud Imperatorem facilè obtineret.

b De Nunciis Apoſtolicis idem dicendum, qui non plenâ poteſtate agunt, vt Legati: de quo vide *Protheoriam th.8. lit.e.*

c Hanc quæſtionem accuratè tractat Ioannes Baptiſta Coſta, *conſil.* 44. & Petrus Calefatus *de Equeſtri dignitate, num.*122. & Conradus Brunus *de legat. lib.*5. *cap.*8. vbi tandem decidunt, Principem Legato præferendum eſſe. De eadem re agunt Colerus, *de jure Imperij Germanici, num.*68. & Bertramus, *de Comitiis Imperij, nu.* 67. Quetta, *conſil.*1. *num.*6. Exemplum in Electorum Legatis, per textum Aureæ Bullæ Caroli IV. *titul.* 25.

Imo

Imò exemplum, quod memorat Colerus *dicto loco* in Caroli V. Imperat. Legatis, qui in Comitiis Norimbergens. A. D. 1542. Ferdinando Regi Romanorum fratri postpositi fuerunt. Sed & inter cæteros quoque ordines postmodum servatum, & peculiari transactione confirmatum A. D. 1566. scribit Auctor Ausfurlichen berichts, vvie es auff den Reich-tagen, &c. *cap.* 5. Et sunt tamen qui contrariam sententiam tueantur, & in his Paschalius *in Legato, cap.* 58. *& seq.* illo tantùm casu id admittens, vbi legatus ad Monarcham missus est inferiorem. Nam ibi Legatum primum locum concedere oportere, nempe quia quilibet in territorio suo summus sit, de quo alioquin principio iam suprà. ¶Hac sane quoque ipsa de causa in Concilio Nicæno Eustathium Episcopum Antiochenum dextram tenuisse est qui censeat, lævam occupantibus Episcopi Rom. Legatis. Quanquam non idem observatum in Concilio Chalcedonensi: de quo vide Baronium *A. D.* 325. *num.* 57 Ratio Plinij verbis ad Traianum, etsi in alia re; *Et hoc*, inquit, *natura sideribus, vt parva & exilia validiorum exortus obscuret: similiter Imperatoris adventu Legatorum dignitas inumbratur. Tu tamen maior omnibus quidem eras, sed sine vllius deminutione maior: eandem auctoritatem præsente te quisque quam absente retinebat.*

d Quare in inauguratione Caroli V Imperat. A. D. 1520. minus rectè factum putet quis à Duce Ioanne Cliuensi: qui Legatis Electoris Saxoniæ præferri se contendebat; quam historiam narrat Sleidanus *lib.* 2. *circa fin.* Sanè quicquid Cliuensis obtenderit, ex Decretis Imperij, eorumq; subscriptionibus constat, Electorum Legatos in generali Curia communiq; βουλευτηρίῳ, adeoque in actuum publicorum celebratione, Principes præcedere: Comparatos autem cum Electoribus, qui in propria persona adsunt, sedere infra illos: maximè, cùm publici actus in Curia Imperiali celebrantur.

¶Eandem alioquin distinctionem circa præscriptionem præcedentiæ adhiberi oportet: de quo *th.7.sup.*

c Veluti in Parlamentis Galliæ: ibi quippe Legati exterorum intromissi honestissimo quidem loco collocantur: at non pro dignitate Regis, aut alterius à quo ablegati. Ita in fori apertura Sammartinianâ ann.1508. cui Rex Franciscus I. interfuit, Orator Venetus post Episcopos & Abbatem S. Dionysij (qui Consiliarius natus est in Parlamento Parisiensi) sedit, & pone eum Primus Præses Burdegalensis. Et in altero conventu habito ab eodem Francisco I. ann. 1523. mense Iunio in Parlamento Parisiensi, idem Orator Venetus sedit post prædictos Prælatos, & post Guleatium de S. Seuerino magnum Franciæ Scutiferum. Ita Oratores Poloni, qui venerant petitum Ducem Andium (postea Henricum III) in Regem Poloniæ, post Pares Franciæ sederant in Parlamento de quo omni expresso capite Rupanus *lib.7. des Parlements, cap.10. Rang des Ambassadeurs.*

PARS SECVNDA

De Notis *seu* Signis *Præcedentiæ.*

I.

NOTÆ, seu signa, Præcedentiæ, & (vt Gellius vocat) *species honoris*, tandem quibus in rebus præcedentia consistat, sequuntur. Ea vero sigillatim persequi

animus nunc non eſt, tum ob magnam eorum varietatem, tum quia pleraque eorum, ipſius naturæ inſtinctu vel dictatu, vel regionum conſuetudine notiſſima ſunt; de quibus alioquin etiam prolixè quamplurimi ſcripſerunt, inter hos Chaſſanæus *in Catalogo gloria mundi*[a]: Goldaſtus, *in Seniore*[b]. Quare nonniſi inſigniores quaſdam nunc Notas proponemus; quæ & ipſæ in obſcuro Tituli[c] loco eſſe poſſunt.

a *Parte* I. *conſid* 10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.20.

b *Lib.*I.*cap.*5.12.13.14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.

c Vt locus manus dextræ inducit præſumptionem maioritatis. Bald. *in l.decernimus,in princ in 2.notab. .de ſacroſanct.Eccleſ.* Reſtaur. *de Imperato quæſt.*22. *num* 3. *&* q. 88.*num.*7. *tomo* 16.*fol.*67. Tiraquell. *de primogen.præf nu.* 13.*vſque ad* 17. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*106.*num.*40. Et tamen id fallere aliquando,probat idem à *nu.*41.

II.

Sedendi & Incedendi ſeu procedendi ordo cumprimis huc ſpectat. Proëdria enim & Propompia illa potiſſimùm ſunt quæ præcedentiam notant. Atenim non æquè liquet ſemper,quis locus honoratior ſit,aut in ſeſſione,aut in inceſſu: Quare in hoc regionis cuiuſque mos[a] attendendus. Non enim ſingulæ

tantùm nationes, verùm etiam singula fermè oppida [b] diverso more hac parte agunt. Sanè in incessu est, vbi dextræ [c] semper, etiam inter tres, ratio habetur; est [d] vbi inter tres medius, est vbi parieti proximus, honoratior est: Est vbi sinistrum latus [e] dignius habetur.

a Gailius, 1. *obseruat* 21. *in fin.* Decius, *resp.* 7. *num.* 69. *vol.* 3. Bursarus, *consil.* 343. *num.* 4. *lib.* 4. Oliu. Raz. *decis.* 716. *nu.* 17. & *decis.* 964. *num.* 1. *part.* 1. Knichen, *de Saxonico non prouocandi iure, verb. Ducum, cap.* 2. *num.* 136. & *seqq.*

b Ita licet in Germania passim medius locus pro digniori habeatur, Norimbergæ tamen, non medius, sed superior locus dignior est: Augustæ Vindelicorum vt in Galliâ locus iuxta murum vel parietem.

c De honore dextræ multa multi scripserunt: quos colligunt Chassan. *part.* 1. *consid.* 11. Nolden, *de statu Nobil. cap.* 10. *num* 81. Buxtorfius, *cap.* 3. *in auream Bullam, thesi* 46. Alexander ab Alexand. *lib.* 2. *cap.* 19. Mareschallus, *des droits honorifiques, pag* 100. 101. Rocheflauin, *des Parlements, lib.* 4. *art.* 102.

d Vt in Gallia iam inde ab antiquo, vt videre est ex Caroli quarti Imperat. & Caroli quinti Regis Franciæ, & Wenceslai Regis Romanorum congressu Parisiis A. D. 1378.

e Apud Turcas sinistrum latus dignius habetur, teste Busbequio *in Epistol. Legat. Turc.* quia sinistrum latus gladius cohonestat, isque qui in parte dextra est gladium habet sub manu eius qui sinistrum latus claudit, quod olim quoque judicium fuit Cyri Regis Persarum, teste Xenophon. *lib.* 8. *Cyroped.*

III.

De MORIBVS ROMANIS hac parte magna est inter literatos contentio. De medio[a] equidem loco, vbi tres essent, etiam apud Christianos, honoratissimo, nemo est qui ambigat: sed de dextra & sinistra ambigitur. Sunt qui in incessu pro dextra[b], alij[c] pro sinistra fermè pugnent. Nobis ea sententia[d], & media quidem placet, vt hodie apud Gallos, Italos, Anglos; ita & olim apud Romanos Dextræ honorem potiorem fuisse tribus casibus: 1. Vbi nullum ædificium, *&c.* penitus vtrinque proximum esset. 2. Vbi ad dextram aliquod proximum esset. 3. Vbi vtrinque. Alioquin sinistræ hic honos erat, si quid ei proximum esset: Quare tum honoratior, medius inter comitem & ædificium incedebat: atque inde Comes, *exterior*; Honoratior vero, *interior* ire dicebatur.

a Apollonius *Argon.*1. Septimius Romanus *lib.3.de bello Troiano.* Sulpitius Seuerus *dialog.1. de vita S. Martini.* Ammianus *lib.*23. Quanquam pleraque loca illa eò pertinent, quòd dicturi, seu verba facturi medium locum occupabant. Neque tantum in incessu, verum etiam in consessu, vide Cicer.*lib.9.Epist.ad Paetum.* Virgilium, *lib.* 1. *Æneid.* Ouidium, 2. *Amor. Eleg.* 16.

Senecam *de injuriis,cap.*10. Suetonium,*in Tiber.c.*17.Calig.*cap.*22. Minutium,*in Octavio*: Lipsium in 14.*Ann.Tac. pag.*239. *in fin.* Dorleans *in Tacitum pag.*347. Scheckium *lib* 4. *tom* 4. *Critic.pag.*295.

b Lipsius,2.*elector.cap.*2.*&* 3. *cent.epist.*90.

c Bellarminus *lib.*1.*de Pontif.Rom. cap.*17. vbi de Petri & Pauli imaginibus: & Baronius A.D.213. *n.*6. *& seq.* A.D 325. *num.*56.*&c.* item A. D. 451. & Goropius Becanus: & Valdesius *cap.*2.*num.*6. *cap.*3.*num.*3. & Gratianus *discept.forens. tom.*1.*cap.*106. *à num.*45. *ad fin.*

d Id luculenter ostendit Sirmondus *in coronide Sidoniana.*

IV.

DEXTRÆ vbi locus manifestè honoratior est, nihilominus adhuc quæri potest, vbinam dextra constituenda sit? De incessu equidem res aperta est; de consessu verò, & objecto aliquo alio, controvertitur: Verùm, tum frequentissimum est, eam dextram esse, quæ nobis intuentibus aut ingredientibus, sinistra est, egredientibus autem dextra. Dextra denique accipienda est ab objecto principali: vt in diurno cœli siderumque motu.

v. Geneseos *cap.*48.℣.13.

Exemplum in Ecclesia, & in Senatu: Nam nonnullis in locis quæ ingredientibus sinistra est, ea revera dextra habetur (contra quod tamen vide quæ prolixè scribit Mareschallus, *des droits honorifiques, a pag.*101.*ad* 110.) & exempla adfert Perronius *advers. Reg. Britann. lib.*1. *cap* 35. *in fin. pag.*294. ex Concilio Chalcedon. & Concilio

cilio Conſtantinopolit. ſub Menna. Vide & Rupanum *des Parlements,lib.4.num.*102. Exemplum in Numiſmate bicipiti, in Imagine quacunque, in inſignibus & armis: de quo vide Bart. Veronenſem, *de Imperatore elig. in verbo,ratione dignitatis*: & plenè Bartolus, *tract.de armis*,& *tract.de Inſula,*3.*col.cum ſeq.quæſt.vlt.& penult. ante primam figuram*: Chaſſan. *in Catalog. gloriæ mundi, part.*1. *conſid.* 11. *in fin.* ¶ Quare Venetos reprehendi video, qui ponunt in ſigillis ſuis Leonem in parte dextra, Ducem in ſiniſtra. ¶ In Sacris Romanorum Gentilium pars ſiniſtra vbique dignior habebatur, vt ex Varrone, Cicerone, Virgilio, Plinio, Plutarcho, Feſto liquet. ¶ Ea quæ diximus de læva honoratiore in Imaginibus, quemadmodum à Pontificiis pro veris agnoſcuntur; ita miſerè ſe torquet Bellarminus, *lib.*1. *de Romano Pontif.cap.*27. & Serranus *de Septem Vrb's Eccl. pag.*65.66.67. 68.69. & Nicolaus Alemannus *de Lateranenſibus pariet. cap.*9. *in fin.* Et Gratianus, *diſceptat.forenſ.cap.*106. *à num.* 45. vt eludant eas imagines Petri & Pauli, in quibus Paulus lævam, & ſic honoratiorem locum occupat. ¶ Sed & Baronius miſerè ſe torquet A.D.325. *num.*56. *& ſeqq.* & poſt eum Perronius *adverſ.Reg.Britanniæ,lib.* 1. *cap.*35. *in fin. pag.*294. quoniam videt Euſtathium Epiſcopum Antiochenum in dextro ordine primam ſedem occupaſſe in Concilio Nicæno, vt ſcribit auctor vitæ Conſtantini *l.b.*3. *cap.*11. Legatos autem Epiſcopi Romani Sylveſtri ad lævam.

V.

SINISTRÆ locus primus honoratior eſt, quàm ſecundus dextræ tam in inceſſu quàm conſeſſu.

Valdeſius *cap.*3. *num.*3. *in fin.* Natalis Comes *in hiſtoria ſui temporis,lib.*24. *in fin. A.D.*1564. Hunc in regno Neapo-

litano in Parlamentis Magno Iuſtitiario, (quod ſecundum Regni officium eſt) primus locus ad lævam Regis cedit, Admiralio (quod tertium eſt officium) ſecundus ad dextram poſt Conneſtabilem, vt teſtatur Marinus Freccias, *in Commentar.feudal.lib.lib.*1. *cap.*6.7. Antonius Summonte *lib.*1.*hiſtor.Neapolit.cap.*10. Scipio Amiratus *part.*1.*de familiis Neapolitanis.* Hinc in electione Maximiliani I. Regis Romanorum Archiepiſcopus Colonienſis (tertius Elector) in Eccleſia ad lævam Imperatoris primum locum occupauit: Comes vero Palatinus (quintus Elector) ſecundum locum ad dextram: *vide Electionem Maximiliani.* Hinc in conuiuio Friderici III. & Maximiliani Aquis-grani Archiepiſcopus Moguntinus, primus Elector, ſedit in prima menſa ad lævam Imperatoris, in latere dextro ſecunda menſa erat parata pro Rege Bohemiæ qui quartus Elector eſt: *vide Coronation. Maximil.* Similia exempla petenda ex Hartmanno Mauro, *de coronat. Caroli V.* ex Mamerano *de Inveſtitura Regalium*, Electoralis dignitatis, Mauricij Ducis Saxoniæ Auguſtæ facta: Item ex fratribus Heydeniis, & alio Auctore in *hiſtor.de electione Maximiliani II.* &c. Hinc in congreſſu Verovinenſi A.D. 1598. pacis inter Regem Galliæ & Hiſpaniæ ſanciendæ ergo, Legatus Franciæ primum locum ad ſiniſtram Legati Pontificij tenuit: cum dextram teneret Nuncius, & proximum deinceps ſeu ſecundum dextræ locum Hiſpanus: vide Thuanum *lib.* 120. *initio*: & Du. Cheſne, *de la grand.& majeſt de France, lib.*1. *pag.*320.321. Et ratio hæc eſt, quia propinquior ſuperiori, & honoratior eſt, vide Chaſſan. *part.*1.*conſid* 12. § 16. & Noldem *de ſtatu Nobil.cap.*10.*num.*82.

¶ E regione ſupremæ ſedis, ſeu OPPOSITUS, locus, an dignior vel inferior ſit ſedi ad dex-

tram ambigi solet? Nos neutrum regulariter putamus.

Sanè Dubravius 2.*Histor.Bohem.fol.*88. Ioachim. Curæus, *in Annal.Siles.* Boregk. *in Chron.Bohem.fol.* 142. *in princ.* & ex iis Goldastus, *Comment.de Bohem.regno, lib.*4.*cap.*3. *pag.*412. 433. memorant Bolestao Polono illud multum doluisse, quòd Cæsar Bambergæ in Franconia, anno 1125. iusso sibi adsidere Tobiaslao Bohemo in ordine aliorum Principum ei seorsim è regione subsellium apposuisset: idque in deteriorem partem vertisse. Verùm id à contemtu rectè vindicat Goldastus *dict.loco*: & vide quæ parte 3.*dicam,th.*3.*lit.c.*

VI.

In Pompis seu processionibus modò primus, modò medius locus, modò vltimus honoratior est. Primus, si privatum [a] officium sit: Medius, cùm pompa publica est: vel processio partim Ecclesiastica, partim Sęcularis: Vltimus [b], vbi merè Ecclesiastica, veluti in choro Ecclesiæ & similibus.

a Veluti Nuptiale, aut Funebre, &c.

b Vide Onciacum, *de la preced.de la Nobl.pag* 110.111. Et ratio hæc adsignatur, vltimum videlicet locum ratione officij Pastori deberi, quasi oues suas ante se agenti, & in gregem oculos intendenti, & vt dici solet, Opilioni oues pastum ducenti, vide & Chassanæum, *parte* 4. *consid.*74.& 75. & libellum *pro profess.Tholos.p* 30.

VII.

Ex Separatis quoque actibus quibus-

dam, qui μονομερῶς peraguntur; Nota præcedentiæ quædam consurgit: cuiusmodi hi actus sunt. I. Inter pares qui [a] primus in loco convento ad colloquium sese sistit, maior censetur [b]: Aliud verò si inter impares. II. Qui [c] in alterius fines colloquij & congressus ergo transit, minorem se altero profitetur, & minor ad maiorem sese confert. III. Qui [d] in locum tertium posterior advenit, ab eo qui primus venit visitatur. IV. Qui æram [e] suam seu tempora in regno suo de alterius æra computat, altero se inferiorem eo ipso profitetur. V. Qui obsides alteri dat, nequaquam ex pari dignitate congredi se ostendit [f].

a Vide les *memoires de la preseance des Rois de France*, *pag.* 47. 48. les Essais de Michel de Montagne, *lib.*1. *cap.*13. Du Chesne, *de la grandeur & Majesté de France*, *lib.*1. *pag.* 319. Et ratio hæc redditur, quòd qui primus se in loco convento sistit, in eum statum sese deducit, vt reipsa ostendat alios ad se venire. Matthieu *lib.*1. *fol.*19. & Du Chesne, *dict. pag.*319. Hac ratione Domini feudales primi se sistunt in loco, ad homagij præstationem accipiendam. Hoc exemplo Philippus II. Rex Franciæ primus se Ambianis stitit, ibi expectans Eduardum primum Regem Angliæ, vt homagium ab ipso acciperet: Matthæus Vestmonasteriensis *in florib Histor.* Frossardus, *volum.*1. *cap.*28. Ioannes Vaurinus, 1. *vol. Chronic. Angliæ*, *lib.*6. *cap.*58. & Chronicon Flandriæ *MSS.* Veteraque *Chronica Franciæ*: vide & alia complurima exempla

pla les *Memoires de la preseance de France, à pag.* 40. *ad* 50. Idemque observatur vbi per Legatos negotium aliquod transfigitur: vide Petrum Martyrem *lib.* 32. *Epist.* 8. In congressibus, pariter Pontificis Romani & Imperatoris Bononiæ primus se Papa, tanquam major (si Deo placet) stitit. Item in congressu Papæ Clementis & Regis Francisci Massiliæ Rex paratis omnibus vrbe prius excessit, dato Papæ spatio Massiliam ingrediendi: Id vbi factum, biduo vel triduo post Rex Papam Massiliæ consistentem convenit: Quæ exempla memorat Montagne, *dicto loco*: & Bellaius, *pag.* 158. vide alia exempla apud Conestagium, *lib.* 1. *de coniunctione Portugalliæ & Castiliæ*: Videndus quoque Vepovius *pag.* 560. & Sarnicius, *pag.* 387. Sanè & Veroum A.D. 1598. id observatum: Gallici quippe Legati pacis ineundæ gratiâ primi eò venêre: Hispanosq; qui postremò venerant primi visitaverunt: vide Thuanum *initio libri* 120. & Marhæum *lib.* 1. *pag.* 39. Et hæc de publicis congressibus. ¶ Alioquin si privata officia sint, qui alium excepturus est, vel in occursum prodire solet, quomodo & Hierosolymitanus Pontifex in occursum Alexandro Magno extra vrbem prodiit: Ita Leo Papa extra vrbem Romam Carolo Magno, vel etiam domi expectare: & sic tum minoris est expectare.

b Nempe inter impares vbi ad tractatum seu consilium vel Synodum venitur, minoris est expectare. Ita auctor vitæ Constantini *lib.* 3. *cap.* 10. notat expectatum a Patribus Constantinum magnum Niceæ: ad cujus adventum omnes consurrexerint.

c Minorem ad majorem transire seu transgredi æquum est modis omnibus. Vide les *Memoires de la preseance, pag.* 24. & 50. Huc pertinet colloquium Martij Legati Romani & Persei Regis, de quo Livius *lib.* 42. Exempla alia vide apud Paschalium, *de Legato, cap.* 39. vide & *les Memoires de la preseance, dictis locis*: & Bodinum, *lib.* 5. *de*

*Republ.cap.9.num.*144. Ita pacis ineundæ inter Gallum & Hispanum causâ A.D.1598. Verouinum ventum, quod in Veromanduis in terrâ Franciâ oppidum est. Vide Thuanum, *initio libri* 120. Alioquin cùm res ex æquo peragitur: in confinio vel medio flumine, vel supra Pontem colloquia inter Principes miscentur: vide les *memoires de la presrance, dictis locis.* Huc spectat insignis locus Ammiani Marcellini *lib* 27. vbi de congressu Valentis Imperatoris & Athanarici Regis Gothorum. *Præstituitur*, inquit, *componendæ paci conueniens locus: & quoniam asserebat Athanaricus, sub timenda execratione iurisiurandi se esse obstrictum, mandatisq́ prohibitum patris, ne solum aliquando calcaret Romanorum, & adigi non poterat, indecorumq́ erat & vile ad eum Imperatorem transire: rectè noscentibus placuit, nauibus remigio directis in medium flumen, quæ vehebant cum armigeris Principem gentisque Iudicem, inde cum suis fœderari, vt statutum est, pacem.*

d Vide Petrum Matthæum *lib.4. narration.vlt.num.7.* & Du Chesne, *de la grandeur & Majesté de France, lib.9. pag.319.*

e Ita Reges Arragonum olim in instrumentis & diplomatis suis addebant annos Regum Franciæ, vsque ad Concilium Tarraconense sub Archiepiscopo Berengario A.D.1180. vt Hispanici Historici memorant: vide auctorem *des lettres d'un François, pag* 14. Ita in Bohemiæ Ducatu mox Regno iam olim ann. 1130. 1221. annos Imperij & Imperatorum prænotare mos fuit: vt docet Pontanus *in Bohem.pia. lib.5. fol.63.71. lib 6. fol 68. & seq.* Ioach.Cochlæus *in histor.Hussitarum*, an. 1437. & ex his Goldastus, *comm.de Bohemiæ regno, lib.4.cap.1.pag.* 415. Ita Pontifices olim Bullis suis addebant tempus Imperatoris, *Imperatore Carolo Domino nostro*, vide Guicciardinum *lib.4.Histor.* vide quæ Interpretes ad *Nouellam* 47. scribunt.

f Ita

f Ita factum in colloquio Marcij Legati Romani & Persei Macedonum Regis: de quo ita Livius *lib.* 42. *Nec tam in pignus fidei obsides desiderati erant, quàm vt appareret sociis, nequaquam ex dignitate pari congredi Regem cum Legatis.*

VIII.

SENTENTIÆ[a] & suffragij primò dicendi, votandi prærogatiua (quæ vox hîc propria) etsi regulariter præcedentiæ & dignitatis Nota sit; In nonnullis tamen locis, & singulari quandoque ratione, sententiam primi dicunt Inferiores[b], Iuniores, Minores, Posteriores. ¶ Sed & DICENDI seu loquendi priùs prærogativa tum nulla est, vbi controversia[c] quædam inter duos agitatur: quia actoris seu petitoris tum primæ sunt partes, quicunque tandem sit. Item in solemnibus pompis vbi actionis seu actus necessitas[d] dicendi prioritatem requirit. ¶ Tandem de ordine LITERÆ[e] & subscriptionis supra dictum *part.* 1. *cap.* 2. *th.* 13.

a Text. in *l.* 1. *in fin ff de albo scribendo, l. spurij* 6. § *privileg. vlt. de decurion.* De hoc vide & Symmachum *lib.* 10. *Epist.* 11. Chassanæum, *part.* 1. *consid.* 19. Langlæum, 7. *Semest.* 7. Maynardum, *lib.* 1. *cap.* 71. Loiseau, *des offices, cap.* 7. *à num.* 38. *ad num.* 53. Onciacum, *de la precedence de la Nobl. pag.* 152. 153. Valdesium, *cap.* 2. *num.* 24. Seniorem Goldasti, *lib.* 1. *cap.* 9. Bruniagium, *de variis vniuers. spe-*

*cieb.num.*47. Rupanum, *lib 9.des Parlements,cap.*2. vbi latè quis ordo ſententiarum Romæ fuerit.

b Ita in Parlamentis licet Conſiliarij Clerici ad lævam poſiti, primi ſententiam rogantur, eò quòd olim doctrina fermè apud eos reſideret: vide Rupanum *de Parlam. lib.*7. *cap.*15. *num.*4.

c Ita in Concilio Tridentino, motâ controverſiâ Gallo ab Hiſpanis, primi Hiſpani orationem habuêre. Vt proinde hoc nomine ſtolidè vectare deſinat Valdeſius *cap.* 2. *num.*27.

d Vide exemplum in ſolemnibus nuptiarum Ludouici XIII. Regis Franciæ, *pag.*64.

e Huc pertinet controverſia inter Fridericum I. Imper. & Adrianum IV. Papam: cùm Fridericus ſuum nomen Papali anrepoſuiſſet: de quo vide Nauclerum, Hugualdum, Mutium, *lib.*18. *Chron.Germ.* Iacobum Spiegelium, *in com.ad Guntheri Ligurinum*, & alios de quibus Goldaſtus *lib.*1. *Senior.cap.*23. *num.*3. *& cap.*30. *num.*5. Ab anriquo ſemper nomina ſua Imperatores Pontificum nominibus præpoſuerunt, *Victor Honorius, inclytus, Triumphator, ſemper Auguſtus ſancto venerabili Bonifacio Papæ: decret. part.*1. *diſtinct.*97. *cap.victor.* vbi Gloſſa, *præmiſit Imperator nomen ſuum, quia fortè hæc conſuetudo erat olim.* Omitto alia quæ congerit Mortonius *in cauſa Regia pag.*217.

PARS TERTIA.

De EVREMATICIS *ſeu* CAVTELIS *in Controuerſiis Præcedentiarum.*

I.

QVONIAM controverſiarum de præcedentia ſæpe anceps eſt euentus [a], ſæpe etiam anceps eſt judicium, imò iudicium ſæpe invidiæ [b] plenum, variis ideò Cautelis ſeu Eurematicis aut iudicium declinari ſolet, aut iudicium eluditur, vel etiam invidiæ periculum euitatur: partim ipſius, qui præiudicium ſibi fieri aut putat aut metuit, ingenio: partim amicabili partium tranſactione; tandem & ipſius, apud quem de præcedentia agitur, prudentiâ.

a Non tantum Iuris diffidentiâ, verum judicis ipſius (i. e. eius apud quem res agitur) facto cuius fauor plerumq; eò inclinat, vnde plus colitur aut ſperat: de quo iam parte 1. monitum *cap. de circumſtantiis, ſup. th. 33.* Neque alia fortè res magis deciſionem controverſiarum de præcedentia moratur. ¶ Imò & ſtudio data opera ſæpe judicij dies à Iudice diffinditur, vt ita inter contendentes medius ſuæ auctoritati partim & vtilitati conſulat: quam in rem vide locum Dionis Chryſoſtomi *ad*

Nicomedienses, *pag.* 478.479. Huc pertinet judicium Oratoris Veneti inter relationes Philippi Honorij, de Rudolfo II. Imper. *Nec ægrè fert eas, quæ inter ipsos sunt de dignitatis prærogatiua contentiones & æmulationes, vt necessitate postulante subsidia à singulis capiat: quemadmodum nuper pro expeditione Maximiliani fratris in regnum Poloniæ, cuius Rex electus fuerat, ingentem pecuniæ summam ab iis exegit* : Quod refert Arumæus *ad cap.* 3. *Bullæ Caroli IV. th.* 4. *pag.* 122.

b Quare Neutralitati Principes apud quos res agitur, sæpius litant.

II.

Ipsorvm qui præjudicium metuunt sophismata hæc esse solent: Abitum [a] simulare, vel minari: Protestari [b]; Occursum vitare, & congregatione abstinere: penitus Abesse [c]: Paritatem [d] saltem postulare. De sede alium arte quadam, vel vi etiam, detrudere [e]. Agentes [f] tantùm mittere, non Legatos plena potestate.

a Hac arte Episcopus Coloniensis sedem suam tenuit adversus Abbatem Fuldensem tempore Henrici III. de quo dixi προθεωρία 8. Has artes vidit Concilium Tridentinum.

b Protestationum vsus hic frequens, iuri suo, quod putant conservando; Protestatio, inquam, de non præiudicando, quam & actis inseri petat. Vsurpauit eam, vt hoc exempli gratia apponamus, Bauariæ Ducis Legatus in Concilio Tridentino adversus Venetos. Ibidem & alij plures: vide Besoldum *de Legatis*, *pag.* 59.

c Morbo etiam simulato: vide Petrum Matthæum *lib.* 7. *narrat.*

*narrat.*1. *num.*12. *pag.*651. Ita Agatho Episcopus Romanus Synodo Constantinopolitanæ interesse noluit, quantumvis versaretur intra muros Constantinopoleos ne secundus sederet ab eius vrbis Episcopo Synodi Præside: vide quæ supra notata *th.*34. *part.*1. ¶ Aduersus hanc cautelam, contraria cautela rectè à superiore interponitur: nempe vt diem & horam condicat, quâ adesse omnes jubeat, vt ita is cui præcedentia debetur, eâ vtatur. Ita ortâ controversiâ in Curiâ Archiepiscopali Neapolitana inter Rectorem & quosdam presbyteros Ecclesiæ collegiatæ, fuit per modum prouisionis adjecta certa hora & tempus, intra quod teneantur dicti presbyteri convenire ad diuina celebranda, ad effectum, vt Rector valeat vti juribus suis, & præcedere alios vt refert Riccius *tomo* 1. *decis. Neapol.*68.

d Id factum ab Hispaniæ Legato Mendoza in Concilio Tridentino, vide Bodinum 1. *de Repub.*9. *num.*145. Nempe memores qui hoc agunt, illius, *Vbi pares esse cœperint, Superiores esse volent.*

e Huc pertinet Philippi Burgundiæ Ducis factum, vnde & *Audacis* nomen ei partum, qui fratrem Ducem Andium de loco detrusit, medium sese pleno convivio inter Regem & fratrem inferendo: de quo dictum, *sup. parte* 1. *cap.*3. vbi de *Ætate th.*14. Haud absimilia alia memorat Hotomannus *de Legatis, cap.*3. *nu.*21. ¶ Ita Poloniæ Regis Legatus cum Legato Portugalliæ de præcedentia certans, cùm Lusitanus prior in Ecclesiam venisset, ficto colloquio cum Lusitano, porrectáque manu id effecit, vt Lusitanus nil sinistri suspicans surgeret: Quare relicto sedili dextræ sese ingessit Sigismundo Imper. præsente. ¶ At ridiculum est illud quod memorat Varsevicius; Duorum Principum Italorum Legatos Pragæ supra pontem occurrentes, cum neuter honoris locum alteri cederi vellet, tota ibi ferè die

constitisse, séque omnium risui exposuisse. ¶ Gladij etiam sæpe intentantur, quomodo ante quinquaginta fermè annos Bellevræum Gallicum Legatum apud Rhætos adversus Hispanum sese tutatum memorant. Verùm ista quidem vis est; sed quæ in tempore rectè adhibetur: de quo *Protheoria th.4.lit.a.* Neque omittendum est Iohannis Sylvæ Comitis Cifontani factum: Nam cùm Henrici Regis Angliæ Legatus dextram occupasset, eum à loco divulsum eiecit, ibidémque vt vt Legatus Castellæ sedit, vt refert Ferdinandus Pulgarus *cap.8.Illustr.Viror.* & ex eo Valdesius *proœm. num.* 30.

f vide *sup.cap.7.de repræsentat.præcedentia,th.48.*

III.

Amicabili partium Transactione, vel etiam Principum definitione, controversiæ de præcedentia quandoque discinguntur: partim medio alternationis[a], partim medio sortis[b], partim honorum diuisionis[c]: denique & compromisso.

a De hoc *Alternationis* medio per turnos & alternas vices longè omnium accommodatissimo, præter alios, accuratissimè scripsit Goldastus, *lib.1.Seniorū cap.vlt.* vbi allegat & Barbatiam, Petrum Iacobum, Tiraquellum, Knichen, Colerum, Dauthium, *de testam.* Nicolaum Betsium, *de pactis familiarum Illustrium*: Cothman.*consil.* 25. *vol.*1. vide & Gratianum *discept.forens.cap.*106. *nu.*42. ¶ Sanè hoc alternationis remedium Ludouico IV. Imp. placuit, in domo Palatina, Bauarica: Nempe vt primum votum in electione Regis Romanorum haberent Duces ab Imperatore Ludouico secundo genito proma-

promanantes, alternatim & ordine mutuitante, vt patet ex Decreto dato Ticini, A. D. 1328. Hoc idem remedium inter Trevirensem & Coloniensem Episcopos in Imperij conventibus observatur. Hoc etiam remedio Carolus V. in Comitiis Domum Austriacam & Archiepiscopum Salisburgensem inter se alternare voluit, vsque ad plenariæ causæ decisionem. Ita Episcopus Herbipolensis & Wormatiensis per vices alter alteri præsidet, excepto primo & vltimo die, in quibus Herbipolensis præsidet: quæ tria exempla suppeditat Nicolaus Mameranus *in tract. de Inuestitura Regalium Electoralis dignitatis Mauricij Ducis Saxoniæ*: Ita & in iisdem Comitiis alternare solent Marchio Badensis, Landgravius Hassiæ, Dux Wirtenbergicus, & Dux Pomeraniæ, vt refertur *in actis Comitiorum Ratisbonensium, A. D.* 1613. *fol.* 40. Quibus quatuor Matthiæ Imper. decreto additus & Dux Meckelburgi: quod decretum extat in *dictis Actis*. Inter Comites & Barones par vicissitudo, nempe inter Suevicos & Weterauicos: Tandem & inter Ciuitates, veluti Lubecam & Wormatiam: *Auctor des Ausfurlichen berichts vvie, &c. cap.* 7. *&* 8. & Lehemanus, *lib* 7. *Chronici Spirensis, cap.* 12. *num.* 6. *&* 7. ¶ In Gallia similia decreta; cujusmodi vnum memorabile refert du Tillet Caroli VI. inter Ducem de Borbonio & Comitem Alençonium, in *tract. du rang des grands de France, cap. des Princes du sang.* Vide aliud inter priuatos insigne Arrestum Parisiense A. D. 1616. 20. Februarij, quod memorat Mareschallus *tractatu des droits honorifiques des Seigneurs en l'Eglise, pag.* 33. 34. item *pag.* 66. Sed & nuperrimè A. D. 1626. in conventu Notabilium, hoc medio composita controversia inter Parlamentum Burdegalense & Diuionense: ita tamen vt Burdegalense primi diei prærogativâ gauderet. Vide tomum *XII. Mercurij Francici.* Audio etiam nuper, inter lineam Scherensem & Wolffeggianam domus

Valpurgicæ, quæ Dapiferatu Imperij gaudet, decretum, Vt unus in ingressu, alter in exitu aureum pomum portaret. ¶ In hac autem alternatione non malè primæ vices Seniori deferuntur, vel etiam ei qui ortæ controversiæ tempore in possessione aliqua erat, de quo mox plura, vel sorti res committitur.

b De sortis medio ad componendas controversias de præcedentia, cæteroquin in aliis Iuris articulis recepto, vide Tiraquellum, *de Iure primogen. quæst.*17. *&* 19. Goldastum *in Seniore, lib.*1. *cap.*17. *num.*16. Venturam de Valentiis, in *Parthenio litigioso, cap.*5. *num.*9. *lib.*2.

c Veluti ut uni aqua lustralis prius detur: alter prius ad oblationem accedat: vel uni panis prius offeratur, alteri thus prius adoleatur: vide Mareschallum, *des droicts honor. p.*67.

d vide additionem *ad Decisionem Gratiani Marchia* 232. *num.* 1.2.3.4.5. De hoc plenius supr. *de praiudiciis, th.*6.

IV.

EORVM APVD QVOS de præcedentia agitur, invidiam iudicij vel præiudicij sui vitantium, prudentiæ hæc Eurematica sunt. Arcere[a] quantum fieri potest, à consessu & concursu utrosque litigantium; Diem ducere[b] extraordinariam & oppositam[c] sedem alterutri adsignare; Ætatis[d], Promotionis[e], Ingressus[f] ordinem sequi: non adeò probamus tamen cautelam, ut diligentiori[g] locus sit in Ecclesiâ

cleſiâ : ad literarum ordinem contendentes redigere : Decernere,[b] ne loci ratio habeatur: In orbem[c] ad conſeſſum admittere : Ita ſedes[k] collocare, ut de præcedentia iudicari non poſſit : Nationum[l] & Prouinciarum ut ratio habeatur, non perſonarum, decernere : ſtatuere per modum proviſionis[m] : Tandemq́ proteſtari ſeu edicere,[n] ſine præiudicio cuiuſquam tranſacta haberi velle neque in conſequentiam interim ſtatutum trahi oportere. De medio Alternationis iam ſuperiore principio dictum.

a Id Ferdinandus I. Imp. in Francicis & Hiſpanicis Legatis vſurpavit : teſte Bodino, 1.*de Rep*. 9.140. Idem & Iacobus Rex Magnæ Britanniæ in ingreſſu ſuo ſolemni Londinum, vide Matth. *hiſtor. lib*.7. *narr*.1. *num*.12.

b Ita occaſione Legatorum Caſtellæ, Arragoniæ & Angliæ in Conſtantienſi Synodo evenit, ut patet *ſeſſ*. 25. donec *ſeſſione* 26. decretum eſt, Ne loci ratio haberetur.

c Id factum in Concilio Tridentino, cùm relicto priſtino loco Legato Franciæ, qui proximus Imperatorio erat, ex Conſilio Cardinalis Gonzagæ Mantuani, adſignatus fuit extra ordinem Oratorum, Hiſpano locus ſeparatus apud Secretarium Synodi, quod & acceptauit : vt liquet ex *hiſtor.Conc.Trident.lib*.7.*p*.743 744.*Gall*. & *initio lib*.8. *&* *p*.850. Ex ipſa proteſtatione Comitis de Luna Oratoris Hiſpani ; ex Reſponſione Oratorum Regis Franciæ : ex Epiſtola Lanſacij inter memorialia

Concilij Tridentini: ex Catalogo Legatorum, qui ad Concilium Tridentinum convenerunt: ex Thuan. *lib.* 32. *p.* 158. & Hadriano *lib.* 17. *histor.* & Valdesio *cap.* 2. *nu.* 26. vide quæ de hac ipsa re iàm notata *part.* 1. *th.* 6. ¶ Eâdem Cautelâ sopita controversia in eodem Concilio inter Magnum Magistrum Equitum Melitensium & Episcopos: adsignata ei sede inter Cæteros Legatos: de quo vide histor. *Concil. Trident. lib.* 8. *p.* 892. *Gal.* ¶ Eadem ratione in Comitiis Castiliæ, Toletanis, qui de prima sede cum Burgensibus certabant, locus extraordinarius adsignatus, & Burgenses in ordine aliarum civitatum Castiliæ sedent: de quo vide Garibaium *lib.* 14. *hist. Hisp.* Marianam, *de reb. Hisp. lib.* 16. *cap.* 15. & Antonium de Herrera, 2. *parte hist. lib.* 14. *c.* 19. & 20. ¶ Quanquam negari non potest, eum cui pristinus locus adsignatur potiorem eo ipse videri: Etsi Cardinalis Lotharingius quòd mediæ istius viæ amplectendæ Oratoribus Regiis auctor fuisset in Concilio Tridentino, & flagitioso consilio nominis Gallici dignitati illudi passus fuisset magnam invidiam posteà apud Gallos sustinuerit, ut memorat Thuanus *lib.* 32. *p.* 158. Hûc pertinent quæ supra notata de opposita sede supremæ sedi parte 2. *th.* 6. ¶ Exemplum quoque aliud in Caroli Burgundiæ Legatis in Comitiis Ratisbonensibus A. D. 1471. Electores præcedere nitentibus. Contentio enim hæc non ante sublata fuit, quam Burgundi inter Oratores Regios locarentur; tum demum & ipsi auxisse Principis sui dignitatem sibi visi quòd in ordine absentium Regum sederent, & Electores existimationem suam servasse reputabant, quòd exclusi à primis subselliis Burgundi essent; vt testatur Campanus apud Freherum *tom.* 2. *fol.* 150. Arumæus, in *cap.* 6. *aurea Bulla p.* 192. Goldastum *tom.* 1. *Constitutionum in Rationali fol.* 99. vide eundem *tom.* 3. *f.* 438. de hoc quoque supra 1. *cap.* 5. *th.* 34.

d vide

d Vide supra quæ de lineis Electoralibus & aliis dicta, *par.*1. *cap.*3. vbi de Ætate *th.*14. *lit.e.* vide etiam iocum Martij, Legati Romani in colloquium cum R. Perseo venturi quo cunctantes mollit: *Minor*, inquit, *ad maiorem* & (quod Philippo ipsi cognomen erat) *filius ad patrem transeat*. Facilè persuasum id Regi, vt refert Liuius *lib.* 42.

e Ita antiquitùs in Belgicâ ex antiquâ consuetudine, id seruabatur, vt qui prior ex Remensi vel Treuirensi Ep. fuisset ordinatus, prior etiam haberetur: ut Hincmarus testatur apud continuatorem Aimonij Monahi *lib.*5. *cap.*21. *p.*461. Huc pertinet quod de Episcopis comprovincialibus notatum 5. *part.*1. *cap.*3. vbi de promotionis prioritate, *th.*18. Ita in Concilio Tridentino & Breue Papæ lectum fuit, A.D. 1562. vt testatur histor. Concil. Tridentini, *initio lib.*6. & Patribus placuit, ut Theologorum quisque habita promotionis ad Doctoratum vel Magisterium ratione sententiam ferret: Id ita memorat Vasquius *in præf. Illust.quæst. num.*13. & 17. & idem tamen *num.*12. ait, iussum à Delegatis Pontificis, ut de articulo matrimonij tunc proposito primi Pontificis, deinde Gallorum Regis, atque ita Hispaniarum Regis Doctores ratiocinarentur. Et verò id confirmat Catalogus Legatorum, Patrum, Oratorum & Legatorum qui ad Concilium Tridentinum conuenerunt: vide & histor. *Concil.Trident. lib.*7. *p.*776. Dauth. de *testam. fol.*7. Raigerum *in Thesauro Iuris verb. præcedentia*. Non absimile est quod in Comitiis Ratisbonensibus A.D. 1527. factum, ubi promiscuè sine ordine Principes inter quos controuersia fuit, saluo cuiusque Iure sederunt, quod & postea non una vice factum.

f Exemplum in Senatu Polonico, qui de Legatis in universum censuit, Vti quisq; prior Poloniæ fines ingressus esset, ita dicendi ordine priorem futurum, ut me-

morat Bodinus *lib.1. de Republ. cap.9.* Ita ortâ controversiâ in Concilio Tridentino inter Legatos Hungariæ & Portugalliæ, vtrius mandata prius legerentur, à Legatis Pontificiis pronunciatum fuit, mandata Legatorum lectum iri eo ordine quo exhibita fuissent, non juxta Principum dignitatem: de quo vide Histor. Concilij Trident. pag. 560. *in fin. Gall.*

g Vide Mareschallum *des droits honorifiques*, *pag. 65.* & Bacquet, *des droits de Iustice, cap. 20. num. 17.*

h Ita factum in Concilio Constantiensi *sess. 26.* vt iam notatum *lit. b. sup.*

i Hac de re vide Paschalium, *de Legato, cap 67.* Cæterùm & alibi in orbem seu in circulo quædam fieri scribique solita, præiudicio & invidiæ fermè vitandæ. Ita in orbem seu circulum testamento servis libertas quandoque relicta, teste Gaio *lib. 1. Instit.* Hûc pertinet illud Solonis *apud Ausonium in Ludo septem sapientum.*

Rectè olim ineptum Delphicus lusit Deus.
Quærentem, quisnam primus sapientum foret,
Vt in ORBE TERETI nomina eorum inscriberet,
Ne primus esset, ne vel imus quisquam.

Ad eum modum Seldenus marmor ex Arundelianis extulit *p. 50.* vbi Iulius Alexander, Silvano, Herculi, Libero, quid dedicans, in circulo eorum nomina inscribi voluit, ne Deorum cuiquam ante alium prærogativa daretur. Notum & illud Vrbani Pontificis: cùm enim Sodalitium Franciscanum jussisset, ut ei exhiberent trium ex se nomina quorum unum in Cardinalitiam dignitatem subveheret; illi circulari figurâ exhibuêre, ne à loci & nominationis prærogativa quis dignior eis videretur, præiudicium Pontifex sumeret. Sed Pontifex, *ordinem*, inquit, *pervertistis & ego ordinem pervertam*, omissisque sodalibus ita designatis, Præfectum ordinis, quem generalem vocant, Cardinalem creavit. Narrant Cardinalis Alexander *in C. Nicolao, tit. de appell.* & Ne-

& Felinis *in cap. cùm dilecta tit. de rescriptis*: vide & Tiraqu. *de iure primigen. qu.*19.

k Ita in Concilio Tridentino motâ controversiâ inter Didacum Legatum Imperatoris, & Cardinalem Tridentinum, ita sedes eorum collocatæ fuerunt, vt non appareret uter præcedentiam haberet; histor. Concilij Tridentini, *l.*2. *p.*126. *&* 127. In Gallica simile quid factum audio, *en l'assemblée des Notables à Rouen.*

l Ita in Basiliensi & Constantiensi Concilio decretum; vt suffragia ferrent Nationes non personæ: vide Æneam Sylvium *lib.*2. *de gestu Concilij Basil.* Valdesium, *c.*2. *num.*5. *&* 24. & disceptationem Legatorum Franciæ & Angliæ in Concilio Constantiensi.

m Vide exemplum apud Maceratensem, *resol.*81. *n.*8.

n Vide Protestationem Legatorum Pontificis in Concil. Tridentino *in hist. Concil. Trid. lib.*6. *p.*546. *Gall. Declarat*, inquit, *Synodus, ex loco assignato Oratoribus tam Ecclesiasticis, quàm secularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscunque aliis actibus, nullum cuiquam eorum fuisse factum praiudicium, sed omnia illorum Imperatoru, Regum, Rerumpublicarum ac Principum suorum iura, & prærogatiuas illæsas & saluas esse, in eodemque statu permanere, PROVT ANTE præsens Concilium reperiebantur:* Vide & protestationem Concilij Constantiensis, *sess.*29. Similis protestatio in controversiâ inter Lugdunensem, Bituricensem, Rothomagensem Archiepiscopos sub Francisco I. per os Cardinalis Senonensis, Cancellarij Franciæ, cùm Lugdunensi prima sedes, Bituricensi secunda, Rothomagensi tertia adsignaretur, A.1527. de quâ Rupanus *des Parlements, lib.*7. *cap.*13. Quæ tamen protestationes non alios respiciunt, quàm eos inter quos motæ tum controversiæ.

ET NOS protestamur, hâc Diatriba nemini ius suum detractum nos velle.

FINIS. Z